

**YUMUŞAK GÜÇ KAVRAMININ DEVLETLER VE TERÖR
ÖRGÜTLERİ TARAFINDAN KULLANIMI:
İŞİD ÖRNEĞİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Abdülbaki BİLGİN

Kütahya - 2018

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**YUMUŞAK GÜÇ KAVRAMININ DEVLETLER VE TERÖR
ÖRGÜTLERİ TARAFINDAN KULLANIMI: İŞİD ÖRNEĞİ**

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Selami ERDOĞAN

Hazırlayan:
Abdülbaki BİLGİN

Kütahya-2018

Kabul ve Onay

Abdülbaki BİLGİN'in hazırladığı “Yumuşak Güç Kavramının Devletler ve Terör Örgütleri Tarafından Kullanımı: IŞİD Örneği” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

...../...../2018

Tez Jürisi	İmza	
	Kabul	Red
Doç. Dr. İsmail AKBAL		
Yrd. Doç. Dr. Selami ERDOĞAN (Danışman)		
Yrd. Doç. Dr. Hakan ARIDEMİR		

Doç. Dr. Ayhan KAHRAMAN
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Yumuşak Güç Kavramının Devletler ve Terör Örgütleri Tarafından Kullanımı: IŞİD Örneği” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2018

Abdülbaki BİLGİN

Özgeçmiş

Abdülbaki BİLGİN, 1984 yılında Yalova’da doğdu. İlkokul ve ortaokul eğitimini Tekirdağ’da tamamladı. Lise eğitimini ise sırasıyla Konya ve Tekirdağ’da tamamladı. Lise eğitiminin ardından 2004 yılında Ege Üniversitesi Su Ürünleri Mühendisliği bölümünü kazanarak 2009 yılında lisans öğrenimini tamamladı. Ayrıca 2006 yılında sınavsız ikinci üniversite aracılığıyla kaydolduğı Anadolu Üniversitesi İşletme (Açıköğretim) bölümünden 2010 yılında mezun oldu.

Askerlik görevinin ardından iki yıl boyunca lise seviyesinde ücretli öğretmenlik yaptı. 2012 yılında Avrupa Birliği Komisyonu’nun kırsal kalkınma hibelerinden sorumlu Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu’nun sınavını kazanarak Kütahya İl Koordinatörlüğüne Uzman olarak atandı. Halen bu görevde çalışmaktadır.

ÖZET

YUMUŞAK GÜÇ KAVRAMININ DEVLETLER VE TERÖR ÖRGÜTLERİ TARAFINDAN KULLANIMI: İŞİD ÖRNEĞİ

BİLGİN, Abdülbaki

Yüksek Lisans Tezi, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Selami ERDOĞAN

Ocak, 2018, 111 sayfa

Yumuşak Güç kavramı 1990'lı yılların başlarında ortaya çıkan bir olgu olup siyasi literatürde yerini almıştır. Günümüze kadar tam anlamıyla kavramsal bir çerçeveye oturtulamayan Yumuşak Güç, Uluslararası Siyaset sahnesinde belirleyici bir unsur olarak yerini almıştır. Devletler yüzyıllardan beri süregelen sert güce dayanan yaptırım güçlerinin yerine yumuşak güç kavramını kullanmışlardır (Machiavelli, 2013). Bu gücü propaganda, medya v.b. gibi teknikler aracılığı ile etki altına almak istedikleri alanlarda uygulamışlardır.

11 Eylül saldırıları sonrası ABD ve Müttefikleri tarafından teröre karşı başlatıldığı iddia edilen savaş uzun yıllardır sürmekte ve somut bir sonuca ulaşamamıştır. Bu durum terörist grupların birer örgüt gibi çalışmayıp birer devlet gibi çalışmasından kaynaklanmaktadır. Devletlerin kullanmış olduğu yumuşak güç unsurları terör örgütleri tarafından uluslararası militan kazanma aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Çalışmamızda devletler ve terör örgütleri bağlamında bu araçların İŞİD özelinde nasıl kullanıldığı incelenecek ve çözüm yollarına yönelik teoriler değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yumuşak Güç, Propaganda, Uluslararası Terör, Medya

ABSTRACT**THE USE OF SOFT POWER CONCEPT BY COUNTRIES AND TERRORIST ORGANIZATIONS: THE CASE OF DAESH****BİLGİN, Abdülbaki****M.A. Thesis, Department of Public Administration****Supervisor: Asst. Prof. Selami ERDOĞAN****January, 2018, 111 pages**

The concept of Soft Power emerged in the early 1990's and has taken its place in political literature. Soft Power has taken its place as a decisive fact in the international politics, which can not be fully framed in a conceptual framework. States have used the concept of Soft Power instead of hard power based sanctions that have been going on for centuries (Machiavelli, 2013). It is implemented by this power in areas they want to influence through techniques such as propaganda.

The alleged battle against terrorism by the US and its allies after the 9/11 attacks has been ongoing for many years and has not achieved a concrete result. This situation is because terrorist groups do not work like an organization but work like a state. The soft power elements that the states used were beginning to be used by terrorist organizations as a means of recruiting international warrior. In this work, the use of these tools in the context of states and terror organizations will be examined and theories about the solutions going to be evaluated.

Key Words: Soft Power, Propaganda, International Terror, Media

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
RESİMLER LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YUMUŞAK GÜÇ, YUMUŞAK GÜCÜN KAYNAKLARI VE ARAÇLARI

1.1. GÜÇ KAVRAMI.....	5
1.1.1. Uluslararası İlişkilerde Güç	5
1.1.2. Gücün Çeşitleri	5
1.2. YUMUŞAK GÜÇ	6
1.2.1. Yumuşak Güç Kavramı	7
1.2.2. Yumuşak Gücün Kaynakları	8
1.2.3. Yumuşak Gücün Araçları	10
1.2.3.1. Medya	10
1.2.3.2. Sivil Toplum Kuruluşları	14
1.2.3.3. Üniversiteler ve Eğitim Kurumları	15
1.3. TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMI.....	19
1.3.1. Terörün Tarihçesi	20
1.3.2. Terör, Medya ve İnternet.....	22
1.4. DEVLETİN İDEOLOJİK AYGITLARI	28
1.4.1. Eğitim	29
1.4.2. Dini Kurumlar	29
1.4.3. Medya	31

İKİNCİ BÖLÜM

YUMUŞAK GÜÇ KULLANIMINDA DEVLETLER

2.1. ABD	33
2.1.1. ABD Medyası.....	33
2.1.1.1. VOA.....	34
2.1.1.2. CNN	35

2.1.2. ABD Eğitim Sistemi (Üniversiteler)	36
2.1.3. ABD Sineması (Hollywood)	37
2.2. ÇİN HALK CUMHURİYETİ.....	40
2.2.1. Çin Halk Cumhuriyeti ve Afrika İlişkileri	41
2.2.2. Konfüçyüs Enstitüsü.....	42
2.3. TÜRKİYE CUMHURİYETİ	44
2.3.1. Yunus Emre Enstitüsü	44
2.3.2. TRT	46
2.3.3. Türk Dizileri	47
2.3.4. TİKA	48
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
YUMUŞAK GÜÇ KULLANIMINDA İŞİD	
3.1. İŞİD	52
3.1.1. İŞİD'in İdeolojik Yapısı	52
3.1.2. İŞİD'in Amacı	53
3.1.3. İŞİD'in Gelişimi	54
3.1.4. İŞİD'in Devlet Yapılanması	58
3.1.5. İŞİD ve Yerel Savaşçılar	60
3.1.6. İŞİD ve YTS (Yabancı Terörist Savaşçılar)	61
3.1.7. YTS Katılım Verileri	63
3.1.8. İŞİD'e Katılım ve Destek Nedenleri	64
3.1.9. Yerel Savaşçılar ve YTS Arasındaki Farklar	68
3.1.10. İŞİD'in Finansman Kaynakları	71
3.2. İŞİD'İN YUMUŞAK GÜÇ UYGULAMALARI	73
3.2.1. İŞİD ve Medya	73
3.2.1.1. Dijital Medya	74
3.2.1.1.1. Al-hayat Medya Merkezi	75
3.2.1.1.2. Dabiq Dergisi	76
3.2.1.1.3. Rumiya Dergisi	80
3.2.1.1.4. Konstantiniyye Dergisi.....	82
3.2.1.2. Sosyal Medya.....	84
3.2.2. İŞİD ve Bilgisayar Oyunları	89
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	92
KAYNAKÇA	95
DİZİN	110

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1.1: Nye'ye Göre Güç Çeşitleri.....	6
Tablo 1.2: Tarih'te Etkin Olan Devletler ve Etkinlik Kaynakları.....	8
Tablo 1.3: ABD Üniversiteleri'nden Mezun Olan Dünya Liderleri.....	16
Tablo 1.4: Dünyanın En İyi On Üniversitesi Öğrenci Verileri	17
Tablo 2.1: Amerikan Sineması, Müziği ve Televizyonundan Hoşlanma Oranları.....	38
Tablo 2.2: Amerikan Müziği ve Sinemasından Hoşlanma Oranları (Yaş Grupları).....	39
Tablo 2.3: Amerikan Müziği ve Sinemasından Hoşlanma Oranları (Üniversite Eğitimi Alanlar).....	40
Tablo 2.4: Kıtalarındaki Konfüçyüs Enstitüsü Sayısı.....	43
Tablo 2.5: Ülkelerdeki Konfüçyüs Enstitüsü Sayısı.....	44
Tablo 3.1: Tarih İçinde IŞİD Liderleri	58
Tablo 3.2: IŞİD Teşkilat Yapısı.....	59
Tablo 3.3: Savaşçı Tiplerinin Özellikleri ve Motivasyonları	62
Tablo 3.4: Ocak/Haziran 2016 arası IŞİD iletişim stratejisinin odak noktaları (%).....	74
Tablo 3.5: Konstantiniyye Dergisinde Kullanılan Anahtar Kelimeler-1	83
Tablo 3.6: Konstantiniyye Dergisinde Kullanılan Anahtar Kelimeler-2	83

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1.1: ABD’deki CNN ve El-Cezire Bürolarının Bulundukları Şehirler.....	12
Şekil 1.2: Ülkemizde Eğitim Gören Yabancı Öğrenci Sayısı.....	18
Şekil 1.3: İnterneti En Azından Ara Sıra Kullanan ya da Akıllı Telefonu Olan Yetişkinler	23
Şekil 2.1: ABD Üniversiteleri Yabancı Öğrenci Dağılımı	36
Şekil 2.2: Dünya Bankası Yerel ve Uluslararası Yolcu Sayısı Verileri	37
Şekil 2.3: Çin-Afrika Ticaret Hacmi (2000-2012)	42
Şekil 2.4: Ortadoğu Coğrafyasında İzlenen Dizilerin Dağılımı	48
Şekil 2.5: TİKA Koordinatörlükleri	50
Şekil 3.1: IŞİD’in Olası Halifelik Sınırları	54
Şekil 3.2: Medeni Durumuna Göre YTS’ler	64
Şekil 3.3: Katılım İçin İsteklilerin Arayışları	67
Şekil 3.4: Katılımı Tetikleyen Nedenler.....	68
Şekil 3.5: 2012-2016 Arası İnternet Kullanıcıları Tarafından Sosyal Paylaşım İçin Harcanan Günlük Süre (Dakika Olarak)	85
Şekil 3.6: Sosyal Ağ Siteleri 2017 Yılı Kullanıcı Sayıları (Milyon Olarak)	86
Şekil 3.7: Ocak 2017 itibariyle Call of Duty Serisinin En Fazla Satan 6 Oyununun Satış Miktarları (Milyon Olarak).....	89

RESİMLER LİSTESİ

Sayfa

Resim 1.1: CNN ve El-Cezire Bakış Açıları	13
Resim 1.2: Leni Riefenstahl'ın Olympia Berlin Film Sarayındaki Galası	25
Resim 1.3: 29 Ekim 2016 Cumartesi Tarihli KHK ile Kapatılan Haber Ajansları, Gazeteler ve Dergiler	27
Resim 3.1: IŞİD Sosyal Devlet Hizmetleri.....	60
Resim 3.2: IŞİD Bitcoin Bağış Adresi	72
Resim 3.3: “Flames of War” (Savaşın Alevleri) İsimli Video’dan Bir Kesit	76
Resim 3.4: Dabiq Dergisi’nin İlk Sayı Kapağı.....	77
Resim 3.5: Dabiq Dergisi’nin İkinci Sayı Kapağı ve Nuh’un Daveti Resmi.....	78
Resim 3.6: Dabiq Dergisi’nin Üçüncü ve Onbirinci Sayı Kapağı.....	79
Resim 3.7: IŞİD’in Sosyal Propagandaya Yönelik Faaliyetleri	80
Resim 3.8: Rumiya Dergisi 1. Ve 2. Sayı Kapakları.....	81
Resim 3.9: Konstantiniyye Dergisi İlk Sayı Kapağı	82
Resim 3.10: Facebook Üzerinden Satılan IŞİD Ürünleri	87
Resim 3.11: IŞİD Twitter Profil Resimleri.....	88
Resim 3.12: IŞİD’in Eyfel Kulesini Yıktığını Gösteren Görsel.....	90
Resim 3.13: IŞİD’in GTA Oyununu Kullandığı Görsel.....	90
Resim 3.14: IŞİD Call of Duty Propaganda Görseli	91

KISALTMALAR

ABC	American Broadcasting Company
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AI	Amnesty International (Uluslararası Af Örgütü)
AQI	Al Qaeda in Iraq (Irak el-Kaidesi)
BBC	British Broadcasting Company
BM	Birleşmiş Milletler
BMGK	Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi
CBS	Columbia Broadcasting System
CİA	Central Intelligence Agency (Merkezî İstihbarat Teşkilatı)
CNN	Cable News Network
DİA	Devletin İdeolojik Aygıtı
GTA	Grand Theft Auto
HD	High-Definition (Yüksek Çözünürlük)
HD	High Definition (Yüksek Çözünürlük)
IMF	International Monetary Fund (Uluslararası Para Fonu)
IS	Islamic State (İslam Devleti)
ISIL	Islamic State of Iraq and the Levant (Irak ve Levant İslami Devleti)
ISIS	Islamic State of Iraq and Syria
İŞİD	Irak ve Şam İslam Devleti
İKSV	İstanbul Kültür Sanat Vakfı
İTK	İnanç Temelli Kuruluş
JTWJ	Jama'at Tawhid wal Jihad (Tevhit ve Cihat Cemaati)
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
NBC	National Broadcasting Company
OWI	Office of War Information (Savaş Bilgi Ofisi)
OXFAM	Oxford Committee for Famine Relief
PKK	Partiya Karkerên Kurdistanê (Kürdistan İşçi Partisi)
RMVP	Reichsministerium für Volksaufklärung und Propaganda (Halkı Aydınlatma ve Propaganda Bakanlığı)
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
STK	Sivil Toplum Kuruluşu

TDK	Türk Dil Kurumu
TESEV	Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TSK	Türk Silahlı Kuvvetleri
TÜSİAD	Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
VOA	Voice of America
WWF	World Wildlife Fund (Dünya Doğayı Koruma Vakfı)
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
YTS	Yabancı Terörist Savaşçı
TİKA	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı

TEZ METNİ

GİRİŞ

Uluslararası ilişkiler bağlamında devletlerarası ilişkiler küreselleşme ile beraber daha da karmaşılaşmıştır. Devletler, öncelikle bulundukları bölgede bunu takiben ise küresel çapta nüfuz mücadelesi için birbirleri ile rekabet içindedirler. Süregelen mücadeleler “Güç” kavramı çerçevesinde değerlendirilmektedir. Askeri teknolojinin seyri, endüstriyel teknolojinin seyrini de etkilemiştir. Dolayısıyla askeri güce sahip olan devletler aynı zamanda endüstriyel güce de sahip olmaktadır. Gelişmiş ülkelerin az gelişmiş ülkeler üzerindeki tahakkümü bu güç vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Zaman içinde bu tahakküm ortaya sürdürülebilirlik açısından sorunlar çıkarmıştır.

Güç, kendisinden kaynaklanan sorunlardan dolayı doğal bir evrim sürecine girmiştir. Sert güç sistemi algıların değişmesi sonucuyla beraber hedefe ulaşmadaki etkisini yitirmeye başlamıştır. Sonuç olarak devletler sert gücü ve sert gücün yol açtığı zafiyetleri bertaraf edebilme adına politik amaçlarını elde etmek için kullanabilecekleri farklı güç türlerinin arayışına girmişlerdir. Bu bağlamda yumuşak güç günümüzde en güçlü alternatiflerden birisi olarak görülmektedir.

Devletler nüfuz alanlarını genişletmede etkisini yitiren “Sert Güç” yerine “Yumuşak Güç” kullanımına yönelmiştir. Yumuşak güç gerek ekonomik uygulanabilirliği gerekse de etki alanının genişliği göz önünde bulundurulduğunda günümüzde sert güce alternatif olmuştur. Yumuşak güç kaynakları olan; ‘tarih ve kültür’, ‘jeopolitik konum ve coğrafya’, ‘değerler ve politika’, ‘ekonomik durum’ gibi değişkenler önemli konuma gelmiştir (Yagubzade, 2015). Fakat uygulanabilirlik açısından kolay olması ve geniş topluluklara hitap edebilmesi nedeniyle yumuşak güç unsurları devlet dışı yapılar tarafından da kullanılmaya başlanmıştır. Sivil toplum kuruluşları gibi yararlı kurumlar tarafından kullanılmasının yanında terörist organizasyonlar tarafından da keşfedilmiştir. Bu tür terörist gruplar organizasyonlarına katılımı arttırmak amacıyla yumuşak güç vasıtalarından olan medyayı etkin bir şekilde kullanmasını bilmiştir. Organizasyonel yapılarını meşru kılmak ve ideolojilerini yayma adına yumuşak güç enstrümanlarından faydalanan ve günümüz devletleri açısından en büyük tehlikelerden biri olarak görülen IŞİD bu terör örgütlerinin başında gelmektedir.

IŞİD terör örgütü karmaşık yapısı ve vahşi uygulamaları ile Ortadoğu coğrafyası başta olmak üzere tüm dünyayı etkilemektedir. Yol açtığı maddi ve manevi zararlar göz

önüne alındığında modern dünyanın en önemli tehditlerinden biri haline gelmiştir. Kendini tarih sahnesinde yerini almış olan diğer örgütlerden ve kendi öncülerinden ayırmıştır. Bu ayrımı kendisini “Devlet” olarak tanımlayarak ortaya koymuştur. Buna bağlı olarak uygulamaları da öncülerinden daha kapsamlı olmuştur. Örgüt eline geçirdiği toprakları korumak ve nüfuz alanını genişletmek adına çeşitli yöntemler geliştirmiştir. Özellikle uluslararası kamuoyundaki bilinirliğini arttırmayı amaçlamıştır. Bu sayede kendisine daha geniş hareket alanı bulmuştur. Özellikle örgüte katılımı sağlamak adına yumuşak güç vasıtalarından olan medyayı etkin şekilde kullanagelmiştir.

Bu çalışmanın I. bölümünde öncelikle güç ve terör kavramı ele alınmıştır. Gücün yapısı ve türleri, terör ve terörizm kavramı ele alınıp incelenmiştir.

Bunun ardından yumuşak güç kavramı ele alınmış olup yumuşak gücün kaynakları ve vasıtaları ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Konu ile ilgili yumuşak güç kavramının nasıl, ne zaman ve nerede ortaya çıktığı; yumuşak güç vasıtalarının neler olduğu ele alınmıştır. I. bölümün ilerleyen kısımlarında ise terör ve terörizm kavramı ele alınıp incelenmiş, terörün geçirdiği tarihi süreç ile beraber terör ve medya ilişkisi ele alınmıştır. Bölümün son kısmında ise devletin ideolojik aygıtları tanımlanmış olup işlevlerine yönelik incelemeler yapılmıştır.

II. Bölümle beraber devletlerin yumuşak güç bağlamında hangi uygulamaları yaptıkları ele alınmış olup hangi vasıtaları nasıl kullandıkları irdelenmektedir. Yumuşak gücü en etkin kullanan devletlerin önde gelenlerinin bu potansiyellerini nasıl maksimize ettikleri anlatılmıştır. Bu bağlamda ABD, Çin ve Türkiye yumuşak güç uygulamaları kültürel, tarihsel ve stratejik boyut göz önünde bulundurularak incelenmiştir.

III. Bölümde ise terör örgütleri bağlamında IŞİD terör örgütünün yapısı, yumuşak güç potansiyeli ve bu potansiyeli kullanımı ele alınmıştır. Yumuşak gücü kullanan yapıların sadece devletler olmadığı ve terör örgütleri özelinde IŞİD’in de yumuşak gücü kullandığı belirtilmiştir. Bu kapsamda terör örgütünün tarihi ve yapısı incelenmiştir. Sonrasında ise terör örgütünün yumuşak güç uygulamaları somut örnekler ele alınarak incelenmiştir.

Sonuç kısmında yumuşak güç kullanımının devletlerin yanında terör örgütleri tarafından kullanımının yaratabileceği sorunlar incelenmiştir. Bu kullanımın önüne geçilmesindeki eksiklikler ve sorunlar ele alınmıştır.

Güncelliğini koruyan bu konuda araştırmalar yapılırken yerli ve yabancı kaynaklardan yararlanılmıştır. Araştırma objektiflik kıstasları gözetilerek ana başlıklar altında incelenmiştir. Bir arka plan oluşturmak için sistematik çerçeve izlenmiş olup bilimsel analiz yapabilme için nitel verilerden yararlanılmıştır. Çalışmadaki veriler ve ilişkiler incelenirken tarafsız olmaya özen gösterilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

YUMUŞAK GÜÇ, YUMUŞAK GÜCÜN KAYNAKLARI VE ARAÇLARI

1.1. GÜÇ KAVRAMI

Güç kavramı eski çağlardan bugüne siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler alanlarında dikkat çeken konuların başını çekmiştir. Kavram üzerine sayısız tartışma gerçekleştirilmiş olmakla beraber bu kavramın açıklaması pek çok kıstas göz önüne alınarak yapılmaya çalışılmıştır. Burada ülkelerin diğer ülkeler üzerindeki yaptırım güçleri tek başına ve karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Yapılan çalışmalar ve elde edilen veriler sonucunda ise güç konusunda belirli varsayımlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Gücün yapısı, türleri ve kaynakları ele alınmıştır.

1.1.1. Uluslararası İlişkilerde Güç

Uzun yıllar boyunca uluslararası ilişkiler alanında üzerine çok düşünülen, tartışılan ve anlamlandırılmaya çalışılan kavram olan güç, materyalizm ve feminizm gibi birçok kuramın da asli unsurunu oluşturmuştur. Çünkü bu tür kuramlar da bir zümrenin diğer bir zümre üzerine tahakkümü göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Fakat gücün tam anlamıyla anlaşılması mümkün olmamıştır.

Güç yapısı itibarı ile hava durumu ile benzerlik göstermektedir. Herkes bir şekilde güç ile bağlantılıdır fakat çok az kişi gücü anlamlandırabilmiştir (Nye, 2005a: 11). Uluslararası politika da tüm politika gibi bir iktidar ve güç mücadelesidir. Uluslararası siyasetin nihai amaçları ne olursa olsun, iktidar daima acil bir amaç olagelmıştır (Morgenthau, 1984: 31).

Güç, TDK (Türk Dil Kurumu) büyük sözlükte fiziksel, düşüncel ve ahlaksal bir etki yapabilme ya da bir etkiye direnebilme yeteneği olarak tanımlanmıştır (<http://www.tdk.gov.tr>, 2017). Güç içinde karşılıklı akıl yürütme ve potansiyel bir değişimi barındırır (Guzzini, 2013: 18). En geniş anlamıyla güç, istenen sonuçların elde edilebilme kapasitesidir (Nye, 2005a: 11). Dolayısıyla uluslararası ilişkilerde güç bir devletin başka bir devlet üzerindeki yaptırım derecesidir şeklinde tanımlanabilir.

1.1.2. Gücün Çeşitleri

Gücün, içerisinde barındırmış olduğu çeşitli unsurların yanında yapısal bağlamda yumuşak ve sert güç olarak ikiye ayrıldığı görülmektedir (Yegin, 2015: 9). Bunun yanında güç kullandığı araçlara ve yöntemlere göre kendi arasında

gruplandırılabilir. Ayrıca yaptırım uygulanacak alanlara göre de hangi güç çeşidinin kullanılacağı farklılık arz edebilir. Nye’a göre güç çeşitleri; askeri güç, ekonomik güç ve yumuşak güç olarak 3’e ayrılmaktadır (Nye, 2005a: 37).

Tablo 1.1: Nye’ye Göre Güç Çeşitleri

	Davranışlar	Temel Araçlar	Hükümet Politikaları
Askeri Güç	Zorlama Caydırma Koruma	Tehdit Kuvvet	Zorlayıcı Diplomasi Savaş İttifak
Ekonomik Güç	Teşvik Zorlama	Para Verme Yatırım	Yardım Rüşvet Yardım
Yumuşak Güç	Hayranlık Uyandırma Gündem Yaratma	Değerler Kültür Politikalar Kurumlar	Kamu Diplomasisi İki Taraflı ve Çok Taraflı Diplomasi

Kaynak: Nye, 2005a: 37

Tablo 1.1’de güç çeşitleri askeri, ekonomik ve yumuşak güç bağlamında davranışları, temel araçları ve hükümet politikaları gösterilmiştir. Burada yumuşak gücün değerler, kültür vb. araçlar vasıtası ile hayranlık uyandırma ve gündem yaratma amaçladığı görülmektedir.

1.2. YUMUŞAK GÜÇ

Geleneksel değerler ve kavramların değişim gösterdiği çağımızda güç kavramı da bu değişimden payını almıştır. Küreselleşme kavramı ve beraberinde getirdiği değişimlerin etkisi ile askeri güç bağlamında sert güç hedef kitlelerde istenen sonucu vermemeye başlamıştır. Toplumların tepkisine yol açmayacak olan bir güç çeşidi olan “Yumuşak Güç” kavramı literatürde yerini almıştır. Yumuşak güç ve sert güç arasındaki en önemli fark hedef kitleyi zorlamak yerine bu kitlenin sizin düşündüğünüzü düşünmesini sağlamaktır (Yagubzade, 2015).

1.2.1. Yumuşak Güç Kavramı

Yumuşak Güç kavramı ilk olarak 1990'ların başında Joseph Nye tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Yumuşak Güç kavramı Samuel Huntington tarafından ortaya atılan "medeniyetler çatışması" (Huntington, 1996) kavramına nazaran bilimsel çevreler nezdinde daha ılımlı eleştirilere maruz kalmıştır. Bu ılımlı eleştiriler anlaşmazlıkların ve çatışmaların çözümüne yönelik yumuşak gücün sert güce tercih edildiğini göstermektedir. Nye, sert gücün kandırmalara veya tehditlere dayanabileceğini fakat bazen istenen sonuçların somut tehdit ya da para kullanmadan da elde edinilebileceğini belirtmiştir. "İstenen sonucu elde etmenin dolaylı yoluna bazen "Gücün ikinci yüzü" denir" demiştir (Nye, 2005a: 14). Askeri müdahaleler ile her zaman başarıya ulaşılamayacağından dolayı askeri ve sert olmayan yeni bir güç formuna ihtiyaç duyulmuştur.

Diğer ülke ve toplumların hayranlığını uyandırma, sempatilerini kazanma ve beğenilerini toplama amaçlı bir güç olarak tanımlanabilen yumuşak gücün kullanımı milletlerarası ve devletlerarası bağlamda çok eskilere dayanmaktadır. Yumuşak güç kavramının ilk kullanım zamanı devlet kavramının ortaya çıktığı zamanlara denk gelmektedir (Demir, 2012: 99). Fakat kamu ve uluslararası ilişkiler alanında bu kadar çok popülerite kazanmasına karşın "yumuşak güç" hakkında tam anlamıyla somut bir tanım ortaya koyulması mümkün olmamıştır.

Machiavelli Prens adlı kitabında korkulmak ile sevilme arasındaki ilişkiyi sorgulamış ve hangisinin daha iyi olduğuna cevap vermeye çalışmıştır. O, kişilerin hem korkulmak hem de sevilme istediğinin açık olduğunu belirtmiştir. Fakat bu iki duyguyu bir potada eritmenin zorluğundan dolayıdır ki korkulmayı sevmeye üstün tutmuştur. İnsanların genel olarak her şey iyiye giderken liderlerini destekleyeceğini fakat kar ve çıkar peşinde koşan bu insanların tehlike anında nankörlük yaparak liderlerinden uzaklaşacaklarının altını çizmiştir. Ona göre tüm varlıklarını hatta çocuklarını sunanlar olumsuz koşullarda liderlerine yüz çevirirler (Machiavelli, 2013: 98-99). Sert gücün ve korkulmanın işlevselliğine rağmen toplum sert güç ile yönetildiğinde arada kopabilir bir bağ oluşur. İnsanlarda cazibe uyandırma ise istediğini yaptırabilmenin en sağlam yoludur. Yumuşak güç, baskı veya ödeme yerine cazibe uyandırma aracılığı ile istediğini elde etme yeteneğidir (Kahı, 2011: 8).

Modern çağ devletleri, sadece sert güç ile uluslararası ilişkilerde baskınlık sağlanamayacağını, buna ek olarak yumuşak gücün de kullanılması gerektiğini kavramıştır. Bu değişim güç kaynaklarının değişmesi sonucunu doğurmuştur. Güç kaynaklarında görülen periyodik değişimler küresel çapta etkin olan devletlerin değişimini de beraberinde getirmiştir. Hatta 20.asır itibariyle güç odağı kıta Avrupası'ndan Amerika kıtasına kaymıştır.

Tablo 1.2: Tarih'te Etkin Olan Devletler ve Etkinlik Kaynakları

Dönem	Devlet	Temel Kaynaklar
16.asır	İspanya	Külçe altın, müstemlekelerle yapılan ticaret, paralı askerler, hanedanlık rabıtalrı
17.asır	Hollanda	Ticaret, Sermaye Pazarları, Donanma
18.asır	Fransa	Nüfus, Kırsal Sanayi, Kamu Yönetimi, Ordu, Kültür(Yumuşak Güç)
19.asır	Britanya	Sanayi, Siyasi Birlik, Finans ve Kredi, Donanma, Liberal Kurallar(Yumuşak Güç), Ada yerleşimi (Müdafaa Kolaylığı)
20.asır	ABD	İktisadi Büyüklük, Bilimsel ve Teknik Liderlik, Yerleşim, Askeri Güçler ve İttifaklar, Popüler Kültür ve Liberal Demokratik Rejim(Yumuşak Güç)
21.asır	ABD	Teknolojik Liderlik, Askeri ve Ekonomik Büyüklük, Yumuşak Güç, Küresel İletişim Şebekelerinin Temerküz Noktası

Kaynak: Nye, 2005a: 15

Tablo 1.2 etkinlik kaynakları referans alınarak güç odaklarının değişimini göstermektedir. İspanya, 16.asırda Güney Amerika'dan kazanmış olduğu serveti koruyamayarak küresel üstünlüğünü 17.asır itibariyle ticaret ve donanma üstünlüğü nedeni ile Hollanda'ya kaptırmıştır. 18.asır, kültür bağlamında yumuşak güç kullanımının ilk örneğini sergileyen Fransa egemenliğinde geçmiştir. Fransa'yı 19.asırda Britanya, 20. ve 21.asırda ise ABD izlemiştir.

1.2.2. Yumuşak Gücün Kaynakları

Yumuşak güç diğer tüm güç türleri gibi ülkelerin sahip olduğu kaynaklara bağlıdır. Fakat Nye'ye göre (Nye, 2005a: 20) ülkelerin yumuşak güç potansiyeli genel olarak şu üç kaynağa dayanmaktadır:

- Kültürüne
- Siyasi değerlerine
- Dış politikalarına

Ancak ekonomik değerlerin de yumuşak güce kaynaklık ettiği de göz ardı edilmemelidir.

Kültür TDK büyük sözlükte “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölüsünü gösteren araçların bütünü” olarak tanımlanmıştır (www.tdk.gov.tr, 2017). O halde, ülkelerin içinde bulundukları coğrafya ve tarih içerisinde etkilendikleri gelişmelerin tümü kültür ile doğrudan ilişkilidir.

İnsanlığın evrensel değerleriyle örtüşen ve aynı zamanda politik amaçlara hizmet edebilen unsurların hepsinin güce meşru katkı yaptığı iddia edilebilir. Yumuşak güç kavramının temelinde de karşı taraf için bir cazibe merkezi oluşturma yattığından yola çıkarsak; demokrasi, insan hakları gibi genelde Batı kültürünün ürünü olan kavramların günümüzde politik amaçlar için kullanılması bir yumuşak güç  rneği olduğu söylenebilir. Avrasya bölgesi ve Doğu Avrupa  lkelerinde gerçekleştirilen ve demokrasi söyleminin sıklıkla kullanıldığı devrimler aslında kültürün yumuşak gücün aracı olması durumunu açıklamaktadır.

Devletlerin siyasi değerleri, uyguladıkları yurt içi siyasi uygulamalar ve dış politika tercihleri de yumuşak güce kaynaklık eden unsurlar arasındadır. Dünya toplumlarında kabul görmüş genel geçer değerlere uygun olarak atılan adımlar tüm bireyler tarafından hayranlıkla takip edilmektedir.  rnek olarak insan hakları ihlallerinin bulunmadığı ve basın özgürlüğünün olabildiğince uygulandığı ülkeler yumuşak gücü yeterince kullanabiliyor demektir.

Dış politikada ülkelerin atacakları adımlar da yumuşak güce kaynaklık etmektedir. Türkiye’de geçmiş dönemde başlatılan komşularla “sıfır sorun” (Davutoğlu, 2013) politikası buna örnek olarak gösterilebilir. Dışışleri bakanlığı resmi internet sitesinde “*Gerçek anlamda kalkınma ve gelişmenin ancak sürekli barış ve istikrar ortamında mümkün olabileceğini bilen Türkiye, bu hedefe ulaşılmasını dış politika vizyonunun merkezine oturtmuştur. Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu  nder Atatürk’ n*

“Yurtta Sulh, Cihanda Sulh” şiarının da doğal bir gereği olan bu yaklaşım, çağdaş bir sorumluluğun ve insancıl bir dış politika görüşünün doğal sonucudur” şeklinde belirtilmiştir ([http:// www.mfa.gov.tr](http://www.mfa.gov.tr), 2017).

Barış politikaları da ülkeler için yumuşak güç potansiyeli oluşturmaktadır. “Soğuk Savaş”ın başlangıcından sonraki dönemde Norveç, İsrail-Filistin barış sürecinde önemli bir rol oynamış ve daha sonra Kolombiya, Guatemala, Filipinler ve Sri Lanka’da barış kolaylaştırması ve özellikle Sudan, Doğu Timor, Haiti, Etiyopya ve Nepal gibi yerlerde barış inşası çabaları göstermiştir (Kelleher vd., 2014:23). Bu çabalar uluslararası alanda Norveç’e duyulan sempati ve yakınlığın artmasına yol açmıştır.

1.2.3. Yumuşak Gücün Araçları

Yumuşak güç kullanmış olduğu araçlar bakımından sert güç kavramından ayrılmaktadır. Ayrımı belli eden en önemli özellik ise sert güçte baskıya yönelik araçların kullanılmasının aksine yumuşak güçte baskıdan ziyade hayranlık uyandırma yönteminin kullanılmasıdır.

1.2.3.1. Medya

Yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim araçlarının tümü medya olarak adlandırılmaktadır (Bostancı, 2012: 90). Asıl olarak bir algı yönetimi aracı olarak kullanılan medya, bu yönü esas alındığında kamu diplomasisi çalışmaları içinde değerlendirilebilir. Bu nedenledir ki medya, çeşitli araçlar vasıtası ile yapılan kitle iletişimi olarak tanımlanmaktadır (Bostancı, 2012: 90). Algı yönetiminden bahsedebilmek için ortada bir iletişimin olması gereklidir. Medya; kendisini denetleyen, finanse eden güçlü toplumsal grupların çıkarlarına hizmet etmektedir. Bunun için, medya şirketlerinde istenen sınırlar içinde düşünen personel seçilip, editör ve çalışanların kurum politikasıyla uyumlu politikayı benimsemeleri sağlanmaktadır (Karabulut, 2014: 17). Allen Ginsberg “Medyayı ve izlenimleri kontrol eden kültürü kontrol eder” (Gonzalez, 2013: 1) sözü ile medya ve toplum ilişkisini vurgulamıştır.

Medya sadece toplumsal gruplar tarafından değil aynı zamanda devlet tarafından da kullanılmaktadır. 15-16 Eylül 1987 tarihinde ABD’de danışma komisyonunun konferansındaki konuşmasında Başkan Reagan: *“Bu bilgi çağında, kitle iletişimi ve*

mikroçip çağında, telekomünikasyon uyduları ve yeraltındaki fiber optik kablolar ile bu yeniçağ da tek başına geleneksel diplomasi yeterli değildir. ABD, toplayabildiğimiz tüm beceri ve kaynaklar ile kamu diplomasisine eğilerek, sadece yabancı hükümetlere değil, onların halklarına da hitap edebilmelidir. İnaniyorum ki ülkemizin kamu diplomasisi büyük bir güç, Dünya tarihine şekil verebilecek olan, elimizdeki en büyük bir güçtür” (Aydoğan, t.y.: 25-26) diyerek medyanın önemini ilk kavrayan devlet başkanlarından birisi olmuştur. Medyanın önemi olayları topluma nasıl yansıttığıyla doğrudan ilişkilidir.

Basın haber yaparken olayları istediği gibi yansıtabilir. Ankara’da yapılan bir sendikal eylem için, sendika üyelerinin taşkınlık yaparak polise saldırdığını ya da aksine polisin orantısız güç kullanarak sendika üyelerini darp ettiğini kamuoyuna aktarabilecektir (Karabulut, 2014: 30). Ayrıca Nazi Almanyası’nda halk üzerinde simge ve sembol ağırlıklı olarak yapılan propaganda (Yılmaz, 2007) açıklayıcı bir başka örnektir.

Küreselleşme sonucunda, dünyada olan herhangi bir kitlesel hareket, aralarında bağ olan ya da aralarında hiçbir sosyal ve kültürel bağ olmayan farklı devletleri etkilemektedir. Örneğin Kırgızistan’da yaşanan devrim sonrası Özbekistan, bu ülkede yaşanan politik başkaldırışın kendi ülkesinde de yaşanmasından korkan bölge ülkelerinden biri olmuştur. Kazakistan da Lale Devrimi¹ sırasında ve sonrasında Kırgızistan ile olan sınırını kapatmayı tercih etmiştir. Bu noktada Kazak lider Nursultan Nazarbayev 24 Mart olaylarının Kazakistan’da yaşanamayacağını dile getirerek, Lale Devriminin aslında Kırgızistan’a istikrar yerine istikrarsızlık getirdiğini dile getirmiştir (Marat, 2006: 101).

Yazılı ve görsel medya sayesinde devrimlerin etkisi gerçekleştiği ülkenin hatta coğrafyanın dışına yayılmıştır. Tunus devrimindeki Tunuslu göstericilerin başarısını takiben Mısır’daki muhalif grup ve aktivistler 25 Ocak 2011 tarihinde Ulusal Polis Günü’nde Polisin kaba ve orantısız davranışlarını protesto etmek için bir gösteri tertiplemişti. Bu protestolar sosyal medya sitesi twitter’da #Jan25 hashtag²’ıyla yayılmıştır (Lotan vd., 2011). Burada asıl olan algıyı yönetme çabasıdır. ABD Savunma

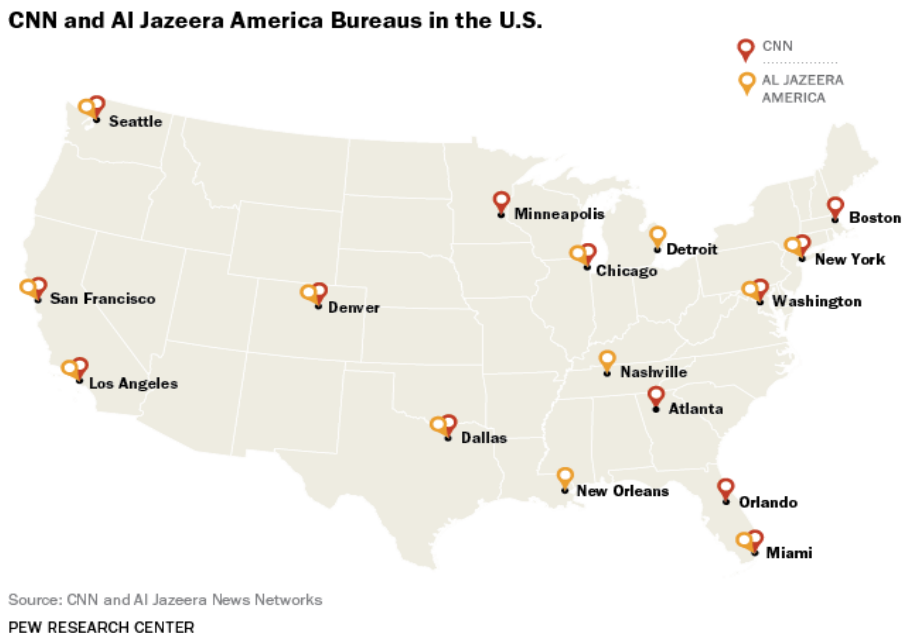
¹ 22 Mart-11 Nisan 2005 tarihlerinde Kırgızistan’da parlamento seçimlerinin ardından Cumhurbaşkanı Askar Akayev’e karşı gerçekleştirilen protesto gösterileri.

² Twitter ve mikroblogging hizmetlerinin sosyal ağında kullanılan ve kullanıcıların dinamik, kullanıcı tarafından oluşturulan etiketlemeyi uygulamasına izin veren bir meta veri etiketi.

Bakanlığı, algı yönetimini dış izleyiciler tarafından seçilen bilgilerin yalanlanma ya da bildirilme eylemi olarak görmektedir. Amaç hedef kitlenin duygu, düşünce ve istençlerini etkilemek ve istenilen yöne sevk etmektir. Bu amaçla her seviyede ve her çeşit istihbarat sistemi meydana getirilir. Ana amaç; liderleri resmi tahminler ve öngörüler sayesinde etki altına alarak istenen davranış kalıplarının ortaya çıkmasını sağlamaktır. Algı yönetimi birçok farklı alanda doğru izdüşümlerin, operasyon güvenliğinin, aldatmanın, örtbas etmenin ve psikolojik operasyonların birleşiminden meydana gelmektedir (Özer, 2012: 147-180).

Algıyı yönetmedeki gayretlerin bir yansıması olarak nüfusun yoğun olduğu bölgelerde faaliyet göstermek başarıyı arttırmada fayda sağlamaktadır. Örnek olarak Amerikan CNN (Cable News Network) ve Katarlı El-Cezire ele alınabilir. Her iki kanalın ABD çapındaki bürolarının bulundukları bölgeler birbirleri ile örtüşmektedir.

Şekil 1.1: ABD’deki CNN ve El-Cezire Bürolarının Bulundukları Şehirler

Kaynak: <http://www.pewresearch.org>, 2013a

Şekil 1.1.'de El-Cezire ve CNN ofislerinin birbirleri ile aynı bölgede bulundukları görülmektedir. Bunun yanında ofislerin bulunduğu bölgelerin nüfusun yoğun olduğu bölgelerde bulunduğu da dikkat çekmektedir.

Medya ile anlatılmak istenen esas olarak çeşitli iletişim araçları kullanılarak yapılan kitlesel iletişimi ifade eder (Bostancı, 2012: 94). Kitlesel iletişim beraberinde algı yönetimini de getirir. Bir resmin belirli bir topluluk üstünde istenen etkiyi uyandırabilmesi onun sunumu ile doğrudan ilgilidir. Medya teknolojilerindeki sınırların aşılması sayesinde enformasyona ulaşım ve onu elde etmede de yenilikler sağlanmıştır. Hükümetlerin geleneksel medyaya getirmiş olduğu kısıtlamaların bulunduğu ülkelerde yeni medya enformasyonu transferi sağlanmıştır. Birebir ve yüz yüze iletişim internet sayesinde güçlendirilip daha etkin hale getirilebilmektedir (Sancar, 2014: 197).

Devletler daha etkin olmak istedikleri diğer ülkelere yönelik sanal ortamda özel olarak hazırlanmış kaynaklar kullanabilirler. Sanal elçilik olarak tanımlanan ABD'nin İran vatandaşları ile diyalog geliştirmek için açtığı iran.usembassy.gov isimli sanal elçilik buna örnek gösterilebilir.

Resim 1.1: CNN ve El-Cezire Bakış Açıları

Kaynak: <http://seeseeyee.csu.edu.au>, 2017

Resim 1.1.'de CNN ve El-Cezire arasındaki bakış açısındaki fark görülmektedir. CNN batılı askerleri kurtarıcı olarak gösterirken EL-Cezire ise işgalci olarak göstermektedir.

1.2.3.2. Sivil Toplum Kuruluşları

Hükümetler ve medya kadar sivil toplum kuruluşları yumuşak güç alanında söz sahibidir. Fuat Keyman sivil toplumu insanların tek tek yapamadıkları şeyleri beraber yapması anlamına gelen bir şey; o anlamda bir birlikteliği, gönüllülüğü, dayanışmayı temsil eden bir olgu olarak tanımlamaktadır (Keyman, 2004). O halde kuruluşların aidiyet ve dayanışma hislerinin bireylere yapacağı etki azımsanmayacak derecede önemlidir. George Orwell'in 1984 romanında İngos³ ideolojisine (Orwell, 1984) ait hâkim partinin vatandaşların aidiyetini sağlamak için çeşitli kurumları kullanması günümüzde de uygulanmaktadır.

Toplumsal yaşam içinde bireyler güven duydukları kurumlara yakınlık gösterirler. Birçok ulusal ve uluslararası anket, işletmelere olan güvenin azalmasını onaylamaktadır. Vatandaşlar ve tüketiciler, küresel markalardan ziyade STK'lara (sivil toplum kuruluşları) güvenme eğilimindedirler ve onlara kendi adına hareket etmeleri için yetki verilmektedirler. Yapılan bir araştırma Fransa, İngiltere ve Almanya'da güven duyulan kurumların en tepesinde AI (Uluslararası Af Örgütü), WWF (Dünya Doğayı Koruma Vakfı), Greenpeace ve Oxfam (Oxford Kıtığa Çare Komitesi) adlı STK'ların olduğunu göstermektedir (Tench ve Yeomans, 2006; 116). Bu kurumlar baskı grubu olarak da çalışmaktadırlar. Greenpeace tarafından yapılan Küresel Detox Kampanyası⁴ sayesinde dünyaca ünlü kot markası olan Levi's 2020 yılına kadar zararlı kimyasalların tedariki ve kullanımına son vereceğine yönelik taahhütte bulunmuştur (<http://www.greenpeace.org>, 2005)

Türkiye'de sivil toplum örgütleri tıpkı dünyada olduğu gibi baskı grupları olarak işlev görmektedir. Bunlara TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği) ve TÜSİAD (Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği) gibi işveren topluluklarının yanı sıra İKSV (İstanbul Kültür Sanat Vakfı) gibi kuruluşlar da örnek olarak gösterilebilir (Sancar, 2014:

³ George Orwell tarafından 1984 romanında kullanılan İngiliz Sosyalizmi anlamına gelen kısaltma.

⁴ Greenpeace tarafından 2011 yılında başlatılan, ürünlerin tüm tehlikeli kimyasal içeriklerden arındırılmasını hedefleyen kampanya.

92). Fakat Türkiye’de dünyada olduğu gibi en güvenilen kurumlar STK’lar değildir. Türkiye’de en güvenilen kurum 2016 yılı itibariyle %49,4 ile Cumhurbaşkanlığı olmuştur. Cumhurbaşkanlığını %47,4’er oranla TSK (Türk Silahlı Kuvvetleri) ve Polis Teşkilatı izlemiştir (<http://www.khas.edu.tr>, 2016).

2016 yılı Edelman Güven Barometresi araştırmasına göre genel nüfus içinde 2012 yılından bu yana STK’ya olan güvenin medya, hükümetlere ve iş dünyasına kıyasla artarak listenin ön sıralarında yerini koruduğu şeklindedir. Katılımcılar sivil toplum kuruluşlarına %55, iş kurumlarına %53, medyaya %49 devlet kurumları ise %43 oranında güvenmektedir. Devletler geçmiş yıllardaki gibi listenin sonunda yer alıyor. Eğitimli kesimde ise katılımcılar sivil toplum kuruluşlarına %66 iş kurumlarına %62, medyaya %56 devlet kurumları ise %51 oranında güvenmektedir (Edelman Trust Barometer, 2016: 4). Türkiye’de ise medya batılı devletlerin aksine %15,1 ile en az güvenilen kurum olmuştur (<http://www.khas.edu.tr>, 2017).

1.2.3.3. Üniversiteler ve Eğitim Kurumları

Üniversiteler ve diğer eğitim kurumları yumuşak güç kullanımında önemli yere sahip kuruluşlar arasındadır. Üniversiteler vasıtası ile ilgili ülkelerin sonraki dönemlerdeki yöneticileri, belirleyici aktörün eğitim sisteminde, belirleyici aktörün değerleriyle yetişmesi sağlanabilir.

Belirleyici ülkenin eğitim sisteminden geçen bireyler ülkelere döndüklerinde eğitim gördükleri ülkenin değerlerine ya da politik amacına uygun adımlar atıyorlarsa bu durumda belirleyici ülke yumuşak güç stratejisi ile amacına ulaşmış demektir (Çamır, 2009: 43). Nye’nin “Amerika’nın, her yıl Amerikan üniversitelerinde okuyan ve ülkelere dönen yarım milyondan fazla yabancı öğrencinin ya da Silikon Vadisi⁵’nde başarılı olduktan sonra ülkelere dönen Asyalı girişimcilerin zihinlerinde ihraç ettikleri fikirler ve değerler o topluma bir şekilde yayılır” (Nye, 2005a: 21) sözleri bunu kanıtlar niteliktedir. Erasmus⁶ ve Socrates⁷ gibi programlar sayesinde kültür aktarımı daha da

⁵ İnternet ve teknoloji sektöründe binlerce şirket merkezinin bulunduğu Kuzey Kaliforniya’daki San Francisco vadisinin bir parçası olan San Jose vadisine verilen isim.

⁶ 1 Ocak 2014 itibarıyla uygulanmaya başlayan; eğitim, gençlik ve spor alanlarında farklı yaş grupları ve farklı hedef kitlelere yönelik destekler içeren çatı program.

⁷ Avrupa Birliği’nin üye ve aday ülkelerin eğitim ve gençlik politikalarını desteklemek amacıyla yürüttüğü genel amaçlı program.

hız kazanmaktadır. Ülkeleri adına değişim programları ile yurtdışına giden öğrenci ve akademisyenler kendi kültürlerinin elçileri, mesaj ileticileri konumundadırlar.

Türkiye’de faaliyet gösteren ve uluslararası işbirliği bulunan üniversiteler de önemli noktalardan birisidir. Örneğin Galatasaray Üniversitesi ilk olarak uluslararası anlaşma ile kurulmuştur. Ayrıca Fransa’dan birçok üniversitenin bir araya gelmesi sonucu oluşturulmuş bir birliğe dâhildir. Bu noktada birlik üyesi olan diğer üniversitelere Türkiye’nin vizyonunu iletme imkânı ve yeteneğine sahiptir (Sancar, 2014: 93). Kültür transferine ve yumuşak güç kullanımına diğer bir örnek ise ABD üniversitelerinde eğitim alan devlet liderleri olacaktır.

Tablo 1.3: ABD Üniversiteleri’nden Mezun Olan Dünya Liderleri

Ülke	Ad	Unvan	Üniversite
Arjantin	Raul Ricardo Alfonsin	Devlet Başkanı (1983-1989)	New Mexico Üniversitesi
Azerbaycan	Elmar Memmedyarov	Dışişleri Bakanı (2004- ...)	Brown Üniversitesi
Bangladeş	Iajuddin Ahmed	Devlet Başkanı (2002-2009)	Wisconsin Üniversitesi
Kolombiya	Álvaro Uribe Vélez	Devlet Başkanı (2002-2010)	Harvard Üniversitesi
Fransa	Jacques Chirac	Devlet Başkanı (1995-2007)	Harvard Üniversitesi
Gürcistan	Mikhail Saakashvili	Devlet Başkanı (2004-2007, 2008-2013)	Columbia Üniversitesi
İsrail	Benjamin Netanyahu	Başbakan (1996-1999, 2009- ...)	Massachusetts Teknoloji Enstitüsü
Ürdün	Abdullah Bin Al-Hussein	Ürdün Kralı (1999- ...)	Georgetown Üniversitesi
Türkiye	Tansu Çiller	Başbakan (1993-1996)	Connecticut Üniversitesi Yale Üniversitesi
Suudi Arabistan	Prens Saud Faisal	Dışişleri Bakanı (1975-2015)	Princeton Üniversitesi

Kaynak: <https://www.csustan.edu>, 2017

Tablo 1.3. Dünya üzerindeki birçok devletin en üst düzey devlet adamlarının ABD’de eğitim aldığını ortaya koymaktadır.

ABD, ülkesinde başat olan kültür ve siyasi anlayışı eğitim yoluyla herhangi bir ek çabaya gerek kalmadan dünya çapında yayma olanağına sahip olmuştur. Tabi ki bu sadece ABD ile sınırlı olmayıp dünyanın önde gelen üniversitelerini bünyesinde barındıran tüm ülkeler için de geçerlidir. Fakat 2016-2017 yılı üniversite sıralamaları göz

önüne alınırsa ilk on sıra 6 ABD 3 Birleşik Krallık ve 1 İsviçre olarak gerçekleşmiştir (<https://www.timeshighereducation.com>, 2017)

Tablo 1.4: Dünyanın En İyi On Üniversitesi Öğrenci Verileri

Sıra	Üniversite	Öğrenci Sayısı	Öğretim Görevlisi Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Uluslararası Öğrenci Oranı	Kadın/Erkek Oranı
1	Oxford Üniversitesi	19,718	11,00	35%	46:54
2	California Teknoloji Enstitüsü	2,181	6,7	27%	31:69
3	Stanford Üniversitesi	15,658	7,7	22%	42:58
4	Cambridge Üniversitesi	18,605	11,3	35%	45 : 55
5	Massachusetts Teknoloji Enstitüsü	11,192	8.8	34%	37 : 63
6	Harvard Üniversitesi	19,890	8.8	25%	n/a
7	Princeton Üniversitesi	7,925	8.4	23%	45 : 55
8	Imperial College London	15,236	11.3	52%	37 : 63
9	Zürih Federal Teknoloji Enstitüsü	18,616	14.9	37%	31 : 69
10	California Üniversitesi, Berkeley	34,834	12.0	16%	52 : 48

Kaynak: <https://www.timeshighereducation.com>, 2017

Dünyanın en iyi 10 üniversitesi sıralamasında bulunan eğitim kurumlarının yabancı öğrenci oranları %16 ila %52 arasında değişmektedir. Nitelikli bireyler hedef toplumlar nezdinde yumuşak güç kullanımını daha verimli kılmaktadır.

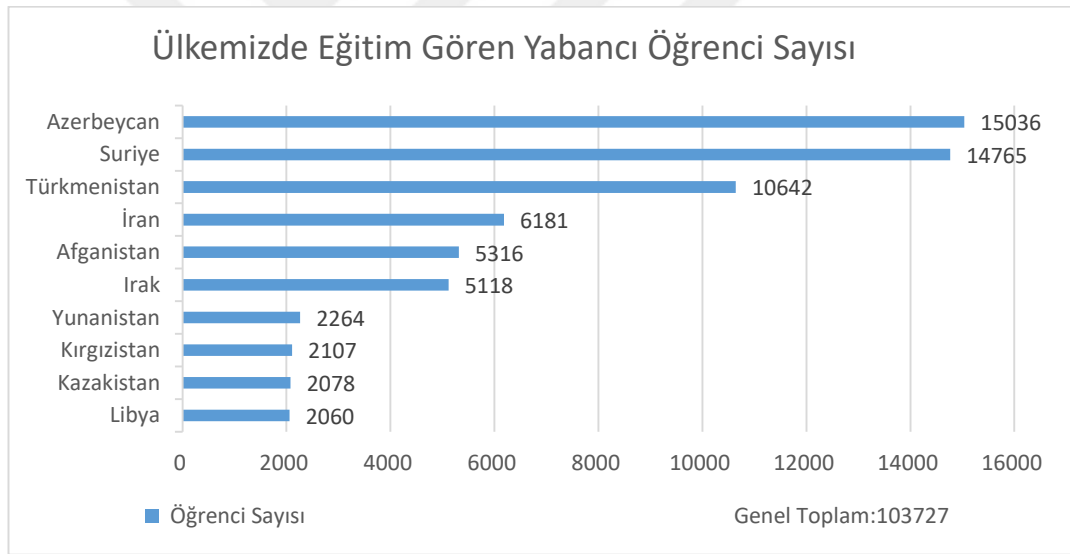
Türkiye de yumuşak gücün bu aracından faydalanmak amacıyla 2016 yılı itibariyle yeni programları hayata geçirmiştir. Ülkemiz, eğitimde öncü olan ülkelerde uygulanan zorunlu hizmet şartlı burs imkânlarını yeni uygulamaya koymuştur. YÖK (Yükseköğretim Kurulu) Türkiye'de ilk kez yabancı öğrencilere kendi ülkelerinde iş garantili öğrenim bursu verilmesi uygulamasını Pakistan ve Azad Keşmir⁸ uyruklu öğrencilerle başlatmıştır (<http://aa.com.tr>, 2017). Bu ve benzeri programlar sayesinde eğitim kurumlarının yumuşak güç potansiyelini keşfeden ülkelerin kendi kültür ve

⁸ Azad Keşmir İslam Cumhuriyeti. Pakistan'da Keşmir Bölgesinde bulunan bir idari yönetim bölgesidir.

siyasetlerini yayma potansiyelini bulduğu gibi ülkemiz de kendi kültür ve potansiyelini hedef ülkelerde yayma potansiyeli bulacaktır. Bu uygulamaların ilk sonuçları ise Pakistan ve Azad Keşmir uyruklu öğrencilerin ülkelerindeki kamusal zorunlu hizmetlerine başlamalarını takiben Pakistan kamu diplomasisindeki Türk etkisiyle görülecektir.

ABD dışişleri eski bakanı Colin Powell 2001 yılında “ Ülkemiz için burada eğitim gören geleceğin dünya liderlerinin dostluğundan daha değerli bir kazanım düşünmemekteyim” (Nye, 2005b: 13) sözleri ile eğitim kurumlarının önemini vurgulamıştır. Son tahlilde eski Sovyet coğrafyasındaki Rusya, Kuzey Kore’deki Çin ya da eski Fransız sömürgelerindeki Fransız etkisi bu bağlamda düşünüldüğünde kavramsal çerçeve belirginleşmiş olacaktır.

Şekil 1.2: Ülkemizde Eğitim Gören Yabancı Öğrenci Sayısı

Kaynak: 2016 Türkiye Göç Raporu, 2016: 44

Konu ülkemiz açısından irdelendiğinde ortaya çıkan rakamlar şekil 1.2’de belirtilmiştir.

Şekilde bulunan veriler göz önünde bulundurulduğunda ülkemizde eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sınır komşumuz olan ülkelere ve soy bağımlı bulunan ülkelere olması dikkate değer bir etkidir. Dolayısıyla ülkemizin yumuşak gücünün nüfuz alanının bu ülkelere daha baskın olduğu açıktır.

1.3. TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMI

Uluslararası alanda ortak ve geçerli bir terör tanımı bulunmamakla beraber birçok farklı tanım bulunmaktadır. Devletlerin ve diğer paydaşların tehdit algısının farklı olmasından dolayı tanımlardaki çeşitlilik göze çarpmaktadır. Dolayısıyla farklı tanımlardan birkaçı irdelenecektir.

Terör en geniş anlamıyla TDK sözlüğünde (<http://www.tdk.gov.tr>, 2017) geçtiği şekliyle “Yıldırı” olarak tanımlanmaktadır. Terör (terror-terrorism) kelimesi Latince kaynaklı bir kelimedir (Yayla, 1990: 335). Terör, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nda şu şekilde ifade edilmiştir:

“Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devleti’nin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir” (Terörle Mücadele Kanunu, (1991), Md.1.). Bu tanım sınırlı bir çerçevede, Türkiye bağlamında yapılmıştır. Dolayısıyla tanımlardaki farklılıkların sebeplerini anlamak daha anlaşılır olmaktadır.

Terörün farklı tanımlarından bir diğeri ise şu şekildedir: Terör, herhangi bir amaca (bu amaç çoğunlukla siyasaldır) ulaşmak için, sivillerin veya güvenlik görevlilerinin, propagandaya yönelik, ses getirici eylemlerle öldürülmesidir (Bal, 2006: 8).

Terörizm araştırmalarında literal ve propagandist yaklaşım olmak üzere iki tür yaklaşım benimsenmektedir (Chomsky, 2015: 155). Bunlardan ilki literal yaklaşım olarak adlandırılan ve konuları ciddi bir şekilde ele alan yaklaşımdır. Bu yaklaşım terörizmi nelerin teşkil ettiğini belirlemekte ve bunun çözümünü bulmaya odaklanmaktadır. Diğer bir yaklaşım olan propagandist yaklaşım ise farklı bir bakış açısı izlemektedir. Bu yaklaşımda terörizm resmi olarak belirlenmiş olan bazı düşman odakların sorumluluğundadır. Ancak bu etmenler varlığında terörist hareketleri terörizm olarak adlandırabiliriz. Aksi takdirde bu hareketler resmi olarak belirlenmiş düşmanlar

tarafından yapılmamışsa “misilleme” ya da “kendini savunma” olarak adlandırılacaktır. Propagandist yaklaşımın devletleri örnek aldığı görülmektedir.

Dünya üzerinde terör tanımı yaklaşımlarında yaşanan bakış açısındaki farklılıklar devletler arasında da kendisini göstermektedir. BMGK (Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi) terörist organizasyonlar ve uyuşturucu kaçakçıları arasındaki iletişimin arttığını belirtip uluslararası terörizmin genel çerçevede kabul gören bir tanımının terörizm ile yapılacak olan mücadelede etkinliği güçlendireceğini belirtmiştir (United Nations, 1991, 283-285). 11 Eylül 2001 yılında ABD’de yapılan saldırılar Usame Bin Ladin tarafından “iyi terör” ifadesi ile övülmüş ve Bin Ladin savaşı ABD'nin içine taşıma uyarısında bulunmuştu. Canlı bomba saldırıları askeri olarak karşılığı olmayan nükleer bomba ile dahi engellenemeyecek saldırı yöntemleri olarak terör örgütleri tarafından kullanılmaktadır. İsrail, ABD vb. gibi devletler işgal altındaki toprakları kurtarmak amacıyla İsrail’e karşı mücadele veren bu tür Filistinli grupları “terörist gruplar” olarak tanımlamaktadırlar. Fakat başta Arap devletleri olmak üzere birçok devlet bu grupları “direnişçi” veya “özgürlük savaşçısı” olarak kabul etmektedir (Lipmann, 2003). Bu anlayışı da medya ve diğer yumuşak güç araçları aracılığıyla savunup yaymaktadırlar.

Bir teröristi tanımlamak günümüzde cevabı zor verilen konuların başında gelmektedir. Terörist-özgürlük savaşçısı, tutsak-siyasi tutuklu, milliyetçi fanatik-vatansever vatandaş arasındaki çizginin çok ince olduğunu ve algının kişiden kişiye değişebileceği gerçeği açıktır.

Devletler arasındaki görüş ayrılıkları nedeni ile terör örgütleri kendilerine hareket edebilecek uluslararası alan bulabilmektedirler. Filistin topraklarından yapılan saldırıları Türkiye ve Arap devletleri kendini müdafaa olarak görürken İsrail ve ABD başta olmak üzere batı dünyası yapılan bu hareketleri terörizm olarak adlandırmaktadır. Aksine İsrail yapmış olduğu, Türkiye ve Arap devletlerinin devlet terörü olarak nitelediği hareketleri ise kendini savunma olarak tanımlamaktadır.

1.3.1. Terörün Tarihçesi

“Terör” terimi ilk kez 1794 yıllarında Fransız Cumhuriyeti’nin kırılgan hükümetini karşı devrimcilerden korumak için bir politika olarak kullanılmıştır (Spencer,

2010: 9). Ortaçağ İslam tarihindeki İsmaili Haşhaşiler⁹, Hindu Thug¹⁰ tarikatı ve Yahudi tarihinde kendisine yer bulan Zelotes¹¹'ler, eski terör örgütleri olarak görülmektedir (Gül, 2012: 12-13). Literatürde sözü edilen siyasi şiddeti kullanan ilk gruplardan biri, MS 66-73 yılları arasında Filistin'deki Roma egemenliğine karşı savaştan bir Zelotes dini mezhep olan Sicarii¹²'dir (Spencer, 2010: 9). Siyasi muhaliflerini özellikle gün ışığında, şehrin ortasında ve festivaller sırasında öldürme maksadıyla fanatik şekilde hançer kullanımı, Sicarii'yi isimlendirmiş ve onları Zelotes'ten farklı kılmıştır (Andrew, 2009: 3).

Orta Çağ boyunca İsmaililer ve Nizari¹³'nin "Assassins" olarak anılan dindar bir mezhebi Selçuklu Devleti'ne karşı mücadele verdiği ve 16. yüzyılda Arnavutluk'taki ve diğer bölgelerdeki küçük "terörist" grupların Osmanlı ordusuna karşı direndikleri belirtilmiştir (Spencer, 2010: 9-10). İslam dinine bağlı olan İsmailiye mezhebinden olan kişileri büyük bir gizlilikle bünyesinde toplayarak Selçuklu Devleti otoritesine karşı hareket eden İsmailiye¹⁴ mezhebi günümüz terör örgütleri ile büyük benzerlikler göstermektedir. Çok büyük güce sahip düşmanlarının karşısına doğrudan çıkamayacağını anladığı için Hasan Sabbah (1034-1124), iyi örgütlü, gizli, disiplinli bir küçük grubun yürüteceği uzun vadeli bir terör faaliyeti vasıtasıyla amacına ulaşmak istemiştir. Haşhaşilerin en önemli özelliği gizli cemiyet biçiminde örgütlenmiş olmalarıdır. Liderlerine mutlak suretle itaat göstermek, canları pahasına adam öldürme görevi de dâhil olmak üzere emredilen her şeyi yerine getirmek grubun asıl özelliği idi (Özerkmen, 2004: 253). Alman bir papaz olan Brocardus *"lanetli haşhaşilerden sakınmak lâzım. Bunlar menfaat karşılığında kendilerini satarlar; insan kanına susamışlardır; bir miktar para uğruna masum kimseleri öldürürler; ne hayatı, ne de ahiret mutluluğunu dert edinirler; farklı halkların ve milletlerin davranışlarını, kıyafetlerini, dillerini, âdetlerini ve hareketlerini şeytan gibi taklit ederek iyilik meleği kılığına girerler. Bu şekilde koyun*

⁹ Şii İsmailiye mezhebine mensup din adamı Hasan Sabbah tarafından 1090 yılında Alamut Kalesi'ni zaptettiğinde kurulmuş olan dini tarikat ve siyasi örgüt.

¹⁰ Hindistan'da 600 yıl boyunca varlığını sürdüren bir caniler tarikatı.

¹¹ 1. yüzyılda II. Tapınak Yahudiliği'nde Judaea Eyaletindeki insanları Roma İmparatorluğu'na karşı isyan etmeye teşvik etmek ve kutsal topraklardan silahlı, özellikle de İlk Yahudi-Roma döneminde onu silahtan atmak isteyen bir siyasi hareket.

¹² Kudüs'ün MS.70 yılında Roma İmparatorluğu tarafından işgali neticesinde yıkılıp yağmalanmasından hemen önceki yıllarda, Romalıları ve taraftarlarını Yahudiye bölgesinden uzaklaştırmaya çalışan köktenci Yahudi politik grup.

¹³ İsmailiye mezhebinin alt kollarından biri.

¹⁴ Adını İsmail bin Cafer es-Sadık'tan alan Şii mezhebi.

postuna büründüklerinden, tanındıkları andan itibaren ölüme maruz kalırlar” (Lewis, 1995: 1-2) sözleri ile gördüklerini ifade etmiştir.

Modern anlamda terörizm Fransız İhtilali sonrasında ortaya çıkmıştır. 1793 Konvansiyon döneminde Jakoben¹⁵ yönetim tarafınca uygulanan sistematikleşmiş şiddet politikası, siyaset ve hukuk alanlarında terörizm kavramının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bunun yanında Yirminci yüzyıldan itibaren terör milli sınırlarını aşmış, uluslararası boyut kazanmıştır ve hatta uluslararası gelişmelerde belirleyici rol almıştır (Gül, 2012: 12-13). 19. yüzyılın ortalarından Birinci Dünya Savaşı'na kadar devrimciler ve anarşistler, otokrasiye karşı mücadelede sıkça silah olarak bombalamalar ve suikastlar uygulamaktaydılar ve terörizmin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra anti-sömürge mücadelelerinin önemli bir parçası haline geldiği yaygın bir şekilde kabul görmekteydi. (Spencer, 2010: 9-10).

1.3.2. Terör, Medya ve İnternet

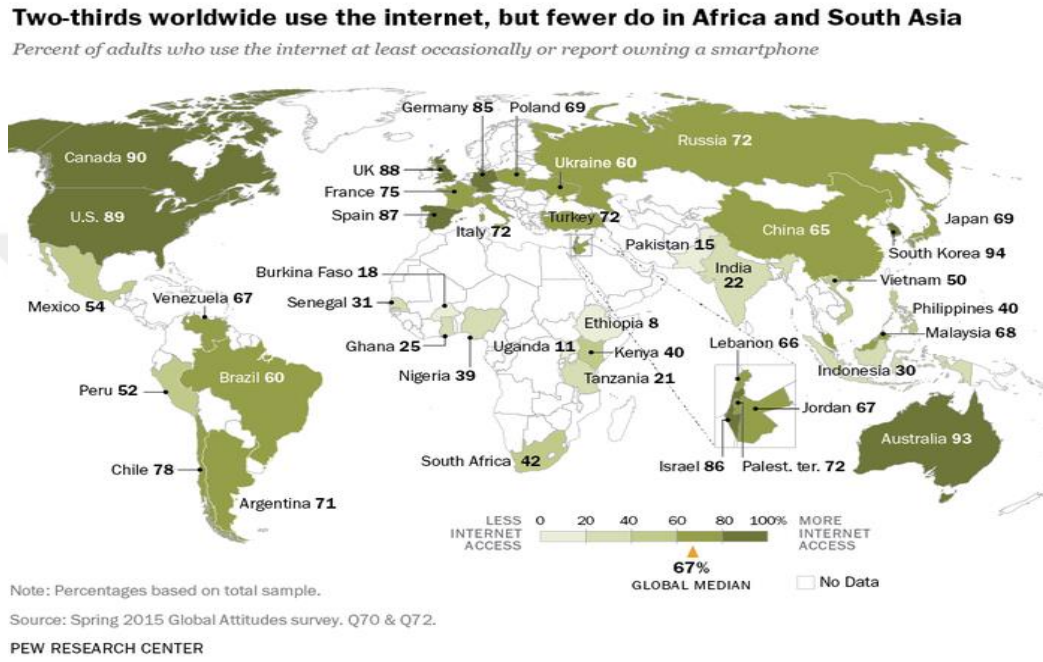
Yumuşak güç bağlamında iletişim araçlarının kitlesel düzeyde ve bireysel düzeyde taraftar kazanma, toplumların gönüllerinde ve zihinlerinde yer elde etme amacıyla kullanılmaktadır. Bu uğraşların temelinde olan iletişim hem devletler hem de terör örgütleri tarafından kullanılmaktadır. İletişim araçlarındaki gelişme ve buna bağlı olarak yaygınlaşma yumuşak güç kullanacak odakların işlerini daha da kolaylaştırmıştır. İnternet kullanımının yaygınlaşması, verilmek istenen mesajın istenen dilde ve hedeflenen topluma arzu edilen en uygun zamanda aktarılmasına olanak sağlamaktadır.

2013'te, 21 adet gelişmekte olan ülke genelinde % 45'lik bir ortalama, internet'i en azından ara sıra kullandığını ya da bir akıllı telefon sahibi olduğunu bildirmekteydi. 2015 yılında ise bu rakam % 54'e yükselmiş ve bu artışın büyük kısmı Malezya, Brezilya ve Çin gibi gelişmekte olan büyük ekonomilerden gelişmiştir. Buna kıyasla, ABD ve Kanada, belli başlı Batı Avrupa ülkeleri, gelişmiş Pasifik ülkeleri (Avustralya, Japonya ve Güney Kore) ve İsrail dâhil olmak üzere 2015 yılında araştırılan 11 gelişmiş ekonomideki % 87'lik bir ortalama internet'i kullanmaktadır. Bu, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerle karşılaştırıldığında 33 puanlık bir farkı göstermektedir (Poushter, 2016: 3).

¹⁵ Fransız Devrimi ertesinde Fransa'ya yaklaşık bir yıl süreyle egemen olan ve devrimden çok daha fazla kanın döküldüğü Terör Dönemi'ne sebep olmuş Fransız siyasi dernek.

Aradaki 33 puanlık farkın terör örgütlerine gelişmiş devletlerde sempatzan kazanma yolunda, ulaşılabilir nüfus oranı göz önünde bulundurulduğunda, azımsanmayacak derecede avantaj sağlamaktadır.

Şekil 1.3: İnterneti En Azından Ara Sıra Kullanan ya da Akıllı Telefonu Olan Yetişkinler

Kaynak: Poushter, 2016: 4

Tabloda Dünya nüfusunun 2/3'ünün internete ulaşım sağladığı belirtilmektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin internet erişimlerindeki yüksek orana rağmen Afrika kıtasında oranın azlığı belirgin bir şekilde görülmektedir.

İnternet sınırsız bir kitle iletişim aracı yumağını tüm dünyanın ve dolayısıyla terör örgütlerinin kullanımına sunmaktadır. Terör örgütleri interneti çarpıcı şekilde propaganda aracı olarak kullanmaktadırlar. Kitle iletişim araçları ile propagandanın eski ve etkin örneklerinden birisi Nazi Almanyası'nın kullandığı yöntemlerdir. Hitler ve Goebbels filme ilgi duymaktaydı. Goebbels RMVP (Reichsministerium für Volksaufklärung und Propaganda) Bakanı olarak atandıktan kısa bir süre sonra, Alman sinemasının dünyayı Nazi birliklerinin öncüsü olarak ele geçirme misyonuna sahip

olduğunu ilan etmiştir. Filmin propagandası, Goebbels'in özel ilgi alanlarından biriydi; çünkü sinemanın, insanların eylemlerini olmasa da düşüncelerini ve inançlarını etkileme gücüne inanmaktaydı (Welch, 2007: 48). 1933'de ve 1934'te Nazi Almanyası'nın bir anlık görüntüsü, basın mülkiyeti ve faaliyetleri, sinema üretimi ve genel olarak kültür yönetimi gibi önemli alanlarda çarpıcı süreklilik izlenimi sunmaktadır. Joseph Goebbels'in 1933-1945 yılları arasında bakanlığını yaptığı RMVP başlangıçtaki propaganda alanını, farklı faaliyet alanlarına (radyo, basın, sinema, vb.) bölerek propagandanın merkeziyetçiliğini dağıtmıştır (Kallis, 2005: 18).

İdeolojik fikirleri imgelemler yoluyla topluma yaymak, onların gönlünde yer etmek ve aşılana çalışılan fikirlerin benimsenmesini sağlama açısından önemli bir araçtır. Film yapımı Nazi propaganda tarihinde özel bir konumda bulunmuştur (Kallis, 2005). Goebbels'in sözde apolitik eğlenceleri ekarte etmediği halde, en iyi propagandanın bilinçsizce işlendiği yönündeki iddiasını gütmüştür. “ Görünmez şekilde konuşmaya çalışmak” (Ascheid, 2003: 12) yani insanların bilinçaltına hitap edebilmek.

1936'da, bilinçli olarak anti-semitik propaganda yoluyla film endüstrisi ile ilgili parti politikasını yaygınlaştırmak amacıyla yeni bir dergi olan Der Deutsche Film yayınlanmaya başlanmıştır. İstatistikler, sinema dergilerinde ve kitaplarda yayınlanmış ve Yahudi nüfuzunun film endüstrisinde ne kadar fazla olduğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte, Nazi propagandası, Yahudi etkisini Alman kültürünün çöküşüyle tanımladığından, partinin film endüstrisindeki mücadeleyi ırksal nefreti uyandırmak için kullanması beklenmekteydi. Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, bu politikalar, böyle koşulları kabul etmeyen herkesin göçüyle sonuçlanmıştır. Yeteneğin kaybı şiddetliydi; ancak Naziler yetenekli aktörlerin, teknisyenlerin ve sanatsal personelin rezervuarını elinde tutmaktaydılar (Welch, 2007: 51).

Resim 1.2: Leni Riefenstahl'ın Olympia Berlin Film Sarayı'ndaki Galası

Kaynak: Ascheid, 2003: 12

Dönemin önde gelen Alman oyuncu, yönetmen ve film yapımcısı Berta Helene Amalie "Leni" Riefenstahl'ın Olympia Berlin Film Sarayı'ndaki galası sırasında bolca ideolojik simge kullanımı gözlenmektedir. İhtişamlı ön gösterim ile topluma ve etki altına alınmak istenen hedef kitleye düşünsel ve duygusal olarak nüfuz edilmek istendiği anlaşılmaktadır.

Leni Riefenstahl kullanmış olduğu teknikler sayesinde Hitleri hem ölümlü hem de insanüstü bir varlık olarak resmetmektedir. Hitleri Alman kimliğinin merkezine oturtan Riefenstahl bazı sahnelerinde Hitleri binlerce insan arasında görünen küçük bir insan olarak tasvir ederken konuşmaya başlayınca ise tüm geçmişin silinip geleceğin hükümlürlüğünü eline alan bir karakter olarak yansıtmaktadır (Stout, 2011: 23).

Liderlerini övme, onları insanüstü varlık olarak resmetme ve toplumların kurtarıcısı olarak tasvir etme sadece Nazi dönemine ait değildir. Bu propaganda teknikleri günümüzde kullanımını hem devletler hem de başta terör örgütleri olmak üzere devlet dışı aktörler nezdinde de devam ettirmektedir.

Terör örgütleri, düşünsel ve duygusal olarak nüfuz etmek istedikleri kitlelere propaganda yoluyla ulaşmaktadırlar. Örgütler, yumuşak güç bağlamında propaganda faaliyetlerinde kullanmış oldukları internet siteleri aracılığı ile ilk ve öncelikli olarak

aidiyeti arttırmak amacı ile potansiyel destekçilerini, ardından uluslararası kamuoyunu son olarak da kendi ideolojisine taraftar olmayan karşıt grupları hedeflemektedirler. Teknolojik terimlerin birbirine girmiş olduğu çağımızda internet hareket alanını genişletmek, elini rahatlatmak isteyen terör örgütleri açısından mükemmel bir propaganda aracı olma niteliği taşımaktadır. Ayrıca her türlü medya, terör örgütünün kendisinin var olduğunu ve hâlihazırda etkili olduğunu kanıtlamanın bir yoludur. Terör örgütleri sıra dışı olaylar kurgulayarak medyanın ve dolayısıyla halkın ilgisini kendi üzerine çekmektedirler (Bal, 2003, 14).

Günümüz köktenci rejimlerinden Taliban da aynı şekilde medya yoluyla imaj yönetimi alanına ayrı bir önem vermektedir. Taliban rejiminin kuvvet kazanmasında çok sayıda etken olmasının yanında ülkede yerel bağlamda yönetim (otorite) eksikliğinin en önemli etken olduğu ifade edilebilir. Geniş çaplı otorite sağlanamaması ve bu otoritenin sağlanması adına kullanılan sert baskı, bazı bölgelerin Taliban etkisi altına girmesine imkân tanımıştır. Taliban, güvenliği, işlevselliğini ve nispeten güvenilirliğini artırabilirken, son derecede ağır mahkeme sistemi oluşturduktan sonra, aktif ideolojik destekçiler olmasalar bile nüfusun Afgan hükümetini desteklemesi zor bir seçenek haline gelmiştir (Calvin, 2011: 37-38).

Aktif ve ateşli olmayan sempatizanların Taliban rejimine olan inançlarını perçinlemek ve rejimi İngilizce konuşan toplumlara dolayısıyla tüm Dünyaya yayması amaçlanmıştır. İngilizce yayın yapan medyanın kullanılması aslında Afgan yerel halkına yönelik bir eylem değildir. Asıl amaç uluslararası toplum nezdinde taraftar kazanmak ve meşruiyet kaygısı gütmektir. Bunun en önemli örneği propaganda amaçlı kullanılan Shabnamah'dir (gece mektupları). Taliban'ın iyi tasarlanmış haberler, ifadeler, dini vaazlar, fotoğraf, video ve sesli mesajları, gerilla savaş kuralları ve eğitim gibi her türlü içerikle dolu kendi internet web siteleri mevcuttur. Bu siteler düzenli ve Peştuca, Darice, Urduca, Arapça ve İngilizce olmak üzere beş dilde güncellenmektedir. E-posta Taliban direnişçilerinin etkili iletişiminin başka bir yoludur (Hairan, t.y).

Taliban'ın Batı karşıtı propaganda içeriğine sahip web siteleri için ABD firmalarını kullanması dikkat çekmektedir. Örneğin The Planet isimli firmadan Web alanı kiralayan Afgan grubu, Taliban savaşçıları ile ABD "işgalcileri" ve Afgan "kukla ordu" birlikleri arasındaki çatışmalar hakkında günlük güncellemeler sunmuştur. Web sitesi

<http://www.alemarah1.com> sıklıkla grubun güçlerinin koalisyon birliklerini öldürdüğünü ve hatta bu tarihlerdeki koalisyon saha raporlarına pek benzeyen hesapları ve savaş uçaklarını yok ettiğini iddia etmiştir. Bir başka Taliban Web sitesi olan <http://toorabora.com>, Atlanta merkezli Tulix Systems tarafından işletilen ve kullanıcı dostu bir şablon hizmeti olan Free Web Town hizmetlerini kullanmıştır. Grubun sitesi, ABD liderliğindeki koalisyon güçlerine yönelik saldırılar, Taliban liderleri ve komutanları ile İngilizce Darice ve Peştunca'nın bölgesel dilleri ile yapılan röportajlar hakkında düzenli güncellemeler içermiştir (Warrick ve Rondeaux, 2017).

Öte yandan Türkiye’de otuz yıllık süre zarfı içinde en büyük tahribatı oluşturan örgüt olan PKK’da (Partiya Karkerên Kurdistanê) medya odaklı eylem tercihinde bulunan örgütlerdendir. Örgüt yönetimi ilk eylemlerinde seçilen hedeflerin “haber” niteliği taşıdığını belirtmiştir (Avşar, 2017: 121).

Resim 1.3: 29 Ekim 2016 Cumartesi Tarihli KHK ile Kapatılan Haber Ajansları, Gazeteler ve Dergiler

(7) SAYILI LİSTE HABER AJANSLARI			
SIRA NO	ADI	TİCARET UNVANI	İLİ
1	DIHA (DİCLE HABER AJANSI)	DİCLE HABER AJANSI TANITIM YAYINCILIK REKLAMCILIK	İSTANBUL
2	JIN HABER AJANSI	JIN HABER AJANSI MATBAACILIK YAY. REK. TIC. LTD. ŞTİ.	DIYARBAKIR
GAZETELER			
SIRA NO	ADI	TİCARET UNVANI	İLİ
1	ÖZGÜR GÜNDEM ZETESİ	ERSİN BASIN VE YAYINCILIK SAN. TIC. LTD. ŞTİ.	İSTANBUL
2	AZADIYA WELAT GAZETESİ	RAMAZAN ÖLÇEN-ZOZAN BASIN YAYIN VE REKLAMCILIK	DIYARBAKIR
3	YÜKSEKOVA HABER GAZETESİ	YÜKSEKOVA HABER YAYINCILIK MAT. İTH. İHR. VE SINIR TIC. ELEKTRİK VE KABLO SANAYİİ	HAKKÂRİ
4	BATMAN CAĞDAŞ GAZETESİ	BATMAN YENİ CAĞDAŞ BASIN VE YAYIN SAN. TIC. LTD. ŞTİ.	BATMAN
5	CIZRE POSTASI GAZETESİ	GÜLEŞ ÇİM MADENCİLİK BASIN YAYIN MATBAACILIK NAK. İNŞ. GIDA SAN. VE TIC. LTD. ŞTİ.	ŞIRNAK
6	IDİL HABER GAZETESİ	ABDURRAHMAN BARAN-BARAN ŞEKERLEME	ŞIRNAK
7	GÜNEY EXPRES GAZETESİ	HURİT BARAN MENDEŞ-SAFAR MATBAA VE GAZETECİLİK	ŞIRNAK
8	PRESTİJ HABER GAZETESİ	FERİT HAYVA-PRESTİJ GAZETECİLİK VE MATBAACILIK	VAN
9	URFANATIK GAZETESİ	ROSE EKOL ELEKTRİK MÜH. REK. TEK. SAN. TIC. LTD. ŞTİ.	ŞANLIURFA
10	KIZILTEPE'NİN SESİ GAZETESİ	İBRAHİM AYDOĞAN	MARDİN
DERGİLER			
SIRA NO	ADI	TİCARET UNVANI	İLİ
1	TİROJ DERGİSİ	DOĞA BASIN YAYIN TIC. LTD. ŞTİ.	İSTANBUL
2	EVRENSEL KÜLTÜR DERGİSİ	DOĞA BASIN YAYIN TIC. LTD. ŞTİ.	İSTANBUL
3	ÖZGÜRLÜK DÜNYASI DERGİSİ	DOĞA BASIN YAYIN TIC. LTD. ŞTİ.	İSTANBUL

Kaynak: Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Karar Sayısı: KHK/675, (2016), Liste 7

29 Ekim 2016 Cumartesi tarihli KHK, kapatılan haber ajanslar, gazeteler ve dergileri göstermektedir. KHK’da PKK’ya yakınlığı bulunan bazı yayın organlarının bulunduğu görülmektedir. PKK’nın internet ve medyaya ne kadar önem verdiğini ve hatırı sayılır bir örgütlenmeye sahip olduğu KHK ile kapatılan bu yayın organlarından anlaşılmaktadır. Buna ek olarak terör örgütünün elebaşı Abdullah Öcalan’ın medyada kendisi hakkında haberler yapılması, makaleler yayınlanması, kendisini övücü ifadeler kullanılması ve imaj yönetimi bağlamında etkileyici fotoğraflarının kullanılmasına yönelik ifadeleri (Çürükkaya, 2006: 67) medyaya verdiği önemi göstermektedir.

1.4. DEVLETİN İDEOLOJİK AYGITLARI

İdeoloji, siyasal iktidarın toplumu şekillendirmesi, toplumun da siyasal iktidarı değerlendirmesi açısından objektif kıstaslar sağlayan önemli bir meşruiyet aracıdır (Çetin, 2001: 202). Devletler yapıları gereği egemen oldukları coğrafyada en etkin güç olmayı istemektedirler. Bundan dolayı sınırları içindeki tüm unsurların devletin sahip olduğu ideolojik unsurları benimsemesini arzu eder. Marksist gelenekte devlet bir baskı aracı yani sahip olduğu baskın ideolojinin toplumda benimsenmesini sağlayan baskı makinesidir (Althusser, 2003: 17). Althusser devletlerin ideolojilerini yaymaya ve hâkim kılmaya çalışırken kullandıkları araçları “Devletin İdeolojik Aygıtları” (Althusser, 2003: 20) olarak nitelemektedir. DİA’lar (Devletin İdeolojik Aygıtları) ihtiva ettikleri özellikler itibarı ile devletin baskı aygıtlarından farklılık göstermektedirler. Bu farklılık sert güç ve yumuşak güç arasındaki farkla büyük benzerlik göstermektedir. Sert güç kaba kuvvete dayanırken yumuşak güç ise hayranlık uyandırma esasına dayanmaktadır. Devletin kamusal alanda kullanmış olduğu baskı araçlarının aksine DİA’lar daha çok kamu dışındaki özel alanlarda varlık göstermektedir. DİA’lar sahip oldukları bu özellik sayesinde toplumda bulunan tüm kesimler üzerinde yumuşak güç benzeri bir etki oluşturmaktadır. Ordu, polis, cezaevi, mahkeme, yönetim ve hükümet vb. gibi kurum ve yapılar devletin baskı araçları olarak adlandırılmaktadır. Bu yapılar cebir uygulama ve zorlama kabiliyetine sahiptir. DİA’lar zorlama kabiliyetine sahip olma açısından devletin baskı araçlarından ayrılmaktadır. DİA’lar dini, eğitsel, siyasal, hukuki, aile, kültürel, sendikal ve haberleşme DİA’ları olarak sınıflandırılmaktadır (Althusser, 2003: 26). Devletin tek bir baskı aygıtı olmasına karşın çok sayıda DİA’sı olduğu görülmektedir.

DİA'lar arasında baskın olarak öne çıkanları ise Eğitsel ve Dini ve Haberleşme (Medya) DİA'lardır.

1.4.1. Eğitim

Eğitim, devletlerin temel değerlerini, meşruiyetini ve gücünü toplum nezdinde kabul ettirmek amacıyla kullandıkları ideolojik araçlardandır. Eğitimin yayılması ile birlikte ideoloji yeni bir etki alanına kavuşmuştur (Mardin, 2012: 165). Eğitim, devlet tarafından belirlenen toplumsal düzenin ideolojik amaçlar çerçevesinde yeniden inşası için kullanılmaktadır. Devlet eğitim kurumları vasıtası ile toplumu yapılandırmakta, eğitmekte ve ideolojik sembol ve ifadelerini toplum benliğine işlemektedir. Eğitim, toplum ve siyaset alanlarında kontrol mekanizması görmesinden dolayı modern devlet bağlamında baskın bir etki alanına sahip olmuştur (Çetin, 2001: 207). Yumuşak güç ve eğitim devletlerin dış politika aracı olarak zorlamalardan daha etkilidir (Nye, 2005b: 13-14).

Eğitim alanında yapılan Uluslararası ortaklıklar ve uygulanan ortak programlar sadece fakülte, öğretmen ve lisansüstü öğrenci değişimlerini desteklemekle kalmamakta aynı zamanda dil ve kültür geliştirme, üstün yetenekli eğitim ve okul gelişim gibi müfredat geliştirme projelerini de desteklemektedir (Maringe ve Fosket, 2010: 259). Bu açıdan üniversiteler ön plana çıkmaktadır. Üniversiteler kültürel diplomasinin uygulanmasında ve kamu diplomasisi mesajlarının düzgün bir şekilde aktarılmasında oldukça etkilidirler. Üniversiteler, iletilen mesaj sürecini desteklemek için uluslararası konferanslar, seminerler, çalıştaylar ve kongreler düzenlemektedir. Türkiye'yi yurtdışında temsil eden ya da bu faaliyetlerin Türkiye'deki parçası olan bilim insanları hem mesaj gönderen hem de mesaj alıcı konumundadır. Bu insanlar, önemli ve inandırıcı kimlik ve saygınlık sahibi oldukları için baskın ideolojinin yayılmasında ve yumuşak güç kullanımında etkili araçlarıdır (Sancar, 2012, 232).

1.4.2. Dini Kurumlar

Toplumlara etki altına alma ve yönlendirme bakımından dini kurumların ve kanaat önderlerinin etkisi çok fazladır. Batı devletlerinde kurumsal bir yapıya sahip olmasından dolayı kilisenin ve din adamlarının etkisi tekel haline gelmiştir. Doğu toplumlarında devlet ve dini yapının ayrımındaki farklılık, devleti ve kanaat önderlerini

ön plana çıkarmıştır. İslam ve Hristiyanlık birbirlerine benzemektedirler. Bu benzerlik hüküm sürdükleri bölgeler üzerinde ortak bir kültür oluşturmaları ile açıklanabilir. Yahudilik ise günümüze kadar İslam ve Hristiyan dünyası içinde var olan bir alt kültür gibi varlığını sürdürmüştür. Ayrıca Hint coğrafyasında ve Çin’de de küçük gruplar olarak varlık göstermiştir. Günümüzde İsrail’de görülen farklılıklar bu temele dayanmaktadır (Lewis, 2010: 41-42).

Yaşanan coğrafyalarda dini gelenekler ve figürler ön plana çıkmaktadır. Bu figürler moral ve isteklendirme kaynağı olmaktadır. Komünizmin Polonya’da çökmesi sırasında yaşananlarda Katolik kilisesinin rolü büyük önem taşımaktadır. Dayanışmanın doğduğu 1980’deki Gdansk¹⁶’daki Lenin Tersaneleri’ndeki işçilerin grevinin başlangıcında grevcilerin yaptıkları ilk şey, tersanelerin ana geçidine büyük bir haç olan Meryem Ana’nın bir görüntüsünü koymak olmuştur. Czestochowa¹⁷ Leydisi’nin kutsal simgesi Kara Madonna¹⁸ ve Papa 2. John Paul’un bir portresinin koyulması da ilk işlerden olmuştur (Thomas, 2005: 5). Dini figürlerin ne denli önemli ve isteklendirme kaynağı olduğu grevcilerin ilk işlerinin bu simge ve figürleri bulundukları mekânlara asmasından anlaşılmaktadır.

BM (Birleşmiş Milletler) bünyesinde bulunan İTK’lar (İnanç Temelli Kuruluş) baskın ideolojinin yayılmasında bir başka önemli araçtır. BM’de danışman statüsünde bulunan 300’den fazla İTK’nın %58 ila %75 kadarı Hristiyan kökenlidir. BM’deki çoğu İTK, ideolojik tercihleri ve hedefleri paylaştığı sürece çeşitli müttefiklerle çalışmak istemektedir (Haynes, 2014. 1-2). Bu kuruluşlar tarafından yapılan yardımlar ve çalışmalar sahip oldukları ideolojinin yayılmasında kullanılabilecek etkili aygıtlardandır.

Dini kurum ve kuruluşların toplumlar nezdinde taşıdığı etki ve hareket kabiliyeti devletlerin sahip oldukları baskın ideolojiyi yaymada etkin olarak kullanılmaktadır. Bu nedenden dolayı devletler hükmettikleri coğrafyadaki dini oluşumlarla yakın ilişki içinde olmaktadır.

¹⁶ Polonya’da bir şehir.

¹⁷ Polonya’da bir şehir.

¹⁸ Hz. Meryem’in koyu tenli olarak tasvir edildiği heykel ve resimlerine verilen ad.

1.4.3. Medya

Toplumları etki altına almanın ve toplumlara ideolojik olarak nüfuz etmenin en önemli aygıtlarından birisi de medyadır. Siyasi ve bürokratik elitler hüküm sürdükleri coğrafyada bulunan vatandaşlarına yönelik siyasi ve ideolojik mesajlarını yaygınlaştırmak ve kamuoyuna duyurmak için kitle iletişim araçları teknolojileri kullanmaktadır. Devlet otoritesinin adil ve yararlı olarak nitelendirildiği resimler, anlatılar ve diğer sembollerin oluşturduğu mesajlar, devlet emirlerine gönüllü uyum isteği uyandırmaktadır (Warren, 2014: 2).

Siyaset bilimciler geleneksel olarak devlet dışı aktörleri görmezden gelme eğilimindeydiler (Zaharna, 2007: 214). Fakat son yıllarda devlet dışı aktörlerin sayısında yaşanan artış resmi diplomasideki azalan değeri ve medyadaki artan önemi de beraberinde getirmiştir (Melissen, 2005: 24). Devletler kendileri dışındaki aktörler ile mücadele edebilmek, kendi ideolojisini yaymak, devletin imajını oluşturmak ve iyileştirmek için medyayı etkin şekilde kullanma durumundadırlar.

ABD medyayı her alanda etkin kullanan devlet olarak ön plana çıkmaktadır. VOA (Voice of America), BBC (British Broadcasting Corporation) ve Deutsche Welt uzun süreli yayınları ile kamusal söylemde kendilerini kanıtlamışlardır (Zaharna, 2010: 104). ABD, VOA'yı etkin bir şekilde kullanarak kendi ideolojisini küresel çapta yaymayı başarmıştır. ABD Dışişleri Bakanlığı açısından kişilerarası iletişim (belirlenmiş konuşmacılar), basılı broşürler, bilgi föyleri, dergiler, sesli-görsel (filmler, videolar), basılı medya (gazete, televizyon, radyo) ve elektronik ortamdaki yayınlar (web siteleri, e-postalar) dolayısıyla yayıncılık ve elektronik medya kanalları, bilgi etkinliği nedeniyle özellikle önem teşkil etmektedir. Kontrol edilen bir kitle iletişim aracı, mesaj tasarımı ve yayılımı üzerinde kontrol sağlamaktadır (Zaharna, 2010: 140-141).

Devletler özelinde Çin, medyanın etkinliğini ideolojik olarak kullanan devletlerden bir başkasıdır. Resmi devlet ideolojisini çeşitli medya organları yoluyla topluma yaymaktadır. Ayrıca bunu uluslararası alanda da uygulamaktadır. Çin 2009 itibarıyla uluslararası medya baskısı için toplam 6 Milyar dolar ayırmıştır. Mümkün olan en kısa sürede en fazla kitleye ulaşmak olarak adlandırılabilen saldırgan bir strateji gütmektedir (Sun, 2010: 59).

İKİNCİ BÖLÜM

YUMUŞAK GÜÇ KULLANIMINDA DEVLETLER

2.1. ABD

Amerika Birleşik Devletleri bağımsızlık elde etmesinin ardından ülke dâhilinde refah, dış ilişkiler dâhilinde barış temelli politikalar uygulamaya başlamıştır. Bu politika ABD beşinci başkanı James Monroe tarafından 1823’de yayınlanan başkanlık mesajı ile hayat bulmuş; ABD’nin Avrupa sorunlarına karşı kayıtsız kalması ABD’nin de Avrupa kökenli etkilere kapatılması prensiplerini ortaya koymuştur. ABD, bu uygulamalarını İkinci Dünya Savaşı’na değin sürdürmüştür (Öztürk, 2009). ABD Japonya’nın Pearl Harbor limanına saldırması sonucunda İkinci Dünya Savaşı’na girmiştir. Bunun sonucunda, ABD Monroe doktrininden vazgeçmiştir.

Pearl Harbor saldırısı akabinde İkinci Dünya Savaşı’na dâhil olan ABD gerek kültürel gerekse ekonomik olarak dünyanın tüm ülkelerini etkilemeye başlamıştır. Bu etkileşimde kamu kurumları kadar Amerikan merkezli kamuya ait olmayan kurumlar da etkileşimlerde bulunmuştur. Amerikan tarzı olarak niteleyebileceğimiz yaklaşımlar kültür, ekonomi, politika hatta ve hatta savaş durumu için de kullanılabilir. ABD’nin yumuşak güç potansiyelini etkileyen ve ortaya çıkaran unsurlar geniş bir çerçevededir.

2.1.1. ABD Medyası

ABD televizyon yayınlarının başladığı ve ilk televizyon kanallarının kurulduğu ülke olarak dillendirilmektedir. İkinci Dünya Savaşı öncesi İngiltere, Almanya ve Fransa’da başlayan ve savaş nedeniyle kesintiye uğrayan televizyon yayınlarının diğer Avrupa ülkeleriyle beraber 1950’lerden sonra yaygınlaştığı bilinmektedir. Televizyon alanında haber bülteni yayınının da 1948’de CBS (Columbia Broadcasting System) tarafından ABD’de başlatıldığı, takibinde ise NBC (National Broadcasting Company) ve ABC (American Broadcasting Company) kanallarının da haber yayınına geçtikleri bilinmektedir. ABD’de bulunan televizyon kanalları ülkedeki ekonomik sisteme uygun olarak özel girişim tarafından kurulup işletilmektedir. ABD’de ortaya çıkan ve gelişim gösteren televizyonculuk sisteminde, Avrupa’daki kamu yayıncılığı anlayışı yerine, haber bültenlerinde de diğer programlar gibi reklama yer verilmesi, destekleyici kitlesi bulması amacı güdüldüğü ve bu nedenden dolayı bültenlerin yüksek izlenme oranına ulaşması istendiği öne sürülmektedir. ABD televizyon haberciliği bültenlerinde konu seçimi, kurgusu, sunumu, dekoru vb. konular yüksek izlenme oranına ulaşma kaygısı ile belirlenmekte olduğu ve oluşturulduğu ifade edilmektedir (Şeker, 2007: 36-43).

2.1.1.1. VOA

VOA 1942 yılında doğru ve önyargısız haber ve bilgi paylaşımı yoluyla Nazi propagandası ile savaş için yayın faaliyetlerine başlamıştır. Ayrıca 1942 yılında Başkan Roosevelt'in emirleri doğrultusunda kısa adı OWI olan "Office of War Information" (Savaş Bilgi Ofisi) adlı bir devlet servisi hayata geçirilmiştir. OWI bütün özel uluslararası istasyonların devlet denetimine girmesine imkân sağlamıştır. OWI sonraki süreçte vericilerini ve dil hizmetlerini kuvvetlendirmekle beraber ABD'nin savaşın olumlu şekilde nihayete ermesi yönündeki belirleyici konumunu anlatmak maksadıyla faaliyet göstermiştir. OWI'nin ilgili fikirlerini tüm dünyaya çapında aksettiren ise VOA olmuştur (Yolcu, 2008: 150). VOA, ABD'nin 45 ayrı dilde haber ve bilgi sağlayan en büyük uluslararası yayıncısıdır. VOA dijital, televizyon ve radyo platformlarında hizmet vermektedir. VOA her hafta dünya çapında 187,7 milyon dinleyiciye ulaşmaktadır. Amerikan Kongresi tarafından finansal olarak desteklenmektedir. (<http://www.insidevoa.com>, 2017)

Resmi internet sitesinde VOA'nın "Savaşın hırpaladığı ve bunalttığı toplumlardaki insanların güvenilir haber ihtiyacını karşılamak için" yayına başladığı belirtilmektedir. 1942'de yapılan İlk VOA yayınında William Harlan Hale'in söylediği "Haberler iyi olabilir. Haberler kötü olabilir. Biz size gerçeği anlatacağız" cümlesi VOA'nın sloganlardan biri haline gelmiştir. Sitede kullanılan sloganlardan bir diğeri ise "1942'den beri güvenilir bilgi ve haber kaynağı" cümlesidir (<http://www.insidevoa.com>, 2017).

12 Temmuz 1976'da Başkan Gerald Ford tarafından imzalanarak yürürlüğe giren VOA Tüzüğü'nde şu ifadeler yer verilmektedir: "Radyo, dünyadaki insanlarla doğrudan iletişim kurarak ABD'nin uzun vadeli menfaatlerine yardım eder. VOA etkili olmak için dinleyicilerin dikkatini çekmeli ve saygısını kazanmalıdır." Tüzükte yer alan üç temel prensip şunlardır (<http://www.insidevoa.com>, 2017);

- VOA sürekli olarak güvenilir ve yetkili bir haber kaynağı olarak hizmet edecektir. VOA haberleri doğru, dengeli ve kapsamlı olacaktır.
- VOA sadece Amerikan toplumunun bir parçasını değil, Amerika'yı anlatacaktır ve önemli Amerikan fikirleri ve kurumlarının dengeli ve kapsamlı projeksiyonunu sunacaktır.

- VOA Birleşik Devletlerin politikalarını açık ve etkili bir şekilde açıklayacaktır ve hem de bu politikalar üzerine sağduyulu tartışmalar ve düşünceleri sunacaktır.

VOA Gerek İkinci Dünya savaşı gerek soğuk savaş gerekse de terörle savaş dönemlerinde ABD'nin fikirlerini tüm dünyaya anlatmaya çalışmıştır. Buradaki en önemli noktalardan birisi ise bunu hedef ülkelerin resmi dillerinde yapmasıdır. Bu sayede bahse konu olacak ülkelerin kamuoyu çok daha verimli şekilde etkilenmiş olacaktır.

VOA'nın yayın yaptığı bazı diller şöyle sırlanmaktadır:

➤ Amharca (Habeşçe)	➤ Kürtçe
➤ Bangla (Bangladeş)	➤ Lao
➤ Burmaca (Myanmar Dili)	➤ Ndebele Dili
➤ Cantonese	➤ Oromo Dil
➤ Creole	➤ Peştuca
➤ Hausa	➤ Shona
➤ Khmer	➤ Sırpça
➤ Kinyarwanda	➤ Swahili
➤ Kirundi	➤ Tigrigna

2.1.1.2. CNN

CNN Televizyonu Ted Turner tarafından 1980'de Atlanta'da kurulmakla beraber ilk zamanlar diğer büyük televizyon kanalları tarafından önemsenmemiştir. Başlarda yerel bir kablolu TV kanalı kimliğinde olan CNN'in kısa zamanda dünya çapında yayın yapmaya başladığı görülmektedir. 1981 yılında Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat'ın öldürülmesi, 1986 yılında uzaya fırlatılan ABD'nin uzay mekiği Challenger'ın havada patlaması, 1987 yılındaki Wall Street borsasında “Kara Pazartesi” olarak adlandırılan büyük çöküş ile yükselişi başlamıştır. 1989 yılında Çin'de Tiannanmen Meydanı'ndaki devrim, 1989 yılının Aralık ayında Romanya olayları, 1990 yılında Nelson Mandela ile röportaj, 1991 yılında Körfez Savaşı ve SSCB'nin dağılışı gibi olaylar ve bu olaylarda gösterdiği performans ile şu anda bulunduğu yere ulaşmıştır. Özellikle, 1991 yılındaki Körfez Savaşı ve SSCB'nin yıkılması gibi önemli olayların,

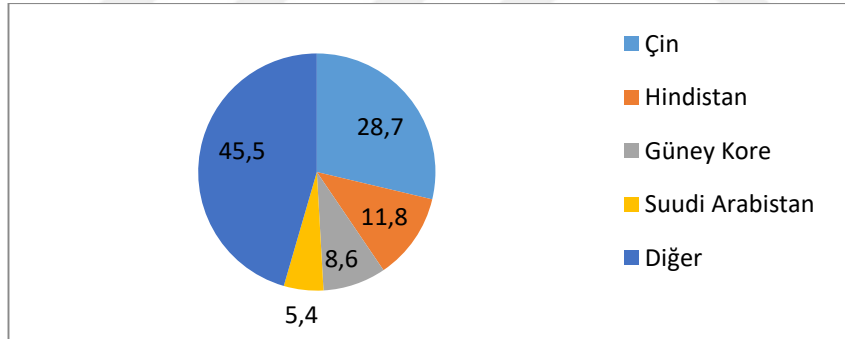
uydudan CNN aracılığı ile izlenmiş olması nedeniyle haber kavramının biçim değiştirerek “olmuş bitmiş” olayları değil, “henüz yaşanmakta olan” olayları yansıtmak anlamını da taşımaya başladığı ifade edilmektedir (Uluç, 2003: 147).

Yaşanan tüm bu gelişmeler CNN Televizyonunun ne kadar geniş kitleleri etkilediğinin göstergesidir. CNN özellikle Avrupa’da kendisinden sonra kurulmuş kanalları format ve işleyiş açısından etkisi altına almıştır.

2.1.2. ABD Eğitim Sistemi (Üniversiteler)

Birçok gözlemci Amerikan yüksek eğitim sisteminin ABD için önemli derecede yumuşak güç oluşturduğunda hemfikirler (Nye, 2005b: 13). ABD Üniversiteleri sayesinde eğitim gören yabancı öğrencilerin ülkelerinde bulundukları mevkiler göz önüne alındığında arz ettikleri önem daha iyi anlaşılmaktadır. 2012-13 akademik yılı itibari ile ABD üniversitelerinde eğitim gören öğrenci dağılımı aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Şekil 2.1: ABD Üniversiteleri Yabancı Öğrenci Dağılımı

Kaynak: <http://www.pewresearch.org>, 2013b

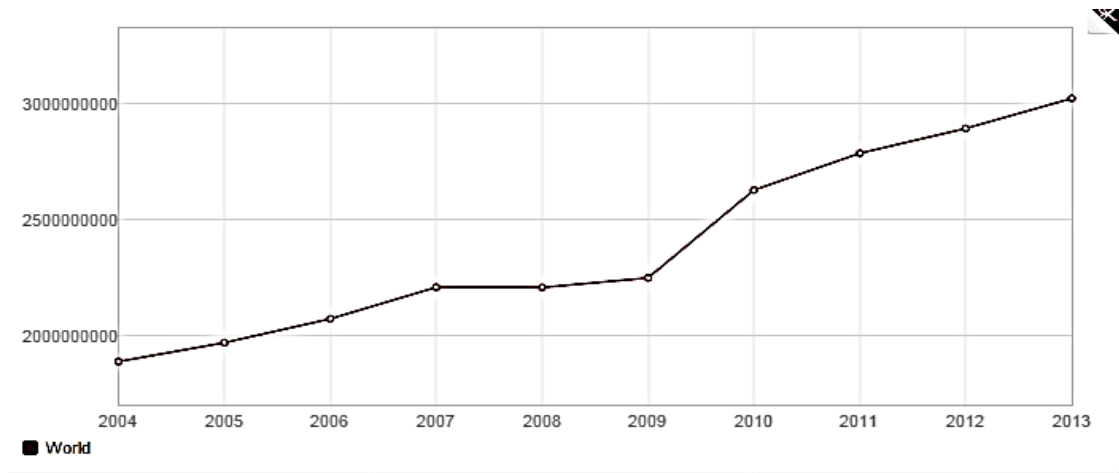
ABD üniversitelerinde eğitim gören öğrenci sayılarında toplam öğrenci sayısının 27,8’ine tekabül eden 235,597 öğrenci ile Çin ilk sırayı büyük bir fark ile işgal etmektedir. Çin’i sırasıyla Hindistan, Güney Kore ve Suudi Arabistan izlemektedir. Bu 4 ülkenin öğrencileri toplam eğitim gören yabancı öğrenci sayısının yarısından fazlasını oluşturmaktadır.

ABD üniversitelerinde eğitim gören yabancı öğrenci sayısı göz önünde bulundurulduğunda dünyaya ihraç edilen Amerikan kültürünün boyutları anlaşılmaktadır. Akademik olarak iyi yetişmiş bu kimseler ülkelere döndüklerinde yönetim kademesi başta olmak üzere önemli mevkilerde görev almaktadırlar.

2.1.3. ABD Sineması (Hollywood)

Hollywood sinema endüstrisi küreselleşme ile beraber ortaya çıkan avantajları kullanarak dünya çapında yayılma alanını genişletmiştir. İnsan birbirleri ile olan iletişimleri ve etkileşimlerinin arttığı ve bunun sonucunda seyahatlerin arttığı çağımızda küreselleşme en basit manada, dünyanın değişik coğrafyalarında yaşayan insan, toplum ve ülkelerarasındaki iletişim ve etkileşim mertebesinin “karşılıklı bağımlılık” kavramı bağlamında devamlı olarak artması olarak tanımlanabilmektedir (Bayar, 2008: 25). Bu etkileşimi dünya çapında yabancı ülkelere seyahat eden yolcu sayısı sayesinde görebiliriz. Bu etkileşimle beraber Hollywood dünya sinema sektöründe ezici bir üstünlüğe sahip olmuştur. Bu yüzdendir ki dünyanın çoğu ülkesindeki aileler Hollywood filmlerini izlemektedir.

Şekil 2.2: Dünya Bankası Yerel ve Uluslararası Yolcu Sayısı Verileri

Kaynak: <http://data.worldbank.org>, 2017

Şekil 2.2’de uluslararası yolcu sayısı artış grafiği verilmiştir. Dünyada etkileşimlerin artmasını takiben yumuşak güç kavramının kullandığı davranışlar olan

hayranlık uyandırma ve gündem yaratma örnekleri, ABD tarzı popüler kültürün dünya üzerindeki etkisi, yapılan araştırmalar sonucu ortaya konmuş olmakla beraber şu şekilde belirtilebilir:

Tablo 2.1: Amerikan Sineması, Müziği ve Televizyonundan Hoşlanma Oranları

% Amerikan Müziği, Sineması ve Televizyonundan Hoşlanma (Genel)				
	2002 %	2007 %	2012 %	07-12 Değişim
İtalya	63	66	74	+8
İspanya	--	72	79	+7
Fransa	65	65	72	+7
Britanya	76	63	69	+6
Çekya	59	58	64	+6
Almanya	66	62	67	+5
Polonya	70	65	67	+2
Yunanistan	--	--	62	--
Rusya	42	38	48	+10
Türkiye	44	22	30	+8
Pakistan	4	4	8	+4
Ürdün	30	40	39	-1
Mısır	--	39	36	-3
Lübnan	65	71	65	-6
Tunus	--	--	42	--
Çin	55	42	43	+1
Japonya	74	70	69	-1
Hindistan	--	--	19	--
Meksika	60	53	69	+16
Brezilya	--	--	69	--

Kaynak: <http://www.pewglobal.org>, 2017

Tabloda görüldüğü üzere 2002, 2007 ve 2012 yılları arasındaki Amerikan müzik, film ve televizyon yapımlarının ülkeler bazında beğenilirlikleri belirtilmiştir. Görüldüğü gibi bu alanlarda ABD'nin popülerliği tartışmaya yer bırakmayacak şekilde dünya çapındadır. Son dönemlerde yapılmış Amerikan yapımı filmlere bakıldığında sert güç ile yapamayacağı birçok eylemi ve amacı bu şekilde gerçekleştirdiği görülecektir. ABD'nin SSCB'ne karşı zafer kazanmasında çok etkili olan soğuk savaş dönemi periyodunda yapılan filmler buna örnek olarak gösterilebilir. Britanya magazin dergisi Radio Times'a

göre Amerikan filmleri dünya çapında son derece popüler olmakla beraber genellikle uluslararası sinemayı hâkimiyeti altına almıştır.(Linh, 2014: 16)

ABD'nin uluslararası düzeydeki bu etkinliği özellikle yaş grupları ve eğitim seviyesi gibi değişkenler göz önünde bulundurulduğunda değişiklik göstermektedir. Yapılan araştırmalar bu farkları ortaya koymaktadır.

Tablo 2.2: Amerikan Müziği ve Sinemasından Hoşlanma Oranları (Yaş Grupları)

% Amerikan Müziği ve Sinemasından Hoşlanma (Yaş Grupları)				
	18-29	30-49	50+	En Genç -En Yaşlı Fark
Almanya	94	83	47	-47
Fransa	93	85	53	-40
Britanya	88	80	53	-35
Çekya	81	75	47	-34
Yunanistan	79	69	48	-31
Polonya	79	76	52	-27
İtalya	88	80	65	-23
İspanya	85	84	72	-13
Rusya	69	56	26	-43
Tunus	63	36	24	-39
Lübnan	82	66	48	-34
Türkiye	44	30	17	-27
Ürdün	48	39	23	-25
Mısır	42	35	30	-12
Pakistan	10	7	5	-5
Çin	56	43	30	-26
Japonya	83	81	58	-25
Hindistan	24	17	13	-11
Brezilya	78	72	55	-23
Meksika	79	70	57	-22

Kaynak: <http://www.pewglobal.org>, 2012

Tablo 2.2 ABD müziği ve sinemasından hoşlananların ağırlıklı olarak 18-29 yaş arası bireyler olduğunu göstermektedir. Bu yaş grubunda diğer yaş gruplarına oranla Amerikan popüler kültürüne olan hayranlığın yaygın olduğu görülmektedir

Tablo 2.3: Amerikan Müziği ve Sinemasından Hoşlanma Oranları (Üniversite Eğitimi Alanlar)

% Amerikan Müziği ve Sinemasından Hoşlanma (Üniversite Eğitimi Alanlar)			
	Üniversite Eğitimi Almayanlar	Üniversite Eğitimi Alanlar	Fark
Çin	42	74	+32
Lübnan	61	81	+20
Polonya	65	80	+15
Tunus	41	56	+15
Japonya	65	79	+14
Fransa	69	82	+13
Hindistan	18	31	+13

Kaynak: <http://www.pewglobal.org>, 2017

Tablo 2.3 ise eğitim almış kişiler arasında eğitim düzeyi yükseldikçe (üniversiteye gitme) hayranlık oranının da doğru orantılı olarak yükselme eğilimine girdiğini göstermektedir. Bu yüzden eğitilmiş ve üst kademedeki kişilerin hayranlık oranı toplumsal etkiyi de arttırmaktadır.

2.2. ÇİN HALK CUMHURİYETİ

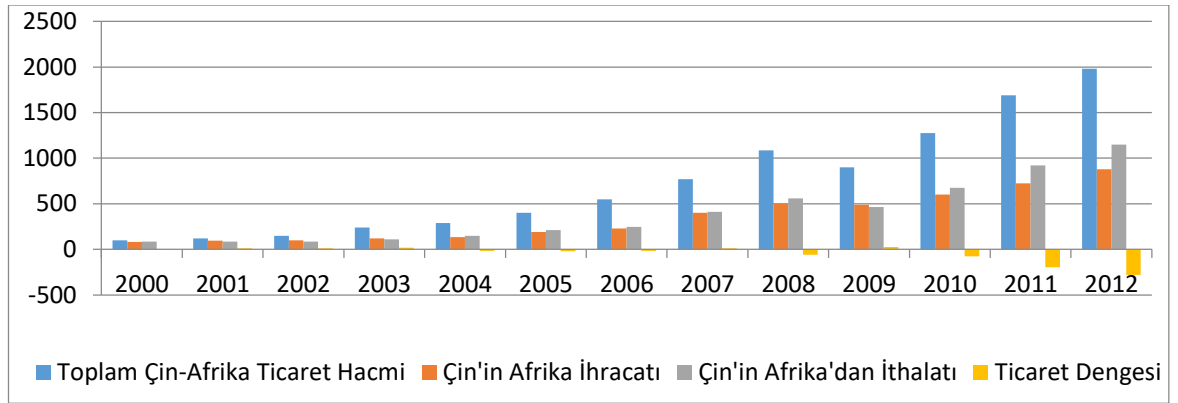
Çin, devasa nüfusu ve ekonomik yapısı itibarı ile çağımızın dünya siyasetinde en etkili ülkelerinden biri haline gelmiştir. Çin, Mao'nun 1976'da ölümü ile beraber endüstri, ulusal savunma, bilim ve teknolojiyi de içeren reformları hayata geçirmiş ve dışa açılma politikası izlemiştir. Reformlar Çin anayasasına da eklenmiştir (Farhana, 2014: 72). 2007 yılında Devlet Başkanı Hu Jintao, Çin Komünist Partisi'nin on yedinci kongresindeki konuşmasında “Kültür, ulusal kaynaşma için giderek daha önemli bir kaynak haline gelmiştir” ve “İnsanların temel kültürel haklarını ve çıkarlarını garanti altına almak için ülkemizin yumuşak gücünün bir parçası olarak kültürü daha iyi hale getirmeliyiz” açıklamalarında bulunmuştur (Nagao, 2016: 19). Ayrıca “Kültürel yumuşak gücün iki temel amacı vardır: biri ulusal uyumu, yaratıcılığı güçlendirmektir ve halkın taleplerini karşılamaktır. Diğer amaç ise uluslararası arenada Çin'in rekabet gücünü arttırmaktır” demiştir. 2014 yılında ise Devlet Başkanı Xi Jinping “Çin'in yumuşak gücünü arttırmak için ülke uluslararası iletişim kapasitesini inşa etmeli, bir iletişim sistemi kurmalı, Çin'in tanıtımının itibar ve çekiciliği için yeni medyayı daha iyi

kullanmalı ve yaratıcılığını arttırmalıdır. Çin'in hikâyeleri daha iyi anlatılmalı, sesi daha geni alana yayılmalı ve Çin'in karakteri daha iyi açıklanmalıdır" (Ding, 2014: 2) şeklindeki açıklamaları ile yumuşak gücün Çin açısından önemini belirtmiştir. Çin asıllı yabancı vatandaşları yurtdışında yaşayan Çin vatandaşlarını kapsayan 41 milyonluk Çin diasporası¹⁹ (Ding, 2014: 2) Çin'in yumuşak gücü açısından büyük önem arz etmektedir. Bu diaspora Çin'in resmi görüşlerinin dış dünyaya anlatılması açısından önemli bir araçtır.

2.2.1. Çin Halk Cumhuriyeti ve Afrika İlişkileri

Mao'nun ölümü ile beraber Çin Afrika kıtasına yönelik "Açık Kapı" (Farhana, 2014: 80) politikası izlemeye başlamıştır. Ayrıca bu dönemde Çin IMF ve Dünya Bankası'na katılmış ve bazı batılı devletler Çin'e ikili yardım ve yatırım anlaşmaları sağlamıştır. Çin Afrika'ya yönelik siyasi yardımlardan öte ticari odaklı yardımlarda bulunmuştur. 1987 yılında Çin yapacağı yardımların sadece Çin mallarına harcanması zorunluluğunu duyurmuştur. Bu da Afrika üzerindeki Çin etkisini arttırmıştır (Farhana, 2014: 81). Günümüzde Çin ve Afrika arasındaki asli ticaret unsurunu Petrol oluşturmaktadır. Aynı zamanda Çin Afrika'ya ulaşım donanımları, iletişim donanımları ve elektronik ürün ihraç etmektedir. 2009 yılında Çin ABD'nin elinden Afrika'nın en büyük ticari ortağı olma özelliğini almıştır. Çin'in en fazla ticaret yaptığı Afrika ülkeleri ise Angola, Güney Afrika, Sudan, Nijerya ve Mısır'dır (Albert, 2017).

¹⁹ Uzun bir zamandan beri bir kavim, ulus veya inanç mensuplarının ana yurtlarından koparak başka yerlerde azınlık olarak yaşamaları.

Şekil 2.3: Çin-Afrika Ticaret Hacmi (2000-2012)

Kaynak: China-Africa Economic and Trade Cooperation (2013), 2013: 4

Çin ve Afrika arasında devamlı yükselen bir seyir izleyen ticaret hacmindeki artış Çin'in yumuşak güç kullanımının finansal olarak başarılı olduğunu göstermektedir. Ekonomik ilişkilerdeki genişleme beraberinde sosyal etkileşimi de getirmiştir. Bu yüzden Çin Afrika üzerinde daha verimli bir yumuşak güç politikası uygulama imkânı elde etmiştir. Bu etkiyi Konfüçyüs Enstitüsü aracılığıyla arttırma imkânı bulmuştur.

2.2.2. Konfüçyüs Enstitüsü

Çin'in yumuşak gücünün arttırılması için gösterilen faaliyetlerin en somut örneği Konfüçyüs Enstitüleri'nin kurulmasıdır. 2006 yılından başlayan Konfüçyüs Enstitüsü Yıllık Gelişim Raporu'nun ilkinde, Çin Uluslararası Dil Kurumu Ofisi (Hanban), kurumların amacının "Çin dilinin öğretilmesi ve Çin kültürünün yayılması" olduğunu belirtmiştir (Chinese Language Council International, 2006: 11). Raporda, artan Çince öğrenme talebi ile ilgili "Bu talebe cevap vermek ve yerine getirmek için 2004 yılından itibaren dilin uluslararası tanıtımına ayrılmış yabancı enstitülerin deneyimlerini inceledik ve Çin dili öğretmek ve Çin kültürünü yaymak amacıyla kar amacı gütmeyen kamu kurumları kurmaya başladık" ifadeleri kullanılmıştır (Chinese Language Council International, 2006: 11). Ayrıca kurumun amacının sadece dil öğretimi olmadığı "Enstitülerin kurulması, yurtdışından Çince öğrenmek, Çin ile diğer ülkeler arasında ekonomik, kültürel alışveriş ve işbirliğini teşvik etmek bunun yanında dünya barışı ve kalkınmasında Çin'in rolüne katkıda bulunmak için tatminkâr bir şekilde yardımcı

olmuştur” (Chinese Language Council International, 2006: 11-12) ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Konfüçyüs Enstitüsü Resmi web sitesinde amaçlarını “Çin ekonomisi ve dünyayla olan değişim hızla büyüdükçe, dünyanın Çince öğrenme taleplerinde de çok fazla bir artış oldu. İngiltere, Fransa, Almanya ve İspanya'nın kendi ulusal dillerini tanıtmadaki tecrübelerinden yararlanan Çin, 2004 yılında yabancı ülkelerde Çin dili ve kültürünü teşvik etmeyi amaçlayan kar amacı gütmeyen kamu kurumları kurarak kendi araştırmalarına başladı: Bunlara Konfüçyüs Enstitüsü adı verildi” (<http://english.hanban.org>, 2017) ifadeleri ile belirtmiştir.

Tablo 2.4: Kıtalarındaki Konfüçyüs Enstitüsü Sayısı

Kıta Sayısı	Ülke Sayısı	Enstitü Sayısı
Amerika	19	158
Afrika	32	46
Asya	32	111
Avrupa	40	167
Okyanusya	3	18

Kaynak: Chinese Language Council International, 2015: 4

2015 yılında 25 yeni Konfüçyüs Enstitüsü ve 149 yeni Konfüçyüs sınıfı kurulmuştur. 2015 yılı sonunda 135 ülkede 5000 Konfüçyüs Enstitüsü ve 1000 Konfüçyüs Sınıfı bulunmaktaydı (Chinese Language Council International, 2015: 4).

Tablo 2.5: Ülkelerdeki Konfüçyüs Enstitüsü Sayısı

Ülke adı	Enstitü Sayısı
A.B.D.	109
Kanada	12
İngiltere	29
Türkiye	4
İsrail	2
Almanya	18
Fransa	17
Avustralya	14
Mısır	2
Güney Afrika Cumhuriyeti	5
Hindistan	2
Rusya	17

Kaynak: <http://english.hanban.org>, 2017

Konfüçyüs Enstitülerinin sayısı Çin'in yumuşak güç uygulamalarına ve bu bağlamda kültür yaymaya yardımcı eğitim kurumlarına verdiği önemi onaylamaktadır. Açılan her enstitü bir kültür elçiliği gibi işlev görmek ve kültürel etkileşimi arttırmaktadır.

2.3. TÜRKİYE CUMHURİYETİ

Türkiye Cumhuriyeti bulunduğu coğrafya özelinde önemli bir konuma sahiptir. Jeopolitik olarak hassas noktada bulunması ve Osmanlı Devleti'nin kültürel mirası üzerine kurulması dolayısıyla bölgesinde başat güçler arasındadır. Etki alanında ve coğrafyasına yakın bölgelerde bulunan ülke ve toplumları etkileme maksadıyla çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu faaliyetlerin en önemli dayanak noktasını ise yumuşak güç politikalarını hayata geçiren kurumlar oluşturmaktadır.

2.3.1. Yunus Emre Enstitüsü

Türkiye'nin Dünya tarafından tanınırlığının ve imajının iyi bir şekilde anlatılmasını sağlama amacıyla kurulan kurumlardan birisi de YEE'dir (Yunus Emre Enstitüsü). "Dünya Türkiye'yi Daha Yakından Tanıyor" (Yunus Emre Enstitüsü 2023 Vizyonu, 2015) mottosuna sahip kurumun misyonu "Türkiye'yi, kültürel mirasını, Türk dilini, kültürünü ve sanatını tanıtmak, Türkiye'nin diğer ülkeler ile dostluğunu

geliştirmek, kültürel alışverişini arttırmak, bununla ilgili yurt içi ve yurt dışındaki bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak, Türk dili, kültürü ve sanatı alanlarında eğitim almak isteyenlere yurt dışında hizmet vermektir” (Yunus Emre Enstitüsü 2023 Vizyonu, 2015) sözleri ile vizyonu ise “kültür sanat ve yabancılara Türkçe öğretimi ana başlıkları altında dünyanın birçok ülkesinde gerçekleştirilecek faaliyetler ve oluşturulacak iş birlikleri ile dünya toplumlarının Türkiye'yi daha yakından ve doğru kaynaklardan tanımasını sağlamaktır” (Yunus Emre Enstitüsü 2023 Vizyonu, 2015) ifadeleri ile tanımlanmıştır. Kültür-Sanat Vizyonu ve Türkçe Öğretim Vizyonu bunlardan önde gelen ikisidir. Kültür-Sanat Vizyonu çeşitli kültür-sanat faaliyetleri ile Türk kültürünü tanıtmayı ve kültürler arası etkileşimin gerçekleşmesini amaçlamaktadır (Yunus Emre Enstitüsü 2023 Vizyonu, 2015).

YEE'nin Kültür-Sanat Vizyonu yakın ve uzak coğrafya ayrımı gözetmeksizin Türkiye'nin olumsuz bir algı sahibi olduğu bölge ve ülkelerde bu algının olumlu doğrultuda gelişmesini sağlamak için altyapının oluşturulmasına zemin hazırlamaktır. Ayrıca geleneksel Türk sanatları alanında yeni sanatçılar yetiştirme ve ürün yelpazesinin genişletilmesi ile bu sanatların tanınırlığının artırılması amaçlanmaktadır. Buna ek olarak Türk edebiyatının tüm seviyelerde tanınırlığının artırılması ve bu alanda verilen eserlerin daha çok dile çevrilmesi hedefler arasındadır (Yunus Emre Enstitüsü 2023 Vizyonu, 2015).

Türkçe Öğretim Vizyonu ise kurulacak olan merkezler aracılığıyla Türkçenin uluslararası bağlamda etkinliğinin artırılması ve yabancı dil olarak öğretimini “Avrupa dilleri Ortak Çerçeve Metni” bağlamında gerçekleştirerek kültürel iletişim ve etkileşimin geliştirilmesini sağlamaktır (Yunus Emre Enstitüsü 2023 Vizyonu, 2015).

Enstitünün dünya çapında bulunduğu ülkeler ise Afganistan, Almanya, Arnavutluk, Avusturya, Azerbaycan, Belçika, Bosna Hersek, Cezayir, Fas, Fransa, Güney Afrika Cumhuriyeti, Gürcistan, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İran, İtalya, Japonya, Karadağ, Katar, Kazakistan, KKTC, Lübnan, Macaristan, Makedonya, Malezya, Mısır, Moldova, Polonya, Romanya, Rusya, Sırbistan, Sudan ve Ürdün'dür.

Enstitü kısa süre zarfında ABD, Ukrayna, Çin ve Rusya'da (Moskova) merkez açma çalışmaları yapmaktadır. 4-5 yıllık süre zarfında ise Kırgızistan, Kuveyt, Hindistan, Yunanistan, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, İsviçre, Tacikistan, Kanada, Güney Kore,

Pakistan, İspanya, Tunus, Yemen, Irak, Türkmenistan, Libya, İsveç, Arjantin, Avustralya, Brezilya, Moğolistan, Norveç, Portekiz ve Filistin’de merkezler açmayı planlamaktadır.

2.3.2. TRT

Türkiye'nin kamu yayıncılığı açısından tek yetkili kurum olan TRT 1 Mayıs 1964 tarihinde, özel bir kanun ile özerk bir tüzel kişiliğe haiz olarak kurulmuştur. 1972 tarihli Anayasa değişiklikleri neticesinde “tarafsız bir kamu iktisadi kuruluşu olarak tanımlanmıştır (<http://www.trt.net.tr>, 2017).

İhtiva ettiği 13 televizyon kanalı, 5 ulusal, 5 bölgesel, 3 uluslararası ve 3 yerel radyo istasyonu, [trt.net.tr](http://www.trt.net.tr) ve 41 dilde hazırlanan www.trtvotworld.com isimli web siteleri, teleteks yayını, "Televizyon", "TRT Çocuk", “Radyovizyon” isimli basılı dergileri aracılığıyla Türkiye ve dünya çapında yayın hayatına devam etmektedir (<http://www.trt.net.tr>, 2017). Yumuşak güç ve kamu diplomasisi bağlamında www.trtvotworld.com, TRT Kurdî, TRT Avaz, TRT Belgesel, TRT World ve TRT-El Arabia öne çıkmaktadır.

TRT’nin görevi 2954 sayılı Türkiye Radyo Televizyon Kanununun 9. Maddesi uyarınca, yurtdışına yapılacak yayınlar özelinde şunlardır (<http://www.trt.net.tr/>, 2017) :

Yurt dışına yapılacak yayınlarla:

1. Devleti en geniş perspektifte tanıtmak,
2. Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşları ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki bağın devam etmesine yardım etmek.

20 Kasım 2008’de faaliyete başlayan www.trtvotworld.com, 31 dilde haber yayını ile yeni medya hizmet ortamındaki yayıncılar arasında dünyada 5. sırada yer almaktadır. Bugün yayın yapılan bölgeyle ve bütün dünyayla ilgili sıcak gelişmeleri, uzmanların görüşlerinin de yer aldığı kapsamlı, tarafsız ve doğru bir içerikle 41 dilde dünya kamuoyuna sunmaktadır.

Balkanlar, Orta Asya, Ortadoğu ve Kafkaslarda 27 ülke ve 13 muhtar cumhuriyeti içerisinde muhafaza eden yaklaşık 250 milyon nüfuslu bir coğrafyaya seslenen TRT Avaz, 21 Mart 2009 tarihinde yayın hayatına başlamıştır. Türkçe, Azerbaycan Türkçesi, Kazakça, Kırgızca, Özbekçe ve Türkmençe programları ile yayın

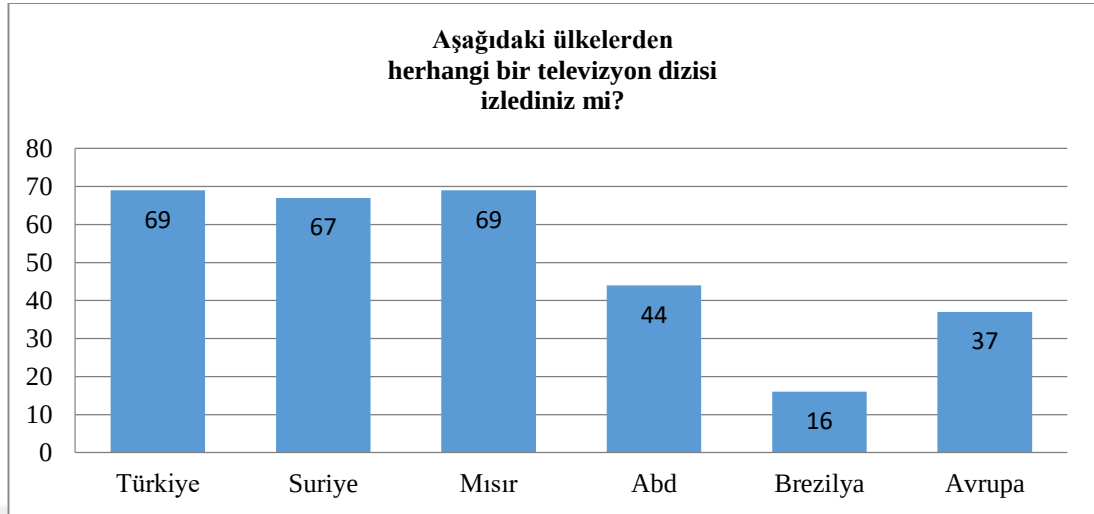
coğrafyasındaki bütün ülkelerin yer alacağı ve her ülkeden izleyiciyi ilgilendiren ve onlara hitap eden yayınlar yapmaktadır (<http://www.trt.net.tr>, 2017).

17 Ekim 2009 tarihinde "Tanık Olmaya Hazır mısınız?" mottosu ile yayın yapmaya başlayan TRT Belgesel kanalı Türkiye'yi; İngilizce, Almanca, Fransızca, Rusça ve Türkçe dâhil beş farklı dilde dünyaya takdim etmektedir. 4 Nisan 2010'da Arap Coğrafyasında en çok tercih edilen kanal olmayı amaçlayan Arapça yayın yapan TRT – "ETTÜRKİYYE" Kanalı yayın yapmaya başlamıştır. Kanal, 2015 yılında adını TRT-El Arabia olarak değiştirmiştir. TRT Kürdi Türkiye'nin kültürel çeşitliliğini ekrana taşıma ve ülkenin birlik ve bütünlüğünü sağlama maksadıyla 1 Ocak 2009'da TRT6 adıyla kurulmuştur. 10 Ocak 2015'te ise TRT Kürdi adıyla yayına devam etmiştir. TRT ailesinin en genç kanalı olan TRT World Merkezi İstanbul'da bulunan ve dünyadaki dört haber merkezi ile haftanın yedi günü, günün 24 saati İngilizce haber bültenleri yayınlayarak 30 Haziran 2015'te yayın hayatına başlamıştır (<http://www.trt.net.tr>, 2017).

2.3.3. Türk Dizileri

Türk dizileri son yıllarda başta Ortadoğu coğrafyası olmak üzere tüm dünyada büyük ilgi ile takip edilmektedir. Sırbistan'ın en varlıklılarından Zoran Baskoviç'in eşinin 4 milyon Avro fidye istenerek kaçırılması ve beş kişilik fidye çetesinin polislerin operasyon yaptığı meskende Muhteşem Yüzyıl'ı izlerken ele geçirilmesi (<http://www.ulke.com.tr>, 2014) yumuşak güç uygulamalarına güzel bir örnek teşkil etmektedir. 2013 yılında TESEV tarafından yapılan bir çalışmada Türk dizilerinin bölgede izlenme oranı yüksek görülmektedir. Çalışmada katılımcıların %69'u Türkiye ve Mısır dizilerini seyrettiklerini ifade etmiştir. %67 ile Suriye dizileri de katılımcılar arasında popülerdir. Türkiye dizilerinin en çok seyredildiği ülkeler %82 ile Irak ve %77 ile İrandır. En az seyredildiği ülke ise %55 ile Suriye'dir. ABD dizileri %44 ile dördüncü sırada ve en çok seyredildiği ülke %59 ile İran'dır. Avrupa dizileri katılımcıların %37'si tarafından takip edilmektedir. Bu dizilerin en çok izlenme oranına sahip olduğu ülke %60 ile yine İran'dır. Brezilya dizileri bölgenin genelinde diğerlerine göre daha düşük oranlarda takip edilmektedir (Akgün ve Gündoğar, 2013: 23).

Şekil 2.4: Ortadoğu Coğrafyasında İzlenen Dizilerin Dağılımı

Kaynak: Akgün ve Gündoğar, 2013: 23

Türkiye menşeli televizyon dizilerinin 2004 yılından bu yana Arap dünyasındaki popülaritesi TESEV tarafından yapılan araştırma ile katılımcıların yüzde 78'inin hayatlarında en az bir kez bir Türk televizyon dizisi izlediklerini belirtmesi ile ortaya çıkmıştır. Bu dizilerin popülarlığı Arap ülkelerinden Türkiye'ye gelen ziyaretçi sayısında da bir artışa neden olmuştur. İnsanlar arasındaki etkileşimin artması karşılıklı öğrenmeyi kolaylaştırmıştır ve “öteki” imajını daha olumlu yönde biçimlendirmeye başlamıştır (Altunışık, 2011: 2).

2.3.4. TİKA

TİKA (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı) Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası alanda imaj yönetimi hususunda önemli ve etkili bir kurumdur. TİKA, SSCB'nin 25 Aralık 1991 tarihinde dağılmasını takiben bağımsızlıklarını elde eden Türk cumhuriyetlerini tanıyan ilk ülke olan (<http://www.tika.gov.tr>, 2017) Türkiye'nin, soy bağı bulunan Azerbaycan, Türkmenistan, Özbekistan, Kazakistan ve Kırgızistan ile ilişkileri geliştirmesine aracı olmuştur.

2 Kasım 2011 tarihli 28103 sayılı resmi gazetede yayınlanan 656 sayılı KHK'da belirtilen (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri

Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 2011) kurumun görevlerinden bazıları şu şekildedir:

- İşbirliğinde bulunulması amaçlanan ülke ve topluluklarla iktisadi, ticari, teknik, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarındaki ilişkileri karşılıklı kalkınmaya da katkıda bulunacak şekilde projeler ve faaliyetler temelinde geliştirmek, söz konusu ülke ve toplulukların kalkınma hedef ve ihtiyaçlarına uygun işbirliği program ve projelerini hazırlamak veya hazırlatmak, bununla ilgili gerekli düzenlemeleri ve takibi yapmak ve bunların uygulanmasında koordinasyonu sağlamak.
- İşbirliğinde bulunulması hedeflenen ülke ve toplulukların iktisadi gelişim sürecinde ihtiyaç duyacakları ekonomik altyapı araçlarını ve destek programlarını hazırlamak, ekonomik büyüme, yatırım ortamının hazırlanması ve geliştirilmesi, işsizliğin ve yoksulluğun azaltılması, eğitim seviyesinin yükseltilmesi, iyi yönetim, kadın ve ailenin toplumsal yaşamda ve kalkınmadaki rolü, bilgi teknolojileri transferi, çevre ve doğal kaynakların yönetimi, enerji, altyapı, sürdürülebilir kalkınma gibi alanlarda katkı temin etmek, bu ülkelere kurumsal, insan kaynakları ve benzeri alanlarda kapasite geliştirme destekleri sağlamak
- Kalkınma alanında ulusal ve yararlanıcı ülkelerin kamu kurumları, üniversiteleri, sivil toplum ve özel sektör kuruluşları ile işbirliği halinde program, proje ve faaliyetler gerçekleştirmek ve gerektiğinde uzman desteği sağlamak.
- İşbirliği yapılması hedeflenen ülke ve topluluklarda kamu yönetimi, hukuk, eğitim, kültür ve diğer sosyal alanlardaki işbirliğini güçlendirmek amacıyla proje ve programlar hazırlamak, hazırlatmak ve uygulamak, bu ülke ve topluluklardan eğitim ve staj amacıyla Türkiye'ye gönderilecek kamu görevlileri ve diğer kişilere burs ve benzeri destek sağlamak.

TİKA günümüzde 48 ülkede 51 koordinatörlük ile faaliyet göstermektedir (<http://www.tika.gov.tr>, 2017).

Şekil 2.5: TİKA Koordinatörlükleri

Kaynak: <http://www.tika.gov.tr>, 2017

Kurumun koordinatörlüklerinin bulunduğu ülkelere bakıldığında koordinatörlüklerin daha çok dini, tarihi, kültürel ve soy bağlarımızın bulunduğu coğrafyalarda yayılım gösterdiği anlaşılmaktadır.

Yumuşak güce örnek teşkil edebilecek uygulamalara Azerbaycan Cumhurbaşkanlığı Vatandaşlara Hizmet ve Sosyal Yenilikler Devlet Ajansı (ASAN Hizmet) ile ortak radyo kurumu, Batum Enfeksiyon Hastalıkları Hastanesi A Blok Tadilatı, Kazakistan Başsavcılığı Hukuk Koruma Organları Akademisi Basım Merkezi tefrişatı ve Arnavutluk İşitme Engelli Çocuklar Enstitüsü'ne destek örnek olarak gösterilebilir (2016 TİKA İdare Faaliyet Raporu, 2016).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YUMUŞAK GÜÇ KULLANIMINDA İŞİD

3.1. IŞİD

Son yıllara damgasını vuran terör örgütlerinin en başında hiç şüphesiz IŞİD gelmektedir. IŞİD ve benzeri terör örgütleri küresel dengesizliklerden, güç boşluklarından ve çöken devlet sistemlerinden beslenmektedir. Küresel dengesizlikler ve adil olmayan sistem değerlendirmeleri merkez-çevre, ezen-ezilen ve sömüren-sömürülen ikilemleri üzerinden yapılmaktadır (Sandıklı, 2015: 27). IŞİD etkin olduğu bölge durumunda olan Ortadoğu coğrafyasının içinde bulunduğu karışık yapı ve durumdan yararlanarak organizasyonunu geliştirme olanağı elde etmiştir. Git gide daha da karmaşık bir yapıya bürünen IŞİD aktif potansiyel terörist havuzunu genişletmek ve çeşitlendirmek için faaliyetlerini başta Batı olmak üzere tüm dünyaya yaymıştır.

Batı dünyasının kalbinde örgüte katılım sağlayacak marjinal, genç ve ateşli gençler bulmak örgüt açısından büyük önem kazanmıştır. Fakat bu coğrafyada kendisine yer bulabilmesi için propaganda araçlarını değiştirmesi ve geliştirmesi gerektiğinin farkına varmıştır. Irak ve Suriye topraklarında askeri olarak zapt etme, canice kafa kesme ve rehine işkencesi, yerel azınlıklara acımasızca muamele yapılması ve yabancı cihatçı alımı için inanılmaz bir kapasiteye sahip grup olan IŞİD Haziran 2014'ten başlayarak haber medyasında dikkatleri çekmiştir. Binlerce kişinin öldürülmesi ve yerlerinden edilmesiyle IŞİD'in varlığı Ortadoğu'nun istikrarı ve güvenliği için belirgin bir tehdit oluşturmaktadır. (Gonchar, 2014: 1-3)

3.1.1. IŞİD'in İdeolojik Yapısı

Gelenekçi-muhafazakâr yaklaşım, dini bağlamda, yaşanmış dini deneyimlerin ve edininlerin değişime karşı mukavemetini yansıtmaktadır (Kutlu, 2016: 209). Dinde değişime ve yeniliğe katı bir şekilde direnen IŞİD'in ideolojisi, dini fanatizm, Selefi İslam anlayışı, Batı karşıtlığı ve terörizmden oluşmaktadır. BAAS rejimlerinde görülen Marksizm-Arap milliyetçiliği etkileşimi, farklı bir şekilde Marksizm-Selefi şiddet yanlısı cihat anlayışı etkileşimine de yansımıştır (Sandıklı, 2015: 15). Bu anlayışta din ve devlet arasında hiçbir ayrım bulunmamaktadır. Bütün kararlar İslam Devleti tarafından kontrol edilen bölgelerde vahşice uygulanan şeriatın (İslam hukuku) sert bir yorumuna dayanmaktadır (Freidland, 2015: 13). Fakat İslam adı altında uygulanan İslam dışı uygulamalar diğer devletler tarafından eleştirilmektedir. Barack Obama'nın "IŞİD kesinlikle Müslümanlığı, İslam'ı temsil etmiyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan da bunu

defalarca söyledi. Müslüman ülkelerin başkanları da bunu söyledi” (www.sabah.com.tr, 2015) sözleri bunu teyit etmektedir.

El-Kaide ve Taliban gibi diğer grupların ideolojisi neredeyse tamamen aynıdır. Bir hilafet kurmak için gereken zamanlama ve koşullara olan yaklaşımlarında farklılıklar vardır. Jabhat Al-Nusra (El-Kaide'nin Suriye İç Savaşı'ndaki resmi uzantısı) gibi gruplar, uzun vadeli bir hedef olan İslami bir halifelik kurmakla birlikte böyle bir hareket için zaman henüz yetersiz olduğuna inanmaktaydılar (Freidland, 2015: 10).

Kendi taraftarları gibi düşünmeyenleri keskin bir şekilde suçlayan Selefi ideoloji, İslam'ın kurucusu Hz. Muhammed ve Müslümanlara uygulanan sözde saf İslam biçimine geri dönme fikrine dayanmaktadır. Dine daha sonra yapılan eklemeleri bidat²⁰ ve İslam karşıtı olarak reddetmektedirler. Örgütün doktrini, İslam'ın kesinlikle tanımlanmış yorumundan sapmış olanları tekfir (sapkın) Müslümanlar olarak ilan etmelerini sağlamaktadır. Sapkınlığın cezası ise ölümdür (Freidland, 2015: 13).

3.1.2. İŞİD'in Amacı

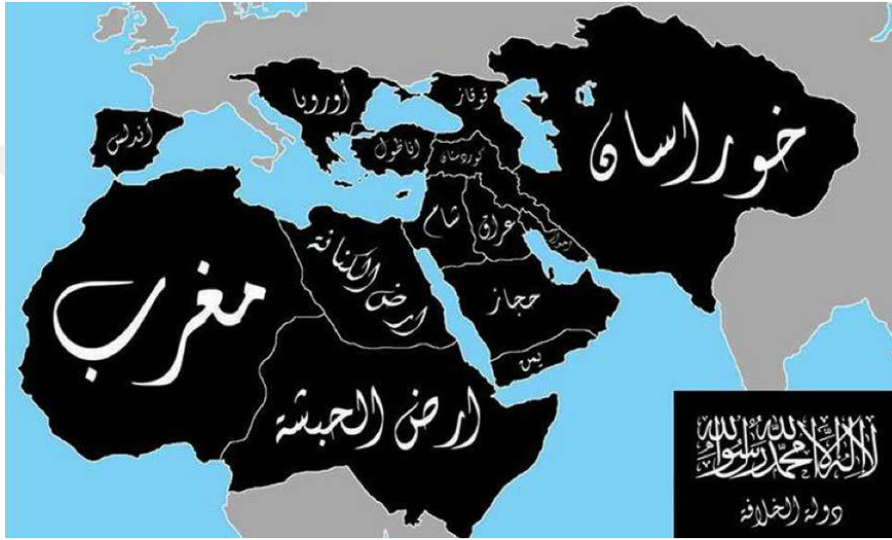
Nisan 2013'te Ebu Bekir el-Bağdadi, İŞİD olarak bilinen bir grup adına bildiri yayınladı. O sırada sınırları tanımadıklarını ve amaçlarının "ilerleme" olduğunu kaydetti. İŞİD'in ilerlemesi, bir İslami halifelik kurulmasına yönelik olarak gözükmekteydi. Bu hâlihazırdaki coğrafi aralık tamamen açık değildir, ancak bu noktadaki söylem, Irak ve Suriye'de bulunan mevcut toprağın çok ötesinde nihai bir hedef olduğunu düşündürmektedir (al-Ubaydi vd., 2014: 27). Nihai hedefe ulaşmanın ve genişlemenin sağlanması maksadıyla geniş bir coğrafyaya hükmetmeyi amaçlamaktadır.

İŞİD amacı doğrultusunda kısa, orta ve uzun vadeli planlara sahiptir ve kısa vadede bulunduğu coğrafyada toprak kazanmayı amaçlamaktadır. Orta vadede ise Şiiilere yönelik saldırılarda bulunup büyük hilafet devletini kurmayı hedeflemiştir (Freidland, 2015: 13). İŞİD isminde işaret edilen toprak hedefi Irak-Suriye ve Lübnan'ı kapsıyor olsa da, İŞİD güdümünde hareket edilen medyaya bakıldığında, öncelikli hedeflerinin Abbasi hanedanının hüküm sürdüğü coğrafya, ardından da tüm dünya hâkimiyeti olduğu anlaşılmaktadır (Ağar, 2015: 261).

²⁰ İslamiyet'te sonradan ortaya çıkan uygulamalar, yenilikler.

Örgütün liderlerinden Zerkavi'nin stratejik hedefi baştan beri Sünni-Şii İslam savaşını tetiklemek ve Sünni görüşünü harekete geçirmek ve koordine etmektir. Zerkavi açıkça Şii'lere karşı eylem önceliğini tekrarlamaktaydı ve sivil ve dini hedeflere vahşice saldırı sözü vermekte ve böylece Şii'leri Sünnilere karşı misillemeye teşvik etmekteydi (Fawaz, 2016: 98).

Şekil 3.1: IŞİD'in Olası Halifelik Sınırları

Kaynak: al-Ubaydi vd., 2014: 28

Uzun vadede IŞİD tarafından kurulmak istenen hilafet devletinin Afrika'dan orta Asya'ya Hicazdan Avrupa'nın içlerine kadar ilerlediği Şekil 3.1'den anlaşılmaktadır. Haritada Sünni bölgelerin yanı sıra Şii bölgelerinin de bulunduğu dikkat çekmektedir.

Halen, Orta Doğu'da ve ötesinde Sünni Müslümanlar ile Şii Müslümanlar arasında bir sürü kimlik çatışmasına başarıyla girilmiştir. IŞİD bir Selefi cihat örgütü olmasına rağmen, temelde halifeliği diriltmek için romantik düşünce adına yürütülen soykırıma karşı bir Şii kampanyasına yönelmiştir (Fawaz, 2016: 40).

3.1.3. IŞİD'in Gelişimi

IŞİD ABD'nin Irak'ı 2003 yılındaki işgali sayesinde ortaya çıktı. İlk kurulduğunda, ABD kuvvetlerine karşı savaşan ve mezhepsel bir iç savaş kışkırtmak

amacıyla Şii sivillere saldıran bir dizi Sünni aşırılık yanlısı gruptan sadece biriydi (Cronin, 2016: 374). ABD işgaline karşı Felluce²¹ ayaklanması Saddam Hüseyin'in rejiminin 9 Nisan 2003'te çökmesinin hemen ardından başladı. 200 Felluce sakini ABD birliklerinin Felluce şehrindeki faaliyetlerini protesto etti. Bunun sonucunda 17 gösterici öldü ve 30 gösterici yaralandı. Silahlı Iraklılar Amerikan askeri helikopterini düşürerek 16 Amerikan askerini öldürdü 26 askeri de yaraladı (<http://www.aljazeera.com>, 2016). Ayrıca Musul, Ramadi, Necef ve Kerkük'ten gelen çok sayıda kişi bu gösterilere destek verdi (Gerges, 2016: 122).

Bu tür gelişmeler birbiri ardını izleyerek devam etti. Dolayısıyla taraflar birbirlerine uyguladıkları şiddeti arttırdılar. Dört Blackwater²² paralı askeri Felluce'de öldürüldü ve cesetleri yakılarak sokaklarda sürüklendi ardından da Fırat nehri üzerindeki bir köprüye asıldılar. Amerikan kuvvetlerince, 2004 yılı Nisan ayı boyunca Irak ordusunun da yardımıyla kenti yoğun bir şekilde bombalamak suretiyle Blackwater olayına tepki gösterdi. Amerikan askeri saldırısının, El Kaide'yi çökertmek için planlandığı bildirilmişti; fakat durumu kontrol etmekte başarısız olundu. Bu savaş Birinci Felluce Savaşı olarak bilinmektedir (<http://www.aljazeera.com>, 2016).

Ocak 2014'te öncül gruplar ile beraber Felluce ve Ramadi ele geçirildi. Fakat IŞİD, Felluce'de yerleşik olarak kalmayı tercih etti (Stern ve Berger, 2015: 14). 29 Haziran 2014'te Ramazan'ın ilk günü IŞİD sözcüsü Muhammed al Adnani tüm düşmanlarına karşı kazanmış oldukları zaferlerin Allah'ın zaferi olduğunu ve taraflarından bir şura kurulduğunu belirtti. Bu şura halifeliğin tartışıldığı ve karar bağlandığı ayrıca tasarımının yapıldığı şura olma özelliğindedir (Dyer, 2015: 119). Bu gelişmelerin akabinde bulunduğu bölgede başat güç konumuna gelen IŞİD "İslam Devleti" ilan ettiğini açıklamıştır (Duman, 2013).

IŞİD sadece bir terörist grup değildir. İslam'ın politik bir felsefe olarak radikal bir şekilde yorumlanmasını ve bu dünya görüşünü Müslümanlara ve Gayri-Müslimlere zorla dayatmayı amaçlayan siyasi ve askeri bir organizasyondur. El Kaide'den, aşırı olduğu gerekçesiyle atılan İslam Devleti, tüm Sünni Müslümanların meşru hükümdarı olduğu iddiasını ileri sürmektedir. Suriye'deki Rakka²³'dan yönetilen, Suriye ve Irak'ta

²¹ Irak'ta bir şehir.

²² Askeri nitelikli Amerikan sivil güvenlik şirketi.

²³ Suriye'de bir şehir.

geniş alanlar içeren bir devlet olarak gördükleri yapıyı kurdular (<http://www.bbc.com>, 2015). Irak El-Kaidesi (AQI) olarak bilinen ve Ebu Musab el-Zerkavi tarafından kurulan, şu an İslam Devleti, Saddam Hüseyin'in düşüşünden sonra Amerikan kuvvetlerine karşı savaşıarak Irak Savaşı'na katıldı. 2013'te Suriye İç Savaşı'na katıldılar, ancak Beşar Esad rejimini yenmek üzerine değil, İslam devletini kurmaya odaklandılar (Zelin, 2014: 6).

1999'da Tevhit ve Cihat Cemaati'ni (JTWJ) kuran Ebu Musab el-Zerkavi ve El-Kaide lideri Usame bin Ladin, 1980'lerde Sovyetler Birliği'ne karşı Afgan cihadında yaşlandılar; ancak kendi örgütlerinin kısmen farklı geçmişleri, liderlik stilleri ve amaçlarına atfedilebilen farklı genetik materyalleri vardı. İki grup 2004 yılında başlayan anlaşmalı birlikteliği oluştursa da farklılıklar bulunmaktaydı (Zelin, 2014: 1). Bu yapısal durum iki örgütün birlikte hareket etmesine rağmen aralarında ideolojik ve operasyonel farklar doğurdu.

El Kaide, 1980'lerde Afganistan'daki Sovyet karşıtı cihattan çıktı. Sovyetler geri çekilmeye hazırlanırken, Usame Bin Ladin ve yakın dostlarından bazıları, güçlü Sovyetler Birliği üzerindeki zaferini perçinlemiş; bunlar, küresel cihat için yaptıkları ağdan yararlanmaya karar vermiştir. Bin Ladin'in vizyonu, küresel cihat projesine liderlik edebilecek elit savaşçıların öncülerini yaratmak ve yüzlerce küçük cihat grubunun kendi rejimleriyle sıkı sıkıya mücadele ederek tek bir şemsiye altında bir araya getirmektir (Byman, 2015: 2). Fakat Irak El-Kaidesi daha başından beri daha farklı yöntemleri benimsedi. Bin Ladin örgütünü kurmak için Zerkavi'ye para verse de, Zerkavi ilk başta bin Ladin'in amaçlarından bazılarını paylaştığı ve bağımsız kalmayı istediği için El Kaide'ye sadakat ve bağlılık yemini etmemiştir. Bununla birlikte, aylarca sürdürülen görüşmeler sonrasında Zerkavi sadakat yemini etmiş ve 2004 yılında grup, Irak El-Kaidesi adını almış ve bu bağlantıyı belirtmiştir.

Bin Ladin, El-Kaide merkezinin zayıf olduğu bir dönemde cihadın en önemli alanında bir ortaklık kurmuş ve Zerkavi, meşruiyetini güçlendirmek için El-Kaide'nin saygınlığını ve temaslarını ele geçirmiştir. İlk günlerinde bile grup, El Kaide liderliği ve Bin Ladin, ABD hedeflerine odaklanmak için baskı yaparken, Zerkavi mezhep savaşını vurgulamıştır. Zerkavi ve takipçileri, Irak El-Kaidesi'nin halefi örgütlerde şok yaratmak ve tanıtım yapmak için kullanacakları bir taktikle adlarını korkunç baş kesme videolarıyla ve inanılmaz vahşetlerle duyurma yoluna gitmiştir. Zevahiri'nin kuşkuları olmasına

rağmen, Zerkavi'nin stratejisi doğrultusunda Irak El-Kaidesi geniş bir ayaklanma başlattı ve birkaç yıl boyunca Irak'taki Sünni nüfusun bir bölümünü kontrol ettiği için iyi çalışıyor gibi görünmüştür. Kamuoyunda Zevahiri ve Bin Ladin, Irak'taki bağlılığını benimsemeye devam etmiştir (Byman ve Williams, 2015).

Kurucu lider profilleri ele alınacak olursa Bin Ladin ve kadrosu en azından üst orta sınıfta büyümüş ve üniversite eğitimi almışken, Zerkavi ve ona en yakın olanlar fakir, daha az eğitilmiş kökenden gelmiştir. Zerkavi'nin geçmişi ve tekfir hakkındaki aşırı görüşleri (başka bir Müslümanı sapkınlıkla suçlamak ve böylece katliamını haklı çıkarmak), iki kurucu lider arasında önemli uyuşmazlıklara yol açmıştır (Zelin, 2014: 1). Uzun yıllar boyunca ortaya çıkan bu anlaşmazlıklar sonucunda grubun el-Kaide'den ayrılması doğal bir süreç olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca bu süre zarfında örgüt farklı isimler altında ideolojik ve operasyonel faaliyetlerini devam ettirdi. Bu örgütler sırası ile şu şekildedir;

- Tevhit ve Cihat Cemaati (Jama'at Tawhid wal Jihad-JTWJ) : 1999-2002 yılları arasında faaliyet gösteren örgüt Irak'ta ABD Dışişleri Bakanlığının Zerkavi'nin militan ağına atıfta bulunduğu en önemli gücüdür.
- İki Nehir Arasındaki El-Kaide (Daha Çok Irak El-Kaidesi (al-Qaeda in Iraq-AQI) olarak bilinir) : 2002-2004 arası faaliyet gösteren örgüt. Ayrıca Zerkavi resmi olarak El-kaideye katılım sağlamıştır.
- Irak İslam Devleti (ISD): 2006 yılında faaliyet gösteren örgüt Destek güçlendirmeye yönelik girişimi, hükümet altyapısına odaklanmayı vurgulamış ve daha geniş bir takipçi kitlesi kazanmıştır. Aynı zamanda Irak El-Kaidesi (AQI) olarak da bilinmeye devam edildi.
- Irak ve Suriye İslam Devleti-İŞİD (ISIS) ya da Irak ve Levant İslami Devleti (ISIL): 2006-2013 yılları arasında aktif olan örgüt, El-Kaide ve El Nusra ile olan işbirliği bozuldu; faaliyetleri Suriye'ye taşındı. Bazen " Irak ve Levant İslami Devleti " (ISIL) olarak tercüme edildi. Çeviri varyasyonu, Suriye'den Mısır'a uzanan ve "Büyük Suriye" ya da "Levant" olarak çevrilebilecek bir bölgeye işaret eden al-Sham kelimesinden kaynaklanmaktadır.
- İslam Devleti (IS): 2013-....: 2013'ten bu yana bu isimle anılan örgüt Ebu Bekir el-Bağdadi yönetiminde bir Hilafet ilan etti. Birçok medya kaynağı, gruba ISIS / ISIL isimleri kullanmaya devam ediyor (<http://web.stanford.edu>, 2017)

Örgütün kuruluşundan bugüne başına geçen liderleri ise şu şekildedir:

Tablo 3.1: Tarih İçinde IŞİD Liderleri

Lider	Yıllar
Ebu Musab ez-Zerkavi	2002-2006
Ebu Ömer el-Bağdadi	2006-2010
Ebu Eyyup el-Mısri	2006-2010
Ebu Bekir al-Bağdadi	2010-...

Kaynak: <http://web.stanford.edu>, 2017

Günümüzde IŞİD bir örgütten çok bir devlet gibi görünmektedir. Irak'ı ve topraklarının bir kısmı IŞİD tarafından kontrol edilen Suriye'yi ziyaret eden bir Alman gazeteci olan Jürgen Todenhöfer 2014'te " IŞİD'in artık bir devlet olduğunu anlamalıyız" dedi (Walt, 2015: 42). Bu da kullanmış olduğu yöntemlerin devletlerden devşirilmiş olabileceğini göstermektedir.

3.1.4. IŞİD'in Devlet Yapılanması

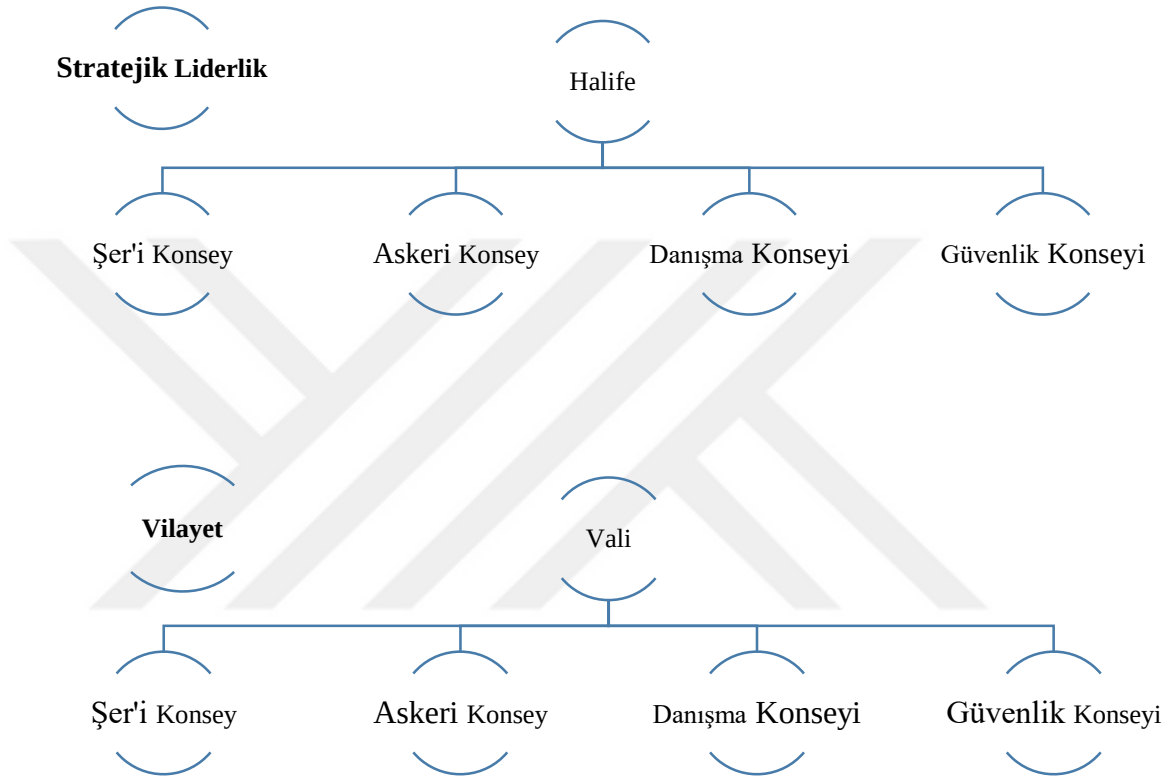
Kendisini tarihteki ilk selefi devlet olarak ilan eden IŞİD, yeni yapılanmasını pek çok alanda ortaya koymaktadır. Bilindik anlamda bakanlıkları bulunmasa da, fonksiyonel bir iş bölümü ve uzmanlaşmış idari birimleri bulunmaktadır (Luizard,2015: 102).

Devlet olma iddiası ile ortaya çıkan terör örgütü IŞİD, yapılanmasını da devletlere benzer şekilde idari birimleri üzerine yapmıştır. Devletler tarafından vatandaşlarına sağlanan hizmetlerin örgüt tarafından sempatizanlarına sağlanması sürdürülebilirlik açısından hayati önem taşımaktadır. Devlet olduğunu ispatlamanın önemli şartlarından birisi devlet teşkilatı, bir diğeri de para basmadır. IŞİD bu teşkilatlanmayı gerçekleştirmiş ve para basma kısmına da el atarak bütüncül bir devlet yapısı izlemiştir.

Bulunduğu bölgede halk üzerine tahakküm edebilmeyi ve daha da ötesine geçerek sosyal olarak çekiciliğini arttırmayı amaçlamaktadır. Bu sebeple yapılan teşkilatlanma yapısında dini işlere yönelik ve güvenlik işlerine yönelik teşkilatlar önem

taşımaktadır. Kendisini güvende hisseden bir toplumun etki altına alınması daha da kolaylaşmaktadır.

Tablo 3.2: IŞİD Teşkilat Yapısı

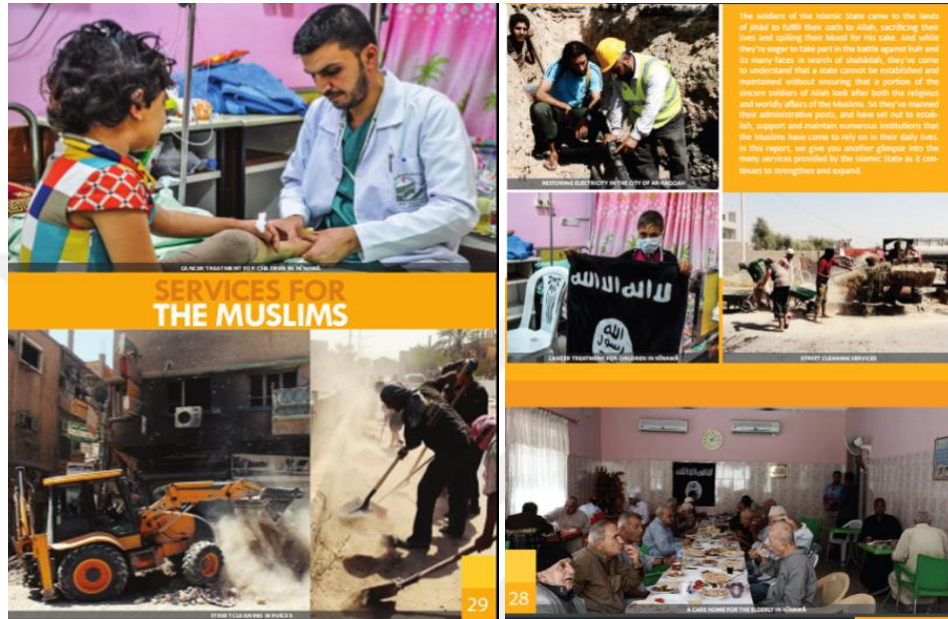

Kaynak: <http://news.bbc.co.uk>, 2014

IŞİD teşkilat yapısı Stratejik Liderlik, Vilayet ve Kitahat (İlçeler) şeklinde yapılanmıştır. Stratejik Liderlik kademesinde en üst makam Halife olarak göze çarpmaktadır. Halifeye bağlı olarak Şer'i, Askeri, Danışma ve Güvenlik Konseyi bulunmaktadır. Vilayet kademesinde de aynı şekilde Vali'ye bağlı Şer'i, Askeri, Danışma ve Güvenlik Konseyi bulunmaktadır. Kitahat (İlçeler) kademesinde de aynı şekilde teşkilatlanmıştır.

Devlet teşkilatlanmasının tamamlanması için örgüt tarafından sosyal devlet imajına uygun bir profil çizilmeye çalışılmaktadır. Bu imaj sayesinde bir örgütten çok bir devlet olduğu iddiasını kanıtlama çabaları kayda değer uğraşlar arasında yer almaktadır.

Resim 3.1: IŞİD Sosyal Devlet Hizmetleri

Kaynak: <https://clarionproject.org>, 2014

Resim 3.1'deki hizmetler sosyal devlet anlayışı kaynak alınarak değerlendirildiğinde devlet teşkilatı yapısına uymaktadır. Devletlerin vatandaşlarına sağlamış olduğu hizmetlerin örgüt tarafından da sağlandığının ifade edilmesi önem arz etmektedir. Sağlık ve altyapı hizmetlerinin verilmesi teşkilatlı bir devlet yapısına örnek gösterilebilir.

3.1.5. IŞİD ve Yerel Savaşçılar

IŞİD gerek bulunduğu bölgede sağlamış olduğu yerel destek gerekse de küresel ölçekte sağlamış olduğu destekle tüm dikkatleri üzerinde toplamıştır. Üzerine yapılan analizler ve yorumlar da popülerite kazanmasına ve kazandığı popüleriteyi arttırmasına yol açmıştır. Dolayısıyla bulunduğu bölgede azımsanmayacak oranda sempati sahibi bir örgüt haline gelmiştir.

Ağustos 2014'te yayınlanan Suriye İnsan Hakları İzleme Örgütü raporunda IŞİD'in savaşçı sayısı Suriye'de 50 bin, Irak'ta ise 30 bin olarak belirtilmiştir. Eylül 2014'teki CIA raporunda ise örgütün Suriye ve Irak'ta toplam 20 bin 31 bin 500 arasında savaşçıya sahip olduğu ifade edilmiştir. Örgüt'ün Eylül 2015 raporuna göre ise Suriye ve Irak'ta toplam Yabancı Terörist Savaşçı sayısı 30 bin olarak revize edilmiştir (<http://www.haber7.com>, 2016).

Rakamlar IŞİD'in yerel bazda önemli bir desteğe sahip olduğunu göstermektedir. Terörist sayısının yanında terörist ailelerinin de hesaplanması etki alanını ve sempati duyulan çevreyi genişletmektedir. Her terörist gönüllü elçilik görevi üstlenerek başta kendi ailesi olmak üzere tüm topluma örgütün ideolojik propagandasını yapmaktadır.

3.1.6. IŞİD ve YTS (Yabancı Terörist Savaşçılar)

Küresel ölçekte terör yayan bir örgüt olan IŞİD, organizasyonuna katılım sağlamada başarılı addedilmektedir. IŞİD katılımcılarının büyük çoğunluğu Orta Doğu ve Arap dünyasından gelmekle birlikte birçok YTS Avrupa Birliği üyelerinin yanı sıra ABD, Kanada, Avustralya ve Yeni Zelanda olmak üzere Batılı ülkelere gelmektedir. Rusya'dan binlerce Endonezya ve Tacikistan'dan da yüzlerce kişi de IŞİD'e katılmıştır. IŞİD'e YTS katılımı küresel bir fenomen haline gelmiştir (Benmelech, 2016: 1).

Bulunduğu asli coğrafyaya ek olarak bu coğrafyanın dışında kazandığı sempati sayesinde IŞİD, eylemlerini küresel ölçeğe yaymaktadır. Burada Yabancı Terörist Savaşçılar (YTS) irdelenmesi gereken önemli unsurdur. BMGK, YTS'leri "terör eylemleri gerçekleştirme, planlama veya hazırlama veya terörizm eğitim vermek veya almak amacıyla ikamet veya uyruklarından başka bir devlete seyahat eden kişiler" olarak tanımlamaktadır (El-Said ve Barrett, 2017).

Paris ve Brüksel'deki terör saldırıları araştırmacıları örgütün batı nezdindeki konumunu sorgulamaya itmektedir. Katılım sağlanan kaynaklar ve katılım sağlayan bireylerin hangi şartlar altında ve hangi nedenlerle bu yola girdikleri sorulması gereken soruların başında gelmektedir. Terörist gruplar, çoğunlukla hem insan gücüne ve niceliğe hem de kaliteye önem vermektedir. Dolayısıyla herhangi bir terörist grup için, mümkün olduğunca çok sayıda yeni eleman ve katılım sayısını arttıran eleman çekmek önemlidir

(Mironova, 2017). Yeni eleman devşirilmesinde kullanılan yöntemler farklılık arz etmektedir.

Terörist organizasyonlar katılımların artmasını üç savaşçı tipi üzerinden sağlarlar; hedef veya şikâyetle motive olanlar, kısa yoldan ve hızlı kar ile motive olanlar ve katılıma zorlananlar.

İŞİD kurulduğundan bu yana üç tür savaşçı tipinin katılımını sağlamak için çeşitli teknikler kullanmıştır. Kullanılan teknikler zamanla değişime uğramıştır.

Tablo 3.3: Savaşçı Tiplerinin Özellikleri ve Motivasyonları

	Hedef veya Şikâyetle Motive Olanlar	Kısa Yoldan ve Hızlı Kar İle Motive Olanlar	Katılıma Zorlananlar
SAVAŞÇILAR İÇİN			
Motivasyon	Şikâyet	Hırs	Yok
Sağlanan Maddi Yardımlar	Az	En Çok	Yok
Gönüllü Çıkış	Evet	Hayır	Hayır
Risk Alma İsteği	En Çok	Orta	Yok
ÖRGÜT İÇİN			
Para Giderleri	En Az	En Çok	Orta
Savaş Etkinliği	En Çok	Orta	Az
Üyelerin İhlali Riski	Az	Orta	En Çok
KAZANMA STRATEJİSİ			
Grubun tamamen yok edilmesi ihtimali	Az	Orta	En Çok
	İŞİD (2013-2014)	İŞİD (2014-2015)	İŞİD (2015-...)

Kaynak: Mironova, 2017

Katılım sağlanan üç tip savaşçı içinden en verimli motive olmuş üyelerin bulunduğu gruptur. Tüm örgütlerin ana hedefi bu gruptaki kişilerin katılımını sağlamaktır. Maddi amaçları ön planda tutarak örgüte katılan grup ise daha az güvenilirdir. Hedefleri ne olursa olsun, en yüksek teklif veren için çalışırlar ve çok pahalıdırlar. Ayrıca yüksek risk almak istememektedirler. Bu kişiler özveri gerektirmeyen pozisyonlarda değerlendirilmektedir. En verimsiz grup olan “katılıma zorlananlar” ise devamlı olarak örgütü ve içinde bulunduğu grubu nasıl sabote edeceğini düşünmektedir. Bununla birlikte, bu grubun çok tehlikeli olabileceğini unutmamak

önemlidir. Bu tür bir grup, terörizm, kitlesel infazlar ve buna benzer şekilde hayatta kalmak için mümkün olan tüm eylemleri yapma olasılığı en yüksek gruptur

3.1.7. YTS Katılım Verileri

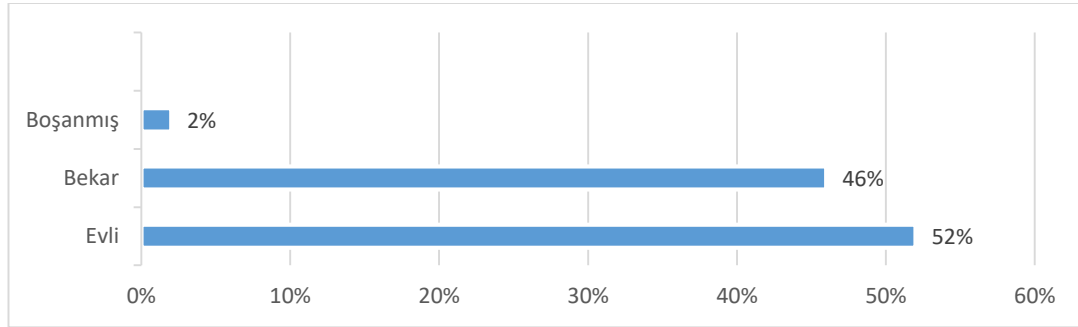
Tarihi olarak, teröristler büyük çoğunlukla genç yetişkinler olmuştur. Terörist saldırılara doğrudan katılım, 20'li ve 30'lu yaşlardaki kişilerle ilişkilidir; liderlik pozisyonlarında biraz daha yaşlı kişiler bulunmaktadır. Fakat bu genel yaklaşımlar IŞİD için geçerli değildir. IŞİD öncülleri olan örgütlerden birçok konuda ayrıldığı gibi bu konuda da farklılaşmıştır. IŞİD gençlerin yanında yaşlı bireyleri de kullanmaktadır (Horgan vd., 2017: 13-19).

YTS'lerin %14'ü 18 yaş altı, 27'si 18-21 yaş arası, %26'sı 22-25 yaş arası, %17'si 26-29 yaş arası, %9'u 30-35 yaş arası, %7'si 36 yaş üstü katılımcılardan oluşmaktadır (Perliger ve Milton, 2016: 22). Katılımcıları oluşturan yaş aralıkları göz önüne alındığında 36 yaş üstü katılımcıların azımsanmayacak sayıda olduğu gözlenmekle beraber 18-21 ve 22-25 yaş arasının ana kitleyi oluşturduğu söylenebilir.

Eğitim düzeyleri göz önüne alındığında YTS'lerin 59'u 12 yıllık eğitimden az eğitim almış, %15'i lise eğitimini tamamlamış, %16'sı lise sonrası eğitim almış fakat diploma sahibi olmamış, %8'i üniversite mezunu ve %2'si ise yüksek lisans ve doktora sahibi olarak gözükmektedir. Buna ek olarak katılım sağlayan bireylerin %35'i işsiz, %35'i çalışan, %28'i öğrenci ve %2'si de geçici işçidir (Perliger ve Milton, 2016: 16-17). Öğrenci ve işsizlerin motivasyon kaynağı olarak maddi sebepler sıralanabilir. Ayrıca IŞİD'in tamamıyla kontrol ettiği bölgelerde bulunan grupların ise pragmatist bir bakış açısıyla sağlık koruma ve gıda takviyesi yüzünden örgütü desteklediği bilinmektedir (Weiss ve Hassan, 2015: 188).

Sayısal veriler göz önünde bulundurulduğunda IŞİD'e katılım sağlayan YTS'lerin büyük bir kısmının eğitim yönünden yetersiz olduğu görülmektedir. Yüksek eğitim almış kısım %10'luk bir dilime tekabül etmektedir. İstihdam durumlarına bakıldığında işsiz ve çalışan kısmın birbirine eşit olmasının yanında öğrenci sayısının fazlalığı göze çarpmaktadır. Bu durum IŞİD'in eğitim gören gençler nezdindeki etkisini göstermektedir.

Şekil 3.2: Medeni Durumuna Göre YTS'ler

Kaynak: Perliger ve Milton, 2016: 20

Medeni durumları göz önüne alındığında YTS'lerin yarısından hemen fazlası evli yarından biraz azı ise bekârdır. Çok küçük bir kısmın ise boşanmış olduğu göze çarpmaktadır. Medeni durumun örgüte katılımı bir isteklendirme kaynağı olmadığı açık bir şekilde görülmektedir.

3.1.8. İŞİD'e Katılım ve Destek Nedenleri

İŞİD örgütü hilafet ve devlet olduğunu ilan ettiğinde görece akıllı bir politika izlemiştir. Örgütün mensuplarının ve bölge halkının biat etmesini sağlamak adına örgüt lideri Ebu Bekir el-Bağdadi'nin peygamber soyundan geldiği tezi işlenmiştir.

Ebu Bekir el-Bağdadi Selahaddin-Samarra'da yerleşik, etkin ve saygın El Bu Abbas aşiretinin El Bu Bedri kolundandır. Bu aşiretin en büyük özelliği, İmam Hasan bin Ali'nin soyundan geldiğini iddia etmesidir. Bu durumda İŞİD lideri peygamber soyundan geldiğini iddia etmekte ve bu iddiasını destekleyen pek çok argümana da sahiptir (Ağar, 2015: 262). Fakat örgüte katılım noktasında bu delil tek başına yeterli olmamakla beraber katılımı etkileyen nedenler bağlamında birçok etkenden söz edilmektedir.

Suriye doğumlu ve Lübnan'da yetişen Hristiyan kökenli İslam Dünyası uzmanı Dr. Nabeel Jabbour Müslümanların İŞİD'e katılım nedenlerini 10 başlık altında toplamıştır. Bunlar başarı ve kalıcılık, güncel ve çekici sosyal medya, yaşama amacı, Amerika'nın İsrail'e desteği, batılı toplumların ahlaki yapısı, şok ve korku yoluyla diz çöktürme, katılım sağlayan araçların etkisi, Şiiilerin iktidarda şişirilmesi ve istismarları,

IŞİD'in güçlü finansal yapısının çekiciliği, halifelğin restorasyonu için olan umut olarak sıralanmaktadır (<http://www.nabeeljabbour.com>, 2017).

- **Başarı ve Kalıcılık:** İslam coğrafyasında boy gösteren IŞİD bu topraklara gelenlerin aksine kalıcıdır. Dolayısıyla kalıcı bir güçleri vardır ve başarılıdırlar. Batılı güçlerin aksine bir gün bu coğrafyayı terk etmeyecek devamlı olarak burada kalacaklardır. Tıpkı ABD ve SSCB'nin Afganistan'dan çekilip Taliban'ın kalması gibi.
- **Güncel, Çekici Sosyal Medya:** Terör örgütleri sıkıcı monologların yerine sosyal medya üzerinden akıllı ve etkileyici bir propaganda sürdürmektedir. Dolayısıyla özellikle diğer ülkelerdeki sempatizanların katılımı sağlanmaktadır.
- **Yaşama Amacı:** Dünyanın üzerindeki birçok ülkede insanlar yaşamak için herhangi bir talep ya da uğraş amacı taşımamaktadır. Özellikle Avrupa'da Müslüman gençler için gelecekte iyi bir iş için umutla yaşamak büyük bir lüks. IŞİD Müslüman gençlere genç Müslümanlara yaşamak ve ölmek için yeterince büyük bir amaç sunmaktadır.
- **Amerika'nın İsrail'e Desteği:** İsrail'e verilen Amerikan desteği Müslümanlar nezdinde Filistin'de yaşanan devlet terörünün nedeni olarak görülmektedir.
- **Batılı Toplamların Ahlaki Yapısı:** Batılı toplumlarda yaşanan evlilik dışı ilişkiler eşcinsel evlilikler v.b sosyal olgular Müslüman topluma tamamen yanlış gelmektedir.
- **Şok ve Korku Yoluyla Diz Çöktürme:** Bulunduğu coğrafyada başta baş kesme, yakma v.b olaylar nedeni ile uyandırılan korku yayılmayı kolaylaştırmaktadır. Buna ek olarak IŞİD'e katılanların esir olmaksızın ölmeyi tercih etmesi önemli bir unsurdur.
- **Katılım Sağlayan Aracıların Etkisi:** Özellikle sosyal medya alanında iyi donanıma sahip uzman kişilerin yapmış olduğu propaganda hedef kitle üzerinde etki yaratmaktadır.
- **Şiiilerin İktidarda Şişirilmesi ve İstismarları:** Saddam Hüseyin rejimi sonrası iktidara gelen Şii çoğunluğun uyguladığı politikalar sonucu Şiiilerin Sünniler tarafından düşman olarak görülmesine yol açmıştır.

- IŞİD’in Güçlü Finansal Yapısının Çekiciliği: IŞİD bulunduğu bölgede ele geçirdiği bankalar, sattığı petrol ve esirlerden elde ettiği fidye gelirleri ile parlak bir finansal yapı vaat etmektedir.
- Halifeliğin Restorasyonu İçin Olan Umut: Lağvedilen hilafet makamının bir gün yeniden tam anlamıyla hayata geçirileceğine dair umut katılımları arttırmaktadır.

IŞİD’e katılım nedenlerini sadece örgütün mekanik yapısı ile açıklamak sorunun köküne inmede yetersiz kalmaktadır. Örgütün sağlamış olduğu imkânlar kapsamında katılımcıların da bu imkânlar için motive edilmeleri gerekmektedir.

IŞİD Sünni desteğini arkasına alma maksadıyla propaganda faaliyetleri yürütmüştür. Klasik bir teknik olarak halkın desteğini yanına almayı amaçlamıştır. Ebu Gureyb cezaevi Iraklı Sünniler açısından Sünnilerin toplandığı bir azaphaneye dönüşmüş ve işkence, tecavüz ve rüşvet ile anılmıştır (Ağar, 2015: 299-300). IŞİD bu durumu lehine kullanarak yapmış olduğu faaliyetleri ve Ebu Gureyb özelindeki baskınları ve tutukluları kaçırma faaliyetlerini bu bağlamda kendine destek sağlama amacıyla kullanmıştır.

Ebu Gureyb cezaevinde yapılan işkenceler tüm dünyada gazete ve dergilerde çoğaltılmıştır ve neredeyse televizyona ve internete erişimi olan tüm insanlar tarafından görülmüştür. Burada insanlar küçümsenerek ve zulümle tedavi edilerek, çırlıçıplak soyularak, bağlanarak, cinsel yönden istismar edilerek, bedenlerine yumruklarla sopa ile vurularak, köpeklerle saldırılıp öldürülüyorlardı (Eisenman, 2007: 7). Sünni toplum üzerinde büyük etki uyandıran bu uygulamalar en ılımlı insan üzerinde bile “Şeytan Etkisi” (Zimbardo, 2007) yaratacak niteliktedir.

Saddam Hüseyin rejimi yıkıldığında ordusu tasfiye edilmiştir. Tasfiye edilen eski ordu mensupları hem iyi eğitilmiş birer savaşçı olmaları hem de Sünni olmaları sebebiyle IŞİD’e katılım noktasında büyük bir kaynak teşkil etmiştir. Buna ek olarak Suriye’deki isyancı gruplar arasında oluşan fikir farklılıklarının sonucunda yaşanan kopmalar da bir başka kaynaktır. Bu gruplar Suriye’deki Beşar Esad rejimine karşı büyük bir güç olarak gördükleri örgüte katılım sağlamışlardır. Bu tür taraf değiştirmeler örgütler arasında devamlı olarak vuku bulmaktadır.

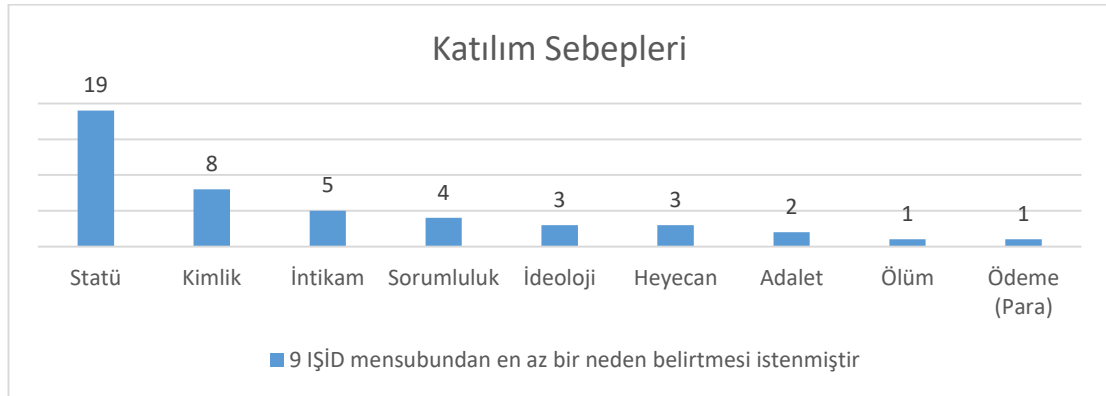
Irak ve Suriye’de yaşayan birçok kişi çağlar boyu süregelen geri kalmışlık ve ezilmişliğin faturasını batı dünyasına kesmektedir. Dolayısıyla keskin bir batı karşıtlığı temel alınarak kurulan IŞİD’e sempatiyle yaklaşmaktadırlar. Buna ek olarak örgütün

sunmuş olduğu ekonomik imkân, sosyal olanak ve hizmetler duyulan sempatinin artmasına neden olmaktadır. Büyük İslam devletinin kurulması ve Batı'nın kendilerinden aldıklarını geri kazanmak için örgütü destekleyebilmektedirler (Graham, 2017).

Sosyal olarak desteklenmemiş ve geri kalmış bölgelerde yaşayan gençlerin adrenalin arayışı küresel terör örgütlerinin güçlenmesine yol açmaktadır. Bilgisayar oyunlarında yaşadıkları macerayı gerçek yaşamda da tecrübe etmek istemektedirler. Gençlerin bu istekleri sosyal bozuklukları da ortaya koymaktadır. Filmlerden çizgi romanlara televizyon şovlarından bilgisayar oyunlarına kadar geniş yelpazede fantastik medya vardır. Tek oyunculu ve çok oyunculu çevrimiçi bilgisayar oyunları fantezi dünyası için en etkili oyunlardır çünkü bu tür oyunlarda kişi gerçek hayattaki gibi davranabilmektedir (Bainbridge, 2013: 5).

Lübnan merkezli Quantum Communications tarafından 49 adet gerçek IŞİD'li terörist bazında yapılan araştırmanın sonuçları bize dikkate değer veriler sağlamaktadır. Çalışmada kendilerini nasıl tanımladıkları, limitleri, neyi olumlu karşılayacakları, neyi olumsuz karşılayacakları gibi birçok veri bulunmaktadır.

Şekil 3.3: Katılım İçin İsteklilerin Arayışları

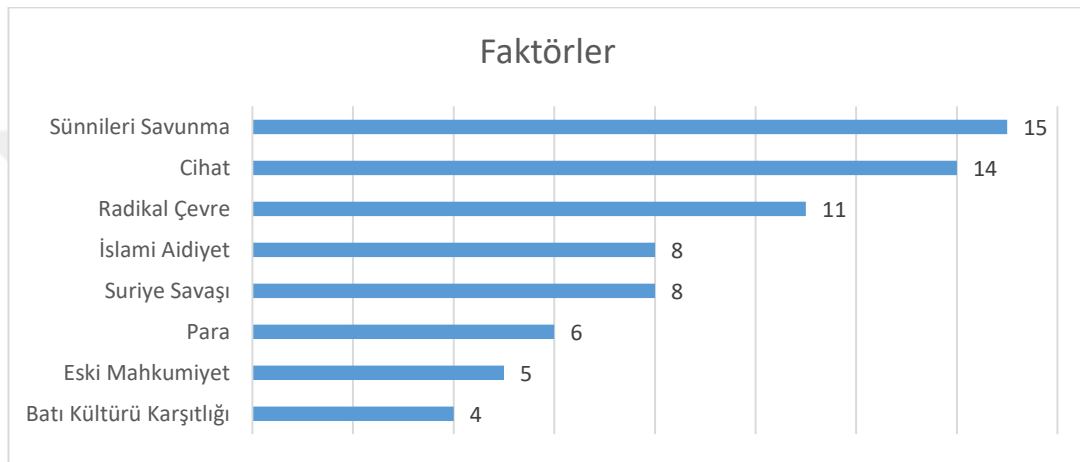
Kaynak: The White Papers, 2015: 8

Şekil 3.3'den anlaşılacağı üzere 49 terörist ile yapılan röportaj sonucu katılımcıların çoğunun statü kazanma ya da statüsünü yükseltme eğilimi içinde olan kişilerden oluştuğu anlaşılmaktadır. Ayrıca kimlik çatışması yaşayan kişilerin ve intikam

duygusuna sahip olan katılımcıların statü nedenini takip ettiği görülmektedir. Kùltürler arası sıkışmış bireylerin kimlik kazanma arayışları bu oranları etkilemektedir.

Statü ve kimlik nedeni ile örgüte katılım sağlayanlar kendi aralarında grupsal, kişisel, ideolojik ve sosyopolitik alt sebeplerini de öne sürmektedirler (The White Papers, 2015: 8).

Şekil 3.4: Katılımı Tetikleyen Nedenler

Kaynak: The White Papers, 2015: 9

Katılımı tetikleyen etmenlerin başında Sünnileri savunma isteği gelmektedir. Bu noktada IŞİD'in Sünni desteğini alma konusundaki hedefi oldukça pragmatist bir çabadır. ABD tarafından Ebu Gureyb'de yapılanlar ise IŞİD'in Sünni toplum nezdinde itibar kazanmasını sağlamaktadır.

3.1.9. Yerel Savaşçılar ve YTS Arasındaki Farklar

YTS'lerin amaç ve hedefleri, Suriye kökenli siviller ve isyancı savaşçılarla tamamen farklıdır. Suriye kökenli siviller ve isyancı savaşçıların aksine, bu YTS'ler Suriye rejimine ve destekçilerine karşı belirli siyasi şikâyetlerle karşı karşıya değil; bunun yerine cihat ile ilgili dini düşüncelerle yönlendirilmektedirler. Savaş şehitlik yoluyla arındırmayı gerektiren cihat anlayışının araçsal bir unsuru olarak görülmektedir (Mironova ve Whitt, 2014: 5-7). YTS'lerin silahsız ya da siyasi çözüme karşı olması önemli noktalardan biridir.

CTC (Combating Terrorism Center At West Point) merkezi tarafından yapılan ve 2014 yılı Mayıs ayında yapılan röportajlar temel alınarak yapılan çalışma dört YTS'yi, amaçlarını ve motivasyonlarını belirleyerek, evlerini terk etmelerine ve Suriye'de savaşmalarına neden olan şeyleri ve radikal İslamcı gruplara katılarak elde etmeyi umduklarını belirlemektedir. Suriye'ye neden geldiniz? Sorusuna verdikleri cevaplar ise ülkelerindeki yönetimlerin diktatör olduğu, Müslüman olmadığı ve kendilerinin sonsuz cennetle müjdelendiklerini belirtmektedirler. Özgür Suriye Ordusuna değil de IŞİD'e katılma nedenlerini de kendilerinin özgür değil Müslüman topluma ait olduklarını belirterek açıklamaktadırlar (Mironova ve Whitt, 2014: 5-7).

Avrupa'dan IŞİD'e katılan göçmen asıllı bireylerin sebeplerinin başında ezilmişlik, horlanma ve dışlanma gelmektedir. Bir diğer sorun ise gençlerin ilgisiz ve sorunlu ailelerde yetişmiş olmasıdır. Ayrıca bu katılımcıların üçte biri daha önce şiddet, uyuşturucu veya hırsızlık suçlarına karışmıştır (<http://amerikaninsesi.com>, 2016). İslamiyet ile bağdaşmayan davranışları sergileyen katılımcıların koyu şekilde şer'i yasalara sarılması ise tezat teşkil etmektedir.

Kendi ülkelerinde faaliyet gösteren yerel savaşçılar baskın olarak %55'lik oranla statü arayanlardır. Grupsal ve kişisel faktörlerden etkilenirler. Bunlar para, Cihat ve sosyal ağ (arkadaşlar, hapisane ve aileler) gibi faktörlerdir (The White Papers, 2015: 17). Etkileyen faktörler ise Grupsal, Kişisel ve İdeolojiktir. Görülmektedir ki yerel savaşçılar bulundukları coğrafya içinde statülerini sağlama alma ve daha rahat yaşam koşullarına sahip olmayı amaçlamaktadır. Ayrıca hapisane, arkadaş ve aile bağlantıları bakış açılarını etkilemektedir.

Arap Ülkelerinden gelen YTS'ler baskın olarak adalet, statü ve heyecan arayanlardır. Bunların oranı toplam olarak %67'dir. Katılımlarını etkileyen faktörler ise sırasıyla sosyopolitik, grupsal, ideolojik ve kişiseldir (The White Papers, 2015: 14). Arap ülkelerinden gelen YTS'ler daha çok sosyopolitik nedenlerden dolayı örgüte katılmaktadır. Özellikle Arap coğrafyasının yaşamış olduğu karmaşa ve düzensizlik sonucu demokratik olmayan yönetimlere duyulan öfke de öne çıkmaktadır.

Batı ülkelerinden katılım sağlayan YTS'ler %62'lik bir oranda kimlik arayışında olanlardır. Batılı YTS'lerin katılımlarını etkileyen faktörlerin başında ideolojik sebepler gelmektedir. İdeolojiyi sırasıyla sosyopolitik, grupsal ve kişisel faktörler gelmektedir

(The White Papers, 2015: 12). Birçok YTS, yüksek düzeyde ekonomik kalkınma, düşük gelir eşitsizliği ve son derece gelişmiş politik kurumları olan ülkelerden gelmektedir. IŞİD'in YTS sayısını açıklayan diğer faktörler, bir ülkenin Müslüman nüfusunun büyüklüğü ve homojenliğinin derecesidir (Benmelech, 2016: 2)

Orta Asya ülkelerinden katılım IŞİD için önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Bu bölgeden gelen katılımcıların sayısının fazlalığı göze çarpmaktadır. Kesin sayı tam olarak bilinmemekle beraber Uluslararası Radikalizasyon Araştırmaları Merkezi'ne (ICSR) göre, 360 Türkmen vatandaşı, Kırgızistan İçişleri Bakanlığı'na göre 500'den fazla Kırgız vatandaşı Suriye ve Irak'ta bulunmaktadır. Kazakistan'ın güvenlik servislerine göre, Ortadoğu'daki silahlı çatışmada yaklaşık 400 Kazak vatandaşı bulunmaktadır. Çeşitli kaynaklara göre Özbek savaşçıların sayısı 1,500'ü bulmaktadır. Tacikistan Devlet Başkanı Emomali Rakhmon, Suriye'de 1.000'den fazla Tacikistan vatandaşının savaşmakta olduğunu ifade etmiştir (Botobekov, 2016). Fakat bu ifade IŞİD ile bağlantılı olduğu düşünülen muhalif partileri baskılama amaçlı olarak abartılmıştır.

IŞİD, ilan etmiş olduğu halifelikteki sosyal adaletin gelişmiş olduğu propagandası yoluyla Orta Asya toplumlarının düşüncelerini etkilemeye çalışmaktadır (Botobekov, 2016). Orta Asya IŞİD destekçilerinin tek bir profili bulunmamaktadır. Orta Asya hükümetleri çoğu kez IŞİD'in vatandaşlarının bir kesimine hitap ettiğini kabul etmemektedir. On yedi yaşındaki kuaförler, işadamları, kocaları tarafından terk edilmiş kadınlar, çocuklarının halifelikte daha iyi imkânlarla sahip olacağına inanan aileler, genç erkekler, okulu terk eden üniversite öğrencileri bulunmaktadır (<https://www.crisisgroup.org>, 2017). Yolsuzluğa bulaşmış makamlar, IŞİD'in propaganda materyalleri ve etkisinin kapsamlı bir analizini yapamamaktadırlar. Aksine, Orta Asya devletlerinden bazıları, iç siyasi rakipler üzerindeki baskıları daha da arttırmak için tüm İslami söylemleri hedef almaktadır. IŞİD tarafından ortaya çıkarılan tehdit, Tacikistan Devlet Başkanı Emomali Rakhmon tarafından ülkedeki siyasi muhalefetini ortadan kaldırmak ve onun kişisel gücünü daha da güçlendirmek üzere kullanılmıştır.

Gerek bulunduğu coğrafyadan gerekse dış devletlerden katılımları arttırmak ve katılımların devamını sağlamak için etkili bir finansal kaynağa ihtiyaç duyulmaktadır. Bu finansal kaynak sayesinde örgüt hem ihtiyacı olan mühimmata erişim sağlamakta hem de mevcut ve potansiyel savaşçıları finanse etmektedir.

3.1.10. IŞİD'in Finansman Kaynakları

Her terörist organizasyonda olduğu gibi IŞİD de kurmuş olduğu yapıyı finansal olarak desteklemek durumundadır. Örgütün yaşamsal ve taktiksel ihtiyaçlarının karşılanması ve devamlılığı hayati derecede öneme sahiptir. Burada örgütün güçlenmesi ve eylemsel sürüdürülebilirliği sağlaması adına en önemli finansal kaynaklarını petrol, gaz ve tarihi eser ticareti oluşturmaktadır (<http://www.aljazeera.com.tr>, 2017). Temmuz 2014 ve Aralık 2014 tarihleri arasında IŞİD kontrol altında tuttuğu 42 petrol üretim bölgesinden günde yaklaşık olarak 56.000 varil petrol elde etmiştir. 2016 yılına kadar ise bu miktarın 16.000 varile kadar düştüğü tahmin edilmektedir (<https://www.statista.com>, 2017). 2014 itibariyle IŞİD elde ettiği petrolün satışı sayesinde aylık 60 milyon dolardan fazla finansman kaynağı elde etmiştir (<http://www.aljazeera.com.tr>, 2017). Elde edilen petrolün satışı ancak bir alıcı grubunun olması dâhilinde mümkündür.

Çıkarılan petrolün satışı noktasında en önemli alıcı Esad rejimi olarak ön plana çıkmaktadır. Suriye yönetimi en büyük alıcı olarak IŞİD'li teröristleri finanse etmektedir (<http://fortune.com>, 2017). Takma ad kullanan araçlar sayesinde Şam yönetimi Deyr Ez Zor şehrinden Humus şehrine tankerler aracılığıyla taşınmakta ve bu araçlara hiçbir müdahalede bulunmamaktadır (<http://www.aljazeera.com.tr>, 2017). Petrol ve gaz ticaretine ek olarak tarihi eser kaçakçılığı da bir başka finansman kaynağını oluşturmaktadır. Küresel ölçekte öneme sahip 100.000 tarihi eser, dokuz'u UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne dâhil edilen 4500 arkeolojik alanı IŞİD'in kontrolü altında bulunmaktaydı (<http://www.businessinsider.com>, 2017). Elde edilen finansal gelirin büyüklüğü bu eserlerin karaborsada satılmasından dolayı tam olarak bilinmemekle (FATF, 2015: 16) beraber yılda 150-200 milyon dolar olduğu tahmin edilmektedir.

Bunların yanında IŞİD'in ele geçirdiği verimli tarım bölgelerinden elde ettiği tarımsal ürünlerin (buğday, arpa vb.) satışından yılda 200 milyon dolar elde edebileceği tahmin edilmektedir (Bisard ve Martinez, 2014: 9). Fakat en dikkat çekici olan finansal kaynaklardan birisi ise toplamış olduğu vergi gelirleridir. Rakka Kredi Bankası bir vergi otoritesi gibi çalışarak mağaza sahiplerinden güvenlik, elektrik ve su için iki ayda bir 20 dolar toplamıştır. IŞİD logolu ve damgalı resmi makbuzlar kullanılarak alınan vergilerin Esad rejimine verilen rüşvetlerden daha az olduğunu da belirtmişlerdir (<https://www.nytimes.com>, 2017).

Finanman kaynaklarından elde edilecek paranın resmi kanallardan yapılması hayli zor gözükmemektedir. Takip edilebilirlik ve güvenlik açısından IŞİD için büyük risk teşkil etmektedir. Bundan dolayı takibi zor olan para transfer sistemlerinin kullanılması örgütün finansal kaynaklara erişiminde elini güçlendirmektedir. Bu bağlamda Bitcoin ve diğer Kripto (sanal) para birimleri terör örgütlerinin finansal kaynak sağlama aracı olarak gündeme gelmektedir. IŞİD de kripto para birimlerinin kullanımını keşfetmiştir. Kripto para birimleri kullanılabilirliğini hem gönderene hem de alıcıya tanınan anonimlik (isimsizlik) nedeniyle artmaktadır. Fakat kısmen de olsa para transferi takibini mümkün olması nedeniyle son yıllarda, Samurai, BitcoinFog ve DarkWallet gibi şirketler, tümüyle bir anonimlik sağlayan ve işlemlerin neredeyse tamamen izlenemeyen bir Bitcoin cüzdan üretmeye odaklanmışlardır. “Dark Wallet” yani Kara Cüzdan olarak adlandırılabilir olan bu sistem IŞİD’e finansman sağlama konusunda önemli bir kaynak olarak görülmektedir (Zenko, 2017).

Resim 3.2: IŞİD Bitcoin Bağış Adresi

Kaynak: Zenko, 2017

Resim 3.2 Dark Web’de IŞİD için bağış yapılabilir Bitcoin adresini göstermektedir. Örgüt, anonimliği nedeni ile finansman sağlamak amacıyla bu yolu kullanmaktadır ve nasıl bağış yapılacağına yönelik faaliyette bulunmaktadır.

3.2. İŞİD'İN YUMUŞAK GÜÇ UYGULAMALARI

İŞİD terör örgütü hüküm sürdüğü coğrafyada gerek yaptığı hizmetler gerekse de teşkilatlanması itibarıyla daha çok bir devlet yapılanmasını andırmaktadır. Devletlerin kullandığı sert güç uygulamalarının yanı sıra yumuşak güç enstrümanlarını da kullanmaktadır. Dolayısıyla hüküm sürdüğü coğrafya ve küresel çapta potansiyel taraftarları üzerinde etkili olma arzusundadır. Bu etki mücadelesinde kullanmış olduğu yumuşak güç araçlarından en önemlisi medya'dır.

3.2.1. İŞİD ve Medya

Terör örgütleri eleman devşirilmesi maksadı ile toplumları etkilemek zorundadırlar. Bu nedenledir ki terör örgütleri, devletlerin yabancı toplumları etkileme amacıyla kullandıkları yumuşak güç aracı olan medyayı en verimli şekilde kullanma gayreti içindedirler. Dolayısıyla kendi propagandalarını kontrolü zor olan sosyal medya aracılığı ile yapmaktadırlar. Bu zorluk nedeniyle batılı istihbarat servisleri, insansız hava araçları aracılığıyla çekilen fotoğraflar ve twitter aracılığıyla verilen mesajlardan dolayı endişeye kapılmaktadırlar (Shane ve Hubbard, 2014: 1-4). Sosyal medya aracılığıyla sadece mevcut sempaticianlara mesaj vermekle kalınmamakta ayrıca potansiyel sempaticianlar da örgüt ideolojisi ile tanıştırılmaktadır.

İŞİD'in yazılı, görsel basın ve özellikle internet üzerinden yürüttüğü propaganda faaliyetleri en büyük silahlarıdır. Çok profesyonelce gerçekleştirilen internet propagandaları sayesinde kendi felsefelerini pazarlayabilmektedirler. Ayrıca bu sayede kaybettikleri adamların yerini fazlasıyla doldurabilmektedirler (Ağar, 2015: 256)

Tablo 3.4: Ocak/Haziran 2016 arası IŞİD iletişim stratejisinin odak noktaları (%)

Ay	Destek	Evlilik	Korku	Bilgilendirme
Ocak	24	30	12	34
Şubat	25	27	11	37
Mart	26	23	17	34
Nisan	21	26	16	37
Mayıs	12	42	14	32
Haziran	20	27	13	40

Kaynak: Curika, 2016: 8

2016 yılı Ocak/Haziran arasında IŞİD'in iletişim stratejisinin odaklandığı noktalar göz önünde bulundurulduğunda bilgilendirme ilk sırada gelmektedir. Bilgilendirmeyi sırası ile evlilik, destek ve korku gelmektedir. Bilgilendirme bu aşamada örgütün en çok başvurduğu katılım sağlama aracı olarak öne çıkmaktadır.

CIA Eski analistlerinden Emile Nakhleh “Hızlı zaferler ve kazanılan topraklar, silahlar ve üsler algısı, eleman katılımı için çok fazla çaba sarf etmek zorunda kalmadıkları anlamına geliyor. Gençler IŞİD'e bakıyor ve 'Vay Canına, yapıyorlar' diyor. Savaşçıların videolarını büyük tanklara binerken görürler. IŞİD'in parası olduğunu görüyorlar” (Shane ve Hubbard, 2014: 1-4) diyerek sosyal medya ve propagandaya yönelik videoların ne kadar önemli olduğuna işaret etmektedir. Amerika ve onun batılı ve Arap müttefikleri, IŞİD'in medyaya olan erişimini zayıflatmak için bireysel twitter hesaplarını kapatmanın ve youtube videolarını kaldırmanın ötesine geçen yeni yaklaşımlar aranması gerekmektedir (<https://www.thedailybeast.com>, 2017). Dijital dünyanın kontrolünün zor olması yeni tedbirleri de zorunlu kılmaktadır.

3.2.1.1. Dijital Medya

İnternet üzerinden yapılan yayınlar zaman ve mekân kavramından soyut olmaları sebebiyle yüksek fayda oranına sahiptirler. Asimetrik yapıları sayesinde hedef kitlelere ulaşmada basılı yayın organlarına oranla büyük avantajlara sahiptirler. Dolayısıyla küresel bağlamda ulaşılabilirlik kazanmaktadırlar. IŞİD de dijital medyanın vermiş olduğu bu avantajlardan faydalanarak çeşitli sayıda dijital yayın organı ile bu mecrada faaliyet göstermektedir.

3.2.1.1.1. Al-hayat Medya Merkezi

IŞİD propagandasının yaratıcısı ve dağıtıcısı olan Al-Hayat medya merkezi, 2014 yılında hayata geçirilmiş ve o zamandan beri varlığını youtube, facebook, twitter ve instagram gibi sosyal medya platformlarında göstermiştir (Bereznak, 2015). IŞİD, Al-Hayat medya merkez sayesinde, batı medyasında geniş çapta tanınırlık sağlamıştır ve Ortadoğu'dan gelen en ayrıntılı halkla ilişkiler stratejisi'nin yayıcısı olarak gösterilmiştir. Özellikle videoları, HD kalitesiyle ve cezbedici duygusu ile üyelerin sosyal medya hesaplarındaki resimlerden ve videolardan çok farklı olarak bilinmektedir (Becker, 2014). Batılıların örgüte katılımına odaklanan bir IŞİD medya merkezi olan Al-Hayat, IŞİD'in Dabiq gibi İngilizce yayınlarını dağıtan birkaç Twitter hesabı oluşturmuştur. Bununla birlikte, 2014 sonunda ve 2015 yılının başında, bu resmi hesaplar çoğunlukla Twitter tarafından askıya alınmıştır (Hadra, 2015: 76).

2014 baharında Al-Hayat Medya Merkezi'nin kurulmasından bu yana terör örgütü, üyelerine AK-47²⁴'lerin yanındaki kedi yavrularının Instagram yayınları gibi gençleri eğitmek için propaganda materyali bulabileceği her türlü sosyal medya aracını kullanmaları talimatını vermiştir (Bereznak, 2015). The Guardian, IŞİD videolarının yüksek üretim kalitesini Bin-Ladinin zamanlarındaki düşük kaliteli videolarıyla karşılaştırmış ve IŞİD'in Batı haber kanalları, Hollywood filmleri, gerçeklik şovları, hatta müzik videosu ile rekabette olduğunu ve Hollywood'un kelime dağarcığını benimsediğini belirtmiştir. El-Hayat medyasının iki ana hedefi ABD ve diğer batılı güçlerle çatışmalar başlatmak ve İslam dışı ülkelere yeni üyeler toplamaktır (Rose, 2014). Buna paralel olarak Hollywood tarzında videolar da yayınlamıştır.

Al-Hayat'ın ürettiği videoların içeriği geniş bir spektrumda değişmektedir. Medya merkezi, James Foley²⁵, Steven Sotloff²⁶, David Haines²⁷ ve Alan Henning²⁸'in öldürülmesi gibi korkunç baş kesme videoları ile "IŞİD'in sözde kahramanlığını korkunç biçimde efsaneleştiren "Flames of War" gibi Hollywood tarzı uzun metrajlı film yapımları arasında bir denge gözetmiştir. Kendi savaşını "gerçek hayatta GTA²⁹ (Grand

²⁴ Mihail Kalaşnikov tarafından geliştirilen, yarı otomatik ve tam otomatik modu seçilebilen saldırı silahı.

²⁵ Amerikalı fotomuhabir ve gazeteci.

²⁶ İsrail asıllı Amerikalı gazeteci.

²⁷ İngiliz insani yardım görevlisi.

²⁸ İngiliz insani yardım görevlisi.

²⁹ Grand Theft Auto isimli video oyunu serisi.

Theft Auto)" olarak adlandırmıştır (Rose, 2014). “Flames of War” (Savaşın Alevleri) isimli videoda, IŞİD üyelerinin özel efektler ile desteklenmiş Suriye ve Irak’tan görüntüler bulunmaktadır. Savaş filmlerini anımsatan fragmanın sonunda “Mücadele yeni başladı” ve “Çok yakında” ifadeleri yer almaktadır (<http://www.hurriyet.com.tr>, 2014).

Resim 3.3: “Flames of War” (Savaşın Alevleri) İsimli Video’dan Bir Kesit

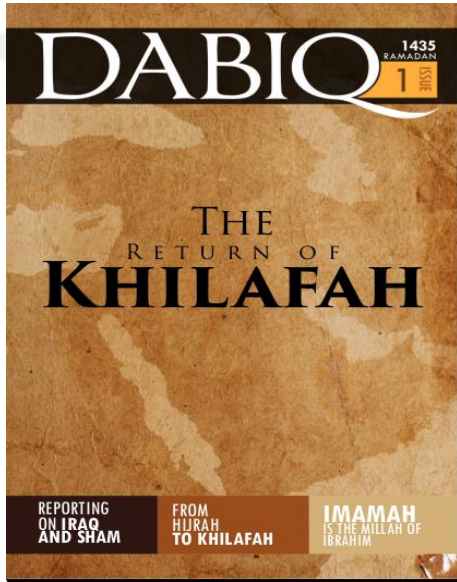
Kaynak: <http://leaksource.wordpress.com>, 2017

3.2.1.1.2. Dabiq Dergisi

IŞİD’in dijital olarak çıkardığı dergilerin başında Dabiq dergisi gelmektedir. Musul’un düşüşünü takip eden ay içerisinde 5 Temmuz 2014’te (Gambhir, 2014: 1) Müslümanların Armageddon’un başlayacağına inandığı Kuzey Suriye alanından "Dabiq" adını alan ilk resmi Dergisini yayımlamıştır (Hickey, 2014). Dergi kültürlü, cezbedici, iyi üretilmiş ve İngilizce de dâhil olmak üzere birçok dilde yayınlanmıştır. Her sayının başında Ebu Musab ez-Zerkavi tarafından söylendiği ifade edilen “*Kıvılcım burada Irakta yakıldı ve sıcaklık Dabiq’taki haçlı ordularını yakana kadar - Allah’ın izniyle - artmaya devam edecek.*” (<https://clarionproject.org>, 2014) sözleri kullanılmaktadır. Dergi’nin içeriğinde savaş alanlarından gelen güncellemeler, idari raporlamalar ve dini yorumlar bulunmaktadır. Propaganda amaçlı olarak kullanılan dergi bugüne kadar 15 sayı olarak yayınlanmıştır. En son ve 15. sayısı 31 Temmuz 2016’da yayınlanmıştır.

Dabiq yeni üyeler kazanmak, düşmanları korkutmak ve cihatçı rakiplerin itibarlarını sarsmak için kullanılmaktadır. Her şeyden önce Dabiq, IŞİD'i ve liderini, kaçınılmaz İslami küresel fetihin hadis temelli kehanetinin gerçekleştirilmesi için bir yol olarak sunmaktadır (Celso, 2014: 1). Bu yönüyle Dabiq, IŞİD'in karanlık bir terörist organizasyon olmadığını, dünyanın dikkatini çekmeye çalışan ve İslam dünyasında kendisine verilen desteği artırma amacı güden bir ön-devlet olduğu tezini işlemektedir (Gambhir, 2014: 2).

Resim 3.4: Dabiq Dergisi'nin İlk Sayı Kapağı

Kaynak: <https://clarionproject.org>, 2017

Dabiq'ın ilk sayısı olan "Hilafet'in Dönüşü", hilafetin ilanına ve bunun ne anlama geldiğine odaklanmaktadır. Grubun arkasındaki ideolojiden bazıları, daha fazla Müslümanı gruba katılmaya ikna etmek için anlatılmaktadır. Aynı zamanda derginin adı da ilk sayıda açıklanmaktadır. Ayrıca, yerel kabile grupları arasında destek bulma çabalarından bahsederek, bağlılık sözlerini İslam Devletinin kendi tarafından tayin edilmiş halifesi olan Ebu Bekir el-Bağdadi'ye sunmaktadır.

Derginin editörleri derginin misyonunun, hicret, cihat ve tevhit gibi teolojik konularda tartışmalara yönelik bir forum sunmak olduğunu söylemektedir. Ancak,

bunların ötesinde, dergi Batı'nın ihlallerine tepki olarak grupların eylemlerini meşrulaştırmak için teolojik motivasyona oranla daha fazla siyasi olmayan yönlerini vurgulamaktadır (Zakaria 2014). Öte yandan Dabiq'da IŞİD'in vaat ettiği gerçek ya da hayali mekânların, otokratik devletlerde yoksulluk, savunmasızlık ve umutsuzluk içinde yaşayan Müslümanların yaşamındaki her ihtiyaca cevap verdiği belirtilmekte, hayatlarında derin eksiklikler duyup ve zayıflıklar çekip IŞİD'e yeni katılanların, hızlıca sıkıntılarından sıyrılıp yeni bir isim almak da dâhil yepyeni bir hayata başladığı anlatılmaktadır. Ayrıca dergide IŞİD'in yeryüzünde cenneti, hakkaniyeti, maddi konforu ve bir sonraki hayat için sunulacak ödülleri vaat ettiği aktarılmaktadır (Khoury 2015). Doğrudan doğruya Müslüman olsun ya da olmasın ülkelerinde yaşadıkları olumsuzluklardan mustarip olan tüm kitleyi etkilemek için kullanılan yöntemlerin ve imgelerin seçimi hayati derecede önemlidir. Bu nedenle, dergi hem Batı dünyasındaki düşmanlarla hem de potansiyel IŞİD destekçileriyle iletişim kurmayı amaçlamaktadır.

Resim 3.5: Dabiq Dergisi'nin İkinci Sayı Kapağı ve Nuh'un Daveti Resmi

Kaynak: <https://clarionproject.org>, 2017

IŞİD'in ikinci baskısı The Flood (Tufan), el-Nusra lideri Ebu Muhammed el-Cevlani'nin yer aldığı diğer cihat örgütlerini halifelik bildirilerini kabul etmeyi reddettiğinden dolayı eleştirmiştir. Burada eleştirinin asıl hedefi kurtuluşa erecek olan tek grubun kendileri olduğunun altını çizmek ve Hz. Nuh'un gemisine atıfta bulunarak kendi ilan etmiş oldukları halifeliği kabul ettirmek istemeleridir. Nuh'un daveti ile kendi davetleri arasında bağ kurarak mücadelelerini haklı kılmaya çalışmaktadırlar. Nuh Tufanı

sırasında kurtuluşa erenler gibi günümüzde de sadece kendi davetlerine uyanların kurtuluşa ercekleri propagandasını yaymaktadırlar. Ulaşılan tüm zihinlerde bu algıyı yerleştirme amacı gütmektedirler.

Resim 3.6: Dabiq Dergisi'nin Üçüncü ve Onbirinci Sayı Kapağı

Kaynak: <https://clarionproject.org>, 2017

Derginin üçüncü sayısında hicret çağrısı yapılarak örgüte katılımı teşvik etmek amaçlanmıştır. Yumuşak güç açısından en dikkat çekici ayrıntı ise teröristlerin kullandıkları araçların tamamının Toyota markalı olmasıdır. Dünya çapında bir markanın kullanımı derginin okuyucularını etkilemek için tesirli bir imgedir. Derginin on birinci Sayısı incelendiğinde ise Hendek savaşına yapılan atıf ve koalisyonla mücadelenin hendek savaşındaki müşrikler ile yapılan savaşa benzetilmesi ön plana çıkmaktadır. Ayrıca Recep Tayyip Erdoğan ve Obama'nın aynı karede kullanılması potansiyel sempatizanların zihinlerine düşman sadece Hristiyanlar değil aynı zamanda dinden sapmış Müslümanlardır fikrini yerleştirme amacı gütmektedir. Bu da hilafetin tek kurtuluş olduğunu göstermek için kullanılmaktadır.

Bunlara ek olarak Dabiq dergisinde sosyal hayata yönelik paylaşımlar da yapılmakta ve örgütün gerçek bir devlet otoritesi olduğu ifade edilmeye çalışılmaktadır.

Dolayısıyla örgüt bir sosyal devlet olduğunun imajını da çizmektedir. Ülkelerinde sosyal imkânlar yönünden eksiklik çeken kişilerin özellikle de batılıların dikkati çekilmeye çalışılmaktadır. Sosyal imkânlardaki eksiklikler nedeniyle ülkelerini terk edip örgüte katılacak olan kişileri etkilemek onlara daha iyi imkânlar sağlanması ile mümkün gözükmektedir. Bunların başında ise güvenlik ve yaşamsal ihtiyaçların karşılanması gelmektedir.

Resim 3.7: IŞİD'in Sosyal Propagandaya Yönelik Faaliyetleri

Kaynak: <https://clarionproject.org>, 2017

Resim 3.6 vilayetlerde oluşturulan kontrol noktalarını, yerel polis hizmetini ve insanların alışveriş yapabilecekleri yerleri göstermektedir. Dolayısıyla örgüt kendini sosyal bir kurum yani devlet olarak tanıtmaktadır. Örgüte katılım sağlayacak kişilerin güvenli bir çevrede yaşam ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri anlatılmaktadır.

3.2.1.1.3. Rumiya Dergisi

Rumiya dergisi dijital mecrada çıkarılan ve kendisi gibi aynı alanda çıkarılan Dabiq dergisinden daha kısa bir dergidir. Dergi slogan olarak Ebu Hamza El-Muhacir

tarafından söylenen *"Ey Muvahhidler! Sevinin! Vallahi biz bu cihadımızda Rumiye'nin (Roma) zeytin ağaçları altına varmayana kadar dinlenmeyeceğiz"* (<https://tr.scribd.com>, 2014) sözlerini kullanmaktadır. Amacı örgütün siyasi ve teolojik yaklaşımlarını yansıtmaktır. İlk sayısı Eylül 2016'da Türkçe, İngilizce, Almanca, Rusça gibi birçok dilde yayınlanmıştır. Onuncu ve son sayısı Mayıs 2017 tarihinde yayınlanmıştır.

Resim 3.8: Rumiya Dergisi 1. Ve 2. Sayı Kapakları

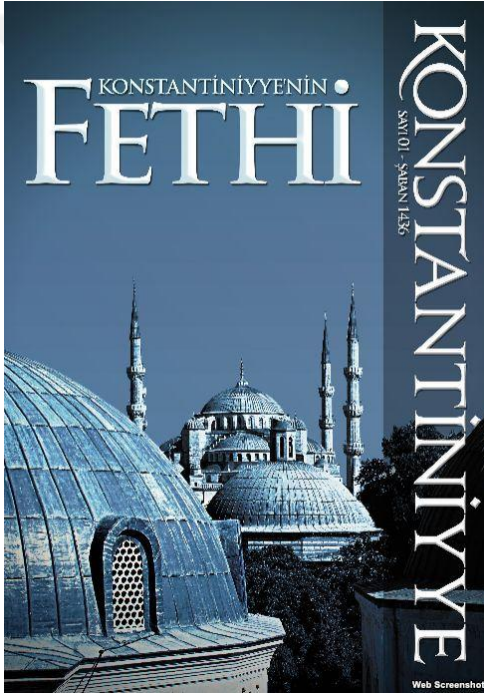
Kaynak: <https://tr.scribd.com>, 2017

Rumiya'nın Eylül 2016'daki ilk sayısı örgütün monoteizm kavramına odaklanmakla beraber katı kurallarından kaynaklanan sapmaları ölüm cezası altında İslam'a ihanet olarak görüyor. Bunun dışında "Kalkın ve kardeşlerinizin öldüğü şey üzere ölün" (<https://tr.scribd.com>, 2017) telkini ve üzerine bombalar sarılmış bir teröristin görseli ile canlı bomba olmanın özendirilmesi amaçlanmıştır. İkinci sayısı ise Kenya ve Bangladeş'teki terörist saldırılardan övünürken, Batı'daki destekçilerine bıçak saldırısı gerçekleştirmenin en iyi yollarını anlatmaktadır. Diğer makaleler, İslam Devletinin inkârcıları katlederek ve kendi hilafetlerine teslim etmenin geleneksel temaları ile devam etmektedir.

3.2.1.1.4. Konstantiniyye Dergisi

IŞİD'in dijital olarak internet üzerinden yayınlanan ilk Türkçe dergisi Konstantiniyye'dir. Mustaqim.net tarafından internet ortamına yüklenen dergi başta Türk ve Kürt Müslümanları kendi saflarında cihat yapmaya davet etmektedir (<https://www.amerikaninsesi.com>, 2017). Dergi ilk sayısını Haziran 2015'te çıkarmış olmakla beraber yedinci ve son sayısı Ağustos 2016'da yayınlanmıştır (Terörün Propagandası: Daeş Terör Örgütü ve Konstantiniyye Dergisi, 2016: 14-15).

Resim 3.9: Konstantiniyye Dergisi İlk Sayı Kapağı

Kaynak: <https://www.amerikaninsesi.com>, 2017

Konstantiniyye dergisi 46 sayfalık ilk sayısının kapağında Konstantiniyye'nin Fethi teması işlenmiştir. Örgütün amacının Konstantiniyye'nin (İstanbul) fethi olduğu anlatılmıştır. Bu yolla Türkiye'nin en büyük şehri olan ve İslam tarihinde de önemli bir yere sahip olan İstanbul'un seçimi önem arz etmektedir. Bunun yanı sıra dergi içeriğinde kullanılan anahtar kelimeler de hedeflenen amaçların ne olduğu konusunda bir kanı oluşturmaktadır.

Tablo 3.5: Konstantiniyye Dergisinde Kullanılan Anahtar Kelimeler-1

Anahtar Kelime	Sayı 1	Sayı 2	Sayı 3	Sayı 4	Sayı 5	Sayı 6	Sayı 7	Toplam	Ortalama
Diyalog	0	0	0	0	1	1	0	2	0,28
Müzakere	0	0	0	1	0	1	2	4	0,57
Barış	0	3	0	0	1	7	3	14	2
Sulh	0	1	0	1	0	0	1	3	0,42
Savaş	59	163	92	84	144	69	162	773	110,42
Hoşgörü	0	0	0	0	0	0	1	1	0,14
Özgürlük	6	8	0	4	0	4	0	22	3,14
Adalet	1	27	2	7	9	1	0	47	6,71
Toplam	66	202	94	97	155	83	169	866	---

Kaynak: Terörün Propagandası: Daeş Terör Örgütü ve Konstantiniyye Dergisi, 2016: 16

Tablo 3.5 Konstantiniyye dergisinin yedi sayısında kullanılan anahtar kelimeleri göstermektedir. Veriler incelendiğinde dergide 773 defa savaş kelimesinin telaffuz edildiği görülmektedir. Bunun yanında 47 defa adalet ve 22 defa özgürlük kelimeleri kullanılmıştır. Dolayısıyla IŞİD özgürlük ve adaletin savaş yoluyla elde edileceğini iddia etmektedir. Örgütün diyaloga kapalı olduğu da kelimenin sadece 2 kere kullanılmasından anlaşılmaktadır.

Tablo 3.6: Konstantiniyye Dergisinde Kullanılan Anahtar Kelimeler-2

Anahtar Kelime	Sayı 1	Sayı 2	Sayı 3	Sayı 4	Sayı 5	Sayı 6	Sayı 7	Toplam	Ortalama
Haram	9	21	4	29	11	15	14	103	14,71
Kâfir	29	38	79	25	70	64	118	423	60,42
Küfr/Küfür	35	38	49	56	60	66	58	362	51,71
Mürted	29	18	12	21	21	28	30	159	22,71
Müşrik	22	35	45	1	17	18	64	202	28,85
Put	18	6	1	1	4	0	1	31	4,42
Putçu /Putperest	5	1	1	2	5	3	0	17	2,42
Şirk	46	37	37	27	9	20	31	207	29,57
Tağut	49	36	44	67	53	36	40	325	46,42
Toplam	242	230	272	229	250	250	356	1829	---

Kaynak: Terörün Propagandası: Daeş Terör Örgütü ve Konstantiniyye Dergisi, 2016: 16

Tablo 3.6’da ise düşmanları nitelemek için kullanılan kelimeler dikkati çekmektedir. 423 defa kâfir ve buna bağlı olarak 362 defa küfür, 325 defa tağut ve 202 defa müşrik kelimeleri kullanılmıştır. Örgüt mensubu olmayan kişileri dışlayıcı bir yaklaşım sergileyen dergi bunları İslami terimlerle nitelemiştir. Dergide IŞİD’e karşı bir Haçlı ittifakı ve savaşının olduğu belirtilmektedir. Bu ittifakın tarafları olarak da Haçlılar, Yahudiler, ateistler ve Rafiziler gösterilmektedir (<https://www.amerikaninsesi.com>, 2015).

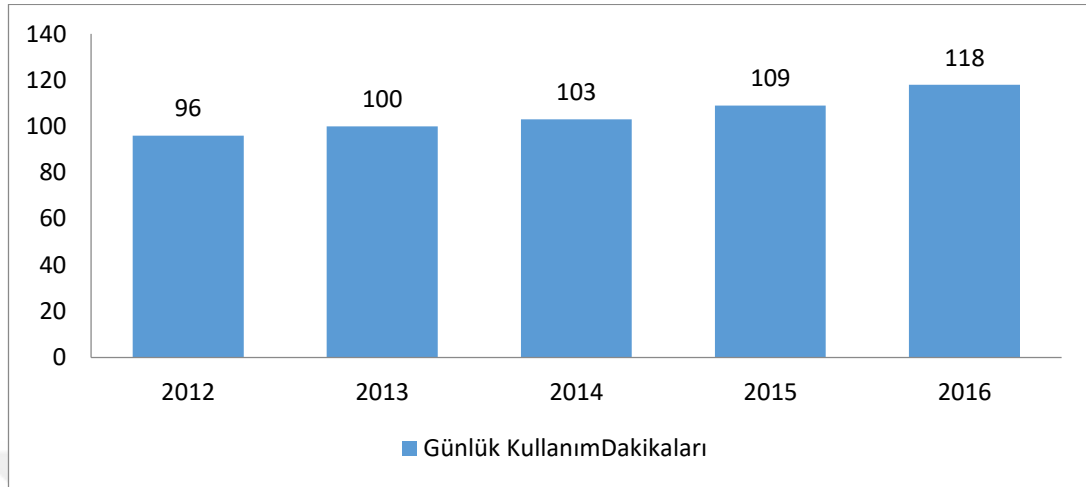
IŞİD tarafından dijital ortamda yayınlanan tüm dergiler tek taraflı iletişime dayanan örgütten hedef kitleye yayılan bilgiler içermektedir. Bu nedenle örgüt karşılıklı etkileşimi esas alan ve daima güncel olan sosyal medya alanında da varlık göstermeye özen göstermiştir.

3.2.1.2. Sosyal Medya

Terör örgütleri yeni savaşçı kazanma adına söylemlerini toplumlara yaymak zorundadırlar. Sosyal medya kullanımı gün geçtikçe artan oranda kullanılmaktadır. Bu artış sosyal medya ortamında donanımlı teröristler aracılığıyla eleman devşirilmesi maksadıyla fırsat olarak görülmektedir. IŞİD’in küresel çabası sonucu Irak ve Suriye dışındaki ülkelere örgüte katılım devam etmektedir. 2012 yılından bu yana 6,600’ü batılı ülkelere olmak kaydıyla 100’den fazla ülkeden 36,500 YTS (Yabancı Terörist Savaşçı) IŞİD’e katılmıştır (Clapper, 2016: 5). Dünya çapından yapılan bu katılımları etkileyen faktörlerin başında da sosyal medya gelmektedir.

IŞİD, bilgi teknolojisi, sosyal medya ve çevrimiçi araştırma alanlarında yetişmiş yeni nesil katılımcılardan yararlanmaya devam etmektedir. Bazı teröristler, bu teknolojileri iletişimlerinin hızını, propagandasının uygunluğunu ve yeni ortaklarla işbirliği yapma kabiliyetini arttırmak için kullanmayı düşünmektedirler. Hedeflerini gerçekleştirmek için yaygın olarak bulunan ücretsiz şifreleme teknolojisi, mobil mesajlaşma uygulamaları, karanlık web ve sanal ortamlardan kolayca yararlanmaktadır (Clapper, 2016: 6).

Şekil 3.5: 2012-2016 Arası İnternet Kullanıcıları Tarafından Sosyal Paylaşım İçin Harcanan Günlük Süre (Dakika Olarak)

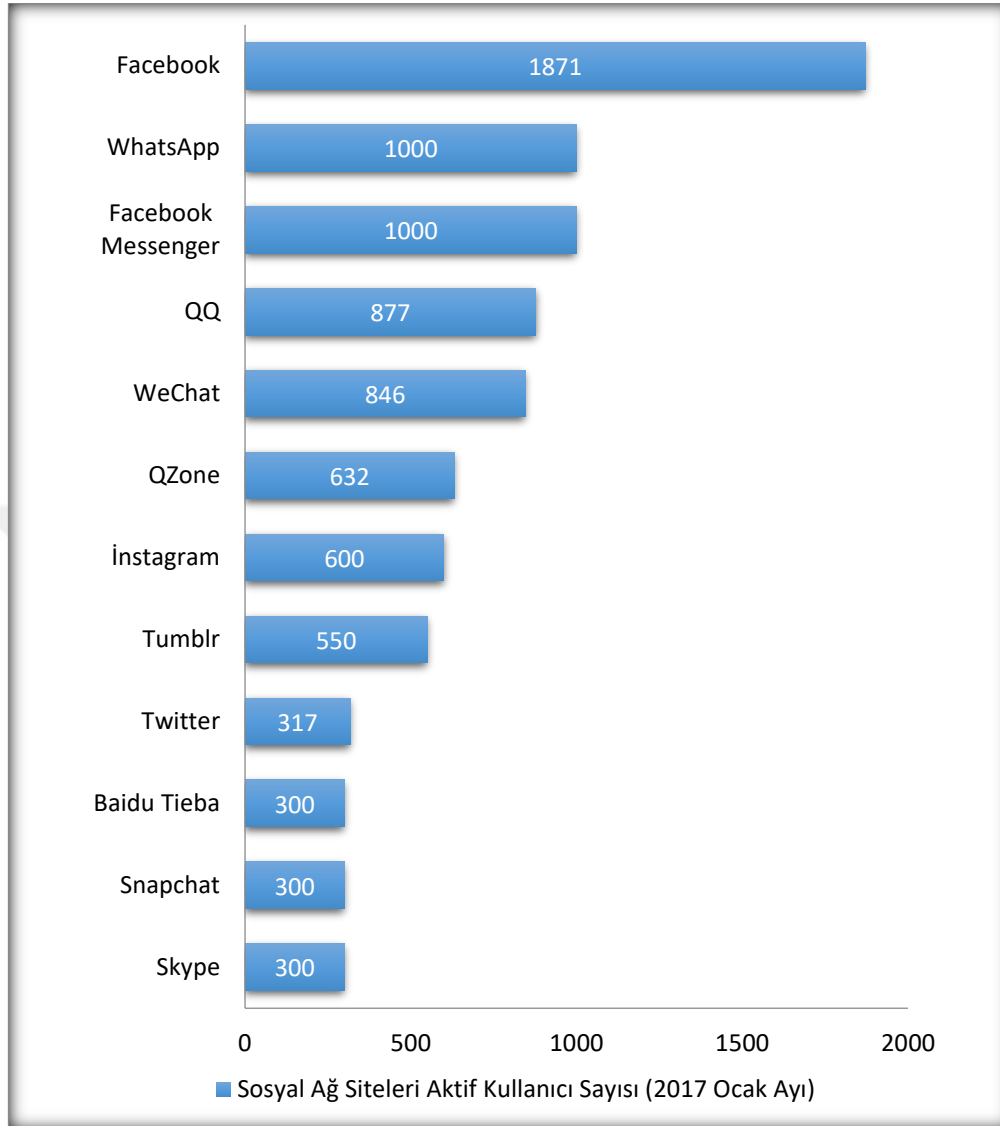

Kaynak: <https://www.statista.com>, 2017

Dünya genelinde etkin olarak kullanılan sosyal paylaşım siteleri için günlük harcanan zaman her yıl artmaktadır. Bu artan zaman IŞİD'e hareket alanı genişliği sunmaktadır. Bunun yanında internet ortamında sosyal medya hesapları bağlamında harcanan süreler toplumların birbirleri ile olan iletişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Fiziki sosyal ortamların kişiler ile kopukluk yaşaması terör örgütlerinin potansiyel katılımcı havuzuna girmesini daha da mümkün kılmaktadır.

Sosyal medya ortamında insanlar politik görüşlerinden bahsetmekten hoşlanmaktadırlar. Facebook günümüzde hükümet ve siyaset hakkında haberler için yaygın olarak kullanılan bir kaynaktır (Mitchell vd., 2014: 25-26). Facebook ve benzeri sosyal medya sitelerinin insanların yaşamında edinmiş olduğu yer gün geçtikçe artmaktadır. Pew araştırma enstitüsü tarafından ABD'de yapılan araştırmada katılımcıların %48'i bir önceki hafta siyaset ve devlet hakkındaki haberleri Facebook'tan aldığını belirtmiştir (Mitchell vd., 2014: 25).

Şekil 3.6: Sosyal Ağ Siteleri 2017 Yılı Kullanıcı Sayıları (Milyon Olarak)

Kaynak: <https://www.statista.com>, 2017

Öte yandan Sosyal Ağ Siteleri 2017 Yılı Kullanıcı Sayıları göz önünde bulundurulduğunda sosyal medya aracılığı ile Dünya nüfusunun yarısına hitap etmek mümkün görünmektedir. Sosyal medya terör örgütleri için minimum çaba maksimum fayda anlamına gelmektedir. Sosyal paylaşım hesaplarının kaldırılmasının ya da silinmesinin günlük kullanımlar nazarında fayda sağlamayacağı görülmektedir. Kullanıcı sayısı ve kullanım süresinin artması sirkülasyonu da beraberinde getirmektedir.

Facebook üzerinden IŞİD'e yönelik ürün satışı da olmaktadır. Örgütün ideolojisini yansıtan ürünler (T-shirt, kapüşonlu mont, heykelcik vb.) potansiyel katılımcıları etkileme amacıyla satılmaktadır.

Resim 3.10: Facebook Üzerinden Satılan IŞİD Ürünleri

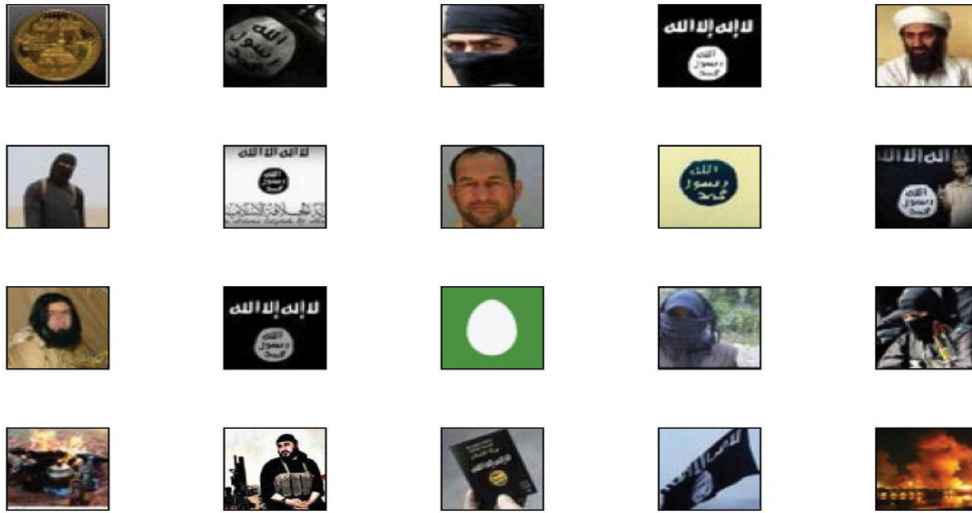

Kaynak: Alexander, 2014

Kaynak: Porter, 2014

Gençlerle sosyal medya üzerinden yapılan ve popüler olguların taklit edilmesini amaçlayan bu tür ürün satışları sadece kişileri etkilememektedir. Bu ürünleri satın alan kişilerin kullanımı dolayısıyla tüm toplum dolaylı olarak etki altına girecektir. Öte yandan görsel olarak imgelemler yolu ile potansiyel sempatizanları etkilemek için kullanılacak simgeler önemlidir. Bu nedenle kullanılan sosyal medya hesaplarında toplumsal ve sosyal bir etki yaratmak için kullanılacak simgelerin hedef topluluğu etkileyebilecek nitelikte olmalıdır. IŞİD destekçileri twitter'da kimlik işaretleyicileri olarak çok çeşitli görüntüler kullanıyor (Berger ve Morgan, 2015: 18-19). IŞİD destekçilerinin kullandığı tipik twitter profili resimleri, IŞİD tarafından kullanılan bayrak, El Kaide kurucusu Usame bin Ladin'in görüntüleri ve önde gelen IŞİD üyeleri ve liderleri "Cihadi John" ve Ebu Bekir el-Bağdadi'yi içeren varyasyonları içermektedir (Berger ve Morgan, 2015: 19).

Resim 3.11: IŞİD Twitter Profil Resimleri

Kaynak: Berger ve Morgan, 2015: 19

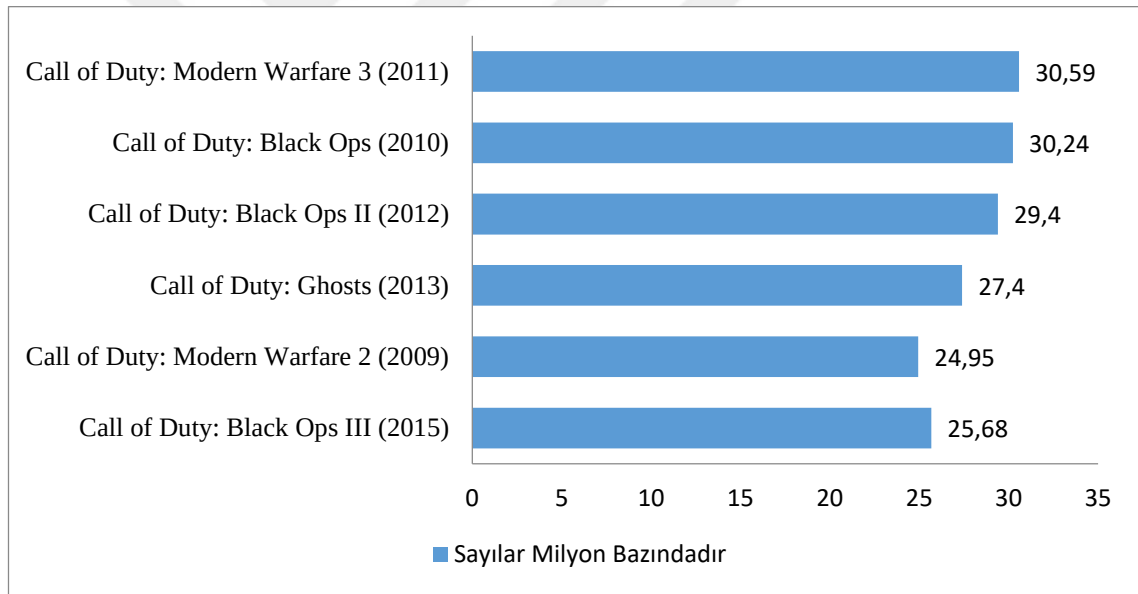
5 Şubat 2016'da, küresel sosyal medya şirketi Twitter, başta IŞİD ile ilişkili terör eylemlerini engellemek için 125.000'den fazla hesabı askıya aldığını duyurmuştur. twitter, İnternet'te terörist içeriği belirlemek için sihirli bir algoritma olmadığını da belirtmiştir; bu nedenle, küresel çevrimiçi platformlar, çok sınırlı bilgi ve yönlendirmeye dayalı zorlu yargılama çağrılarını yapmak zorunda kalmaktadırlar (<https://www.rt.com>, 2016).

Birçok YTS (Yabancı Terörist Savaşçı) kendi deneyimlerini ve düşüncelerini bildiren ve etkin dini liderlerin öğretilerini tekrarlayan kendi Facebook ve Twitter sayfalarına sahiptir. Avustralyalı Ahmed Shaheed isimli bir katılımcı Suriye'deki keskin nişancı atışını Facebook'a yüklemiştir. Kendisine Abu Sufyaan diyen bir başka katılımcı ise mülteci kamplarına yiyecek yardımı resimlerini, bomba, havan ve diğer mühimmatın resimlerini "Şekerleme merkezinde bir çocuk gibi hissetmek ...çok heyecanlı" sözleriyle Facebook'ta paylaşmıştır (Richards, 2014). Bu paylaşımların özellikle genç nesil üzerindeki etkisini arttırmak ve onlara sanal dünyayı gerçeklik gibi yansıtmada noktasında ise bilgisayar oyunları ön plana çıkmaktadır. Sosyal medya üzerinden yayılan paylaşımlar bilgisayar oyunları sayesinde pekiştirilmektedir.

3.2.2. IŞİD ve Bilgisayar Oyunları

Terör örgütü IŞİD’in uluslararası katılımcı havuzuna ulaşması için kullandığı bir diğer enstrüman da bilgisayar oyunlarıdır. Özellikle cihadi hayatı özendirici kılmak adına bilgisayar oyunları ve bu oyunların içindeki öğeler kullanılarak sosyal medyadan çağrılar yapılmaktadır. Britanya vatandaşı olan bir IŞİD teröristi Abu Sumayyah Al-Britani “Aslında oldukça eğlenceli. Gerçekten eğlenceli. Call of Duty oyunundan daha iyi. Onun gibi ama her şey gözünün önünde 3 boyutlu olarak gerçekleşiyor” içerikli bir twitter mesajı yazdı (Klausen, 2014: 4). Call of Duty isimli oyunun yaygınlığı bu anlamda önem teşkil etmektedir.

Şekil 3.7: Ocak 2017 itibariyle Call of Duty Serisinin En Fazla Satan 6 Oyununun Satış Miktarları (Milyon Olarak)

Kaynak: <https://www.statista.com>, 2017

Dünya çapında yakalamış olduğu satış rakamları göz önünde bulundurulduğunda hedef kitleye ulaşmanın yolu bu tür oyunlarda kullanılan imgelemlerden faydalanmaktır. Kullanılan bu imgelemler ise medya yoluyla hedef kitleye servis edilmelidir.

Resim 3.12: IŞİD’in Eyfel Kulesini Yıkıldığını Gösteren Görsel

Kaynak: <http://www.dailymail.co.uk>, 2017

Ayrıca IŞİD 2016 yılında yayınlamış olduğu propaganda videosunda Call of Duty oyunundan görüntüler kullanarak Eyfel kulesinin yıkıldığını, Roma, Berlin ve Londra’yı tahrip ettiğini resmetmiştir (<http://www.dailymail.co.uk>, 2017).

Bunların yanında IŞİD, Call of Duty dışında dünyada fenomen haline gelmiş olan ve son versiyonu tüm dünyada satışa çıkarıldığı ilk gün 800 milyon dolar hasılat yapan Grand Theft Auto (GTA) adlı oyunu da propaganda amaçlı kullanmıştır (<http://www.sabah.com.tr>, 2014). Örgüt hedef kitlenin sinir uçlarına ulaşmak adına bu faaliyetlerde görsel ve işitsel öğeler kullanmıştır. Örgüt hazırladığı videoda ABD askerlerini öldürüp “Allah-u Ekber” diye bağırarak karakterler oluşturmuştur. Ayrıca kendisine yakın internet sitesinde ise kendisini her fırsatta küçümseyen düşmanlarının bu hamle ile yine hüsrana uğradıklarını ve dudaklarını ısırdıklarını duyurmuştur. (<http://www.sabah.com.tr>, 2017).

Resim 3.13: IŞİD’in GTA Oyununu Kullandığı Görsel

Kaynak: Tassi, 2014

IŞİD’in asıl olarak yapmış olduğu bu videolar sayesinde örgüte genç yaştaki katılımcı sayısını arttırmayı amaçlamaktadır. Bazıları video oyunlarının genç insanları şiddete karşı duyarsızlaştırdığına inanmaktadırlar (Tassi, 2014). IŞİD gençlere “Sizin tarafınızdan üretilen oyunlar, biz aynı eylemleri savaş alanında yapıyoruz” diyerek hitap etmektedir (Hall, 2014).

Resim 3.14: IŞİD Call of Duty Propaganda Görseli

Kaynak: Hall, 2014

Dünya çapındaki en meşhur birinci şahıs nişancı türü aksiyon oyunlarından olan Call of Duty serisi resim 3.12'deki görselde katılımı arttırma ve özendirme amacıyla kullanılmıştır. “Bu bizim Call of Duty’miz ve biz cennette yeniden doğuyoruz” sloganıyla yapılan paylaşım katılımcılara aksiyonu, heyecanı ve ölmeleri durumunda ise cenneti vaad etmektedir. IŞİD kullanmış olduğu yumuşak güç araçları sayesinde aktif mensuplarına ve potansiyel katılımcılarına kendisinin devlet olduğu imajı çizmektedir. Özellikle devletler tarafından kullanılan en önemli yumuşak güç araçlarından olan medya terör örgütü tarafından aktif olarak kullanılmaktadır. Gerek dijital medya gerek sosyal medya sayesinde Dünya çapında tanınırlık kazanmıştır. Bundan dolayıdır ki kendisine duyulan desteğin artmasını sağlamıştır. Öte yandan etki altına alınması muhtemel gençlere yönelik yapılan çalışmalarda bilgisayar oyunları önemli yer tutmaktadır. Kendilerini oyunlardaki karakterlerle özdeşleştiren gençlerin örgüte katılımı diğer katılımcılara nazaran daha kolay olmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Terör ve terörle mücadele sorunsalı günümüzde giderek artan bir tehlike arz etmektedir. Devletler terörist organizasyonlara karşı otoritelerini sağlama ve vatandaşlarını koruma adına artan mücadele içine girme durumunda kalmıştır. Gösterilen mücadelenin boyutu terör örgütlerinin organizasyonlarını, stratejilerini ve kullandıkları yöntemleri değiştirmeleri ile beraber küresel boyuta erişmiştir. Çağlardan beri süregelen bölgesel terör yerine evirilen küresel terör devletlerin de teröre karşı uyguladıkları yöntemlerde değişikliklere gitmeye zorlamıştır. Ne var ki batılı devletler tarafından uygulanan Ortadoğu politikaları da terörün küreselleşmesine ortam sağlamıştır.

2003 yılında Irak'a ve Ortadoğu Coğrafyasına demokrasi getirmek adına başta ABD ve İngiltere olmak üzere müttefikler tarafından İkinci Körfez Savaşı başlamıştır. Irak'ta Saddam Hüseyin rejiminin yıkılması ile beraber büyük bir otorite boşluğu oluşmuştur. Bunun yanında ABD tarafından uygulanan ve medyaya düşen insanlık dışı uygulamalar beraberinde terörize olmuş bir toplum oluşturmuştur. IŞİD'in temellerinin atılmış olması muhtemel Ebu Gureyp cezaevinde tutuklulara yapılan işkenceler bu uygulamalardan muzdarip toplulukları bir araya getirmiştir. IŞİD lideri Ebu Bekir el-Bağdadi'nin de bu hapishanede 7 ay boyunca tutulduğu ABD tarafından kabul edilmiştir.

IŞİD tarihte kurulan diğer terör örgütlerinin aksine devlet benzeri yapılanma oluşturarak bir örgütten çok bir devlet gibi davranmayı seçmiştir. Bu da Taliban rejimi ve El-Kaide gibi sadece bulunduğu coğrafyadan değil küresel çapta taraftar bulmasına imkân sağlamıştır. Devlet kimliği ile hareket eden IŞİD taraftar devşirmek adına klasik terör örgütlerinin uyguladığı metotlar yerine devletler tarafından uygulanan politikaları benimsemiştir. Korkutma ve yıldırma politikalarının yanında “Yumuşak Güç” potansiyelini de keşfeden IŞİD bu potansiyeli verimli bir şekilde kullanmıştır.

Medya alanında hatırı sayılır kalitede dergiler basan ve İngilizce başta olmak üzere birçok dilde yayın yapan IŞİD küresel çapta taraftarlarına ve yakınlık duyanlarına ulaşabilmektedir. Özellikle sosyal medya alanında çok etkili olan IŞİD özellikle gençleri bu alanda etkileyerek örgüte katılımlarını sağlamaktadır. Uluslararası sosyal medya kullanımı göz önünde bulundurulduğunda gençleri etkilemek için kullanılacak en verimli mecralardan biridir. Medya tarafından devamlı olarak haberlerinin yapılması da ülkelerinde bireysel olarak kendisini konumlandıramamış ve ezilmiş kitleler tarafından

sempatiyle karşılanmaktadır. Özellikle meşhur video oyunları örnek alınarak yapılan propagandalar hedef kitleye nüfuz etmektedir. Sanal gerçeklikten sıyrılamayan ve bu gerçekliğe saplanan gençler bu propagandadan etkilenmektedir.

Batılı ülkelerde sosyal ve eğitim olarak düşük profil sergileyen kitleler para ve seks gibi öğelerle etkilenmeye çalışılmaktadır. Bu durumda örgütün hüküm sürdüğü bölgelerden elde ettiği petrolü satması ve finansal açıdan gücü hale gelmesi amaçlanmaktadır. Finansal açıdan güçlü olmak hem gerekli olacak silahların alınmasını hem de yeni katılımcıların finansal olarak desteklenmesini sağlamaktadır.

İslam'ın sapkın bir yorumuna dayanan ideolojileri ile ortaya çıkan bu örgüt ile mücadelede klasik mücadele yöntemleri işe yaramamaktadır. Öncelikle uluslararası toplum tarafından terör ve terörist kavramlarının ortak ve kabul edilebilir bir tanımının yapılması elzemdir. Farklı gurupların ve örgütlerin çeşitli devletler tarafından terör örgütü ve özgürlük savaşçısı gibi farklı adlandırılması sorunu derinleştirmekten başka amaca hizmet etmeyecektir.

Finansal açıdan örgüte darbe vurma maksadıyla uluslararası petrol ticaretinin sıkı bir şekilde takip altına alınması gerekmektedir. Bu amaçla uluslararası özel bir komisyon oluşturulmalıdır. Bunun yanı sıra küresel çaptaki silah ticaretinin takibi sağlanmalıdır. Takibi mümkün olmayan Bitcoin gibi sanal para kullanılan ödeme sistemleri takip altına alınmalıdır.

İslamın sapkın yorumlarına karşı aslını teşkil eden yorumların toplumlara anlatılmasını sağlayacak yapıların oluşturulması amaçlanmalıdır. Batılı devletlerde oluşan kötü İslam imajını düzeltecek yapısal kurumlar oluşturulmalı ve mevcut kurumların yapısal reformlara gitmesi sağlanmalıdır. Türkiye nezdinde İslam dinini batılı toplumlara tam ve doğru şekilde anlatacak din adamlarının diyanet işleri başkanlığı bünyesinde görevlendirilmesi önem taşımaktadır. Batılı toplumlarda dışlanmış ve yoksulluğa itilmiş Müslüman gençlerin sapkın ideolojilerin ağına düşmesi karşı propaganda ile sağlanabilir.

Medya tarafından yapılan kara propagandanın önlenmesini sağlama maksadıyla takip üniteleri oluşturulmalı ve gençlerin etkilendikleri noktalar belirlenmelidir. Gençlere etki eden bu noktalara yönelik çalışmalar yapıp karşı propaganda faaliyetleri yürütülmelidir. Hayranlık uyandırma maksadıyla gençlere yönelik eğitim ve sanat

(sinema, müzik vb.) faaliyetleri desteklenmelidir. Terörist ıkarma potansiyeline sahip bölgelerin sosyoekonomik yönden desteklenmesi özellikle gençlerin örgüt ağına düşmesine engel olacaktır.

Sosyal medya kullanımının dünya nüfusunun yarısından fazlasına ulaşması ile hesap kapamalar bir nlem olmaktan çıkmaktadır. Psikolojik ve sosyolojik olarak gelişim sağlayamayan bireylere gelişimlerini sağlamaları maksadıyla eğitim verilmelidir. Sanal dünyadan etkilenen bireylerin yaptıklarının sanal olmadığı ve ciddi sonuçlar doğuracağı uzmanlar tarafından bilinçaltına yerleştirilmelidir.

Eğitim alanında yapılacak düzenlemeler sonucunda medya okuryazarlığı öğrenimi teşvik edilmeli ve sanal gerçeklik ile gerçek dünya birbirinden ayrılmalıdır. Bireylerin potansiyellerini gösterebilecekleri alanlara yönelmesi ve sosyolojik olarak doyuma ulaşması örgüte vurulabilecek en büyük darbedir. Örgüte katılım sağlayan bireylerin özellikle genç, eğitimsiz, yoksul, dışlanmış ve silik karakterler oldukları göz önünde bulundurulduğunda sosyal adaletin sağlanması amaçlanmalıdır. Sosyal medya, görsel medya ve video oyunlarındaki aldatmaca ile bireyler şimdiye kadar ulaşamadıkları imknlara zorbalıkla ve terörle ulaşabileceklerini sanmaktadırlar.

Son tahlilde IşİD tarafından eleman devşirilmesi amacıyla kullanılan yumuşak güç aygıtlarının mekanik olarak engellenmesinin tamamıyla mümkün olmayacağı gerçekliği anlaşılmıştır. Devletler tarafından ortak ve evrensel amaçlar belirlenerek gerçekleştirilecek kapsayıcı bir yumuşak güç çalışması terör örgütlerinin karşısına sürülebilecek en etkili uygulama olarak görülmektedir.

KAYNAKÇA

- AĞAR, Abdullah, (2015), **İŞİD ve Irak**, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- AKGÜN, Mensur ve GÜNDOĞAR, Sabiha Senyücel (2013), **Ortadoğu’da Türkiye Algısı 2013**, TESEV Yayınları, İstanbul.
- ALTHUSSER, Louis, (2003), **İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları**, TÜMERTEKİN, Alp, (Çev.), İthaki Yayınları, 1.Baskı, İstanbul.
- ALTUNIŞIK, Meliha Benli (2011), **Türkiye’nin Ortadoğu’daki “Yumuşak Gücü” ve Önündeki Engeller**, TESEV Yayınları, İstanbul.
- AL-UBAYDI, Muhammad, LAHOUD, Nelly, MILTON, Daniel and PRICE, Bryan, (2014), **The Group That Calls Itself a State: Understanding the Evolution and Challenges of the Islamic State**, The Combating Terrorism Center At West Point, New York.
- ASCHEID, Antje, (2003), **Hitler's Heroines: Stardom and Womanhood in Nazi Cinema**, Temple University Press, Philadelphia.
- AVŞAR, Zakir (2017), “İnternet Çağında Medya, Terör ve Güvenlik”, **TRT Akademi Dergisi**, Yıl: 2, Cilt: 02, Sayı: 03, Ankara, ss. 116-132
- BAINBRIDGE, William Sims, (2013), **eGods: Faith Versus Fantasy in Computer Gaming**, Oxford University Press, New York.
- BAL, İhsan, (2006), **Alacakaranlıkta Terörle Mücadele ve Komplo Teorileri**, USAK Yayınları, Ankara.
- BAL, İhsan, (2006), **Terörizm, Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler**, USAK Yayınları, Ankara.
- BAYAR, Fırat (2017), “Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye”, **Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi**, Yıl: 8, Sayı: 32, Ankara, ss. 25-34
- BENMELECH, Efraim ve KLOR, Esteban F., (2016), **What Explains The Flow Of Foreign Fighters To Isis?**, National Bureau Of Economic Research, Cambridge.

- BERGER, J.M., MORGAN, Jonathon, (2015), The ISIS Twitter Census Defining describing the population of ISIS supporters on Twitter, **Center for Middle East Policy at the Brookings Institution**, Sayı: 20, Ankara, ss. 25-34
- BOSTANCI, Meltem, (2012), **Kamu Diplomasisinde Medyanın Rolü ve Önemi**, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- BRIGHTON, Mark Andrew, (2009), **The Sicarii in Josephus's Judean war: Rhetorical Analysis and Historical Observations**, Society of Biblical Literature, Atlanta.
- BRISARD, Jean-Charles and MARTINEZ, Damien (2014), **Islamic State: The Economy-Based Terrorist Funding**, New York.
- CALVIN, Matthew, (2011), "The Use of English-Language Internet Propaganda by the Taliban Insurgency in Afghanistan, 2007 - 2010", Master of Arts, **University of Denver**, Denver.
- CELISO, Anthony N., (2014), "Dabiq: IS's Apocalyptic 21st Century Jihadist Manifesto", **Political Sciences & Public Affairs**, Volume:2, Issue:4, 2:e111.
- China-Africa Economic and Trade Cooperation (2013), **Information Office of the State Council The People's Republic of China**, Beijing.
- CHOMSKY, Noam, (2015), **Pirates and Emperors, Old and New International Terrorism in the Real World**, Haymarket Books, Cambridge.
- CLAPPER, James R., (2016), "Worldwide Threat Assessment of the US Intelligence Community", **Statement for the Record**, Senate Armed Services Committee, 9 February 2016.
- CRONIN, Audrey Kurth, (2016), "ISIS is Not A Terrorist Group: Why Counterterrorism Won't Stop the Latest Jihadist Threat", **Foreign Affairs: The Arab Spring at Five**, March 2016, pp. 382-397
- CURIKA, Linda, (2016), **DAESH Recruitment. How The Group Attracts Supporters**, NATO Strategic Communications Centre of Excellence, Riga.
- ÇAMIR, Mehmet (2009), "Yumuşak Güç Kavramı Ve Türk Dış Politikasında Yumuşak Güç", Yüksek Lisans Tezi, **T.C. Genelkurmay Başkanlığı Harp Akademileri Komutanlığı Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Müdürlüğü**, İstanbul.

- ÇETİN, Halis, (2001), “Devlet, İdeoloji Ve Eğitim”, **C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi**, Aralık 2001, Cilt: 25, No: 2, ss. 201-211
- ÇÜRÜKKAYA, Selim, (2006), **Beyrut Günlüğü Apo’nun Ayetleri**, Doz Yayıncılık, İstanbul.
- DEMİR, Vedat, (2012), **Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç**, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- DING, Sheng, (2014), **Chinese Soft Power and Public Diplomacy: An Analysis of China’s New Diaspora Engagement Policies in the Xi Era**, The East Asia Institute, Seul.
- DYER, Gwynne, (2015), **Don't Panic: ISIS, Terror and Today's Middle East**, Toronto.
- EISENMAN, Stephen F., (2007), **The Abu Ghraib Effect**, Reaktion Books, London.
- EL-SAID, Hamed ve BARRETT, Richard, (2017), **Enhancing the Understanding of The Foreign Terrorist Fighters Phenomenon in Syria**, United Nations Office of Counter-Terrorism
- FARHANA, Paruk, (2014), “Theories and practice of “soft power”: Their relevance for China (as a rising power) in its relationship with African states”, Doctor Of Literature And Philosophy, **University of South Africa**, Pretoria.
- FATF (2015), **Financing of the terrorist organisation Islamic State in Iraq and the Levant (ISIL)**, Paris.
- FAWAZ, A. Gerges, (2016), **A History-ISIS**, Princeton University Press, New Jersey.
- GONCHAR, Michael, The ISIS Threat: Teaching About the Complex War Raging in Iraq and Syria. **New York Times**. (17 Eylül, 2014).
- GONZALEZ, Melissa Joy, (2013), “Media Propaganda: A Framing Analysis of Radio Broadcasts from U.S. to Cuba”, Master of Arts, **University of South Florida College of Arts and Sciences Department of Mass Communications**, Tampa.
- GUZZINI, Stefano, (2013), **Power, Realism, and Constructivism**, Routledge, New York.
- GÜL, Talip, (2012), **Terör & Terörizm**, Ark Kitapları, İstanbul.

- HADRA, Dana (2015), “ISIS: Past, Present and Future?: Pro-ISIS Media and State Formation”, A Senior Honors Thesis, **Boston College The College of Arts and Sciences**, Boston.
- HAYNES, Jeffrey, (2014), **Faith-Based Organizations at The United Nations**, Palgrave Macmillan, New York.
- HORGAN, John, BLOOM, Mia, DAYMON, Chelsea, KACZKOWSKI, Wojciech ve TIFLATI, Hicham, (2017), “A New Age of Terror? Older Fighters in the Caliphate”, **Combating Terrorism Center at West Point**, May 2017, Volume:10, Issue:5, pp. 13-19
- HUNTINGTON, Samuel P., (1996), **The Clash of Civilizations and The Remaking of World Order**, Simon & Schuster, New York.
- KALIN, İbrahim, (2011), “Soft Power and Public Diplomacy in Turkey”, **Perceptions**, Sonbahar 2011, Sayı: 21, No: 3, ss. 5-23.
- KALLIS, Aristotle A., (2005), **Nazi Propaganda and The Second World War**, Palgrave Macmillan, New York.
- KARABULUT, Bilal, (2014), **Algı Yönetimi**, Alfa Basım Yayım Dağıtım San. Ve Tic. Ltd. Şti., İstanbul.
- KELLEHER, Ann, TAULBEE, James Larry and GROSVENOR, Peter C., (2014), **Norway’s Peace Policy : Soft Power in a Turbulent World**, Palgrave Macmillan, New York.
- KEYMAN, Fuat, (2004), “Sivil toplum, sivil toplum kuruluşları ve Türkiye”, **Sivil Toplum ve Demokrasi Konferans Yazıları no 4, 2004**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Kuruluşları Eğitim ve Araştırma Birimi, Yayına Hazırlayan: Arzu Karamani.
- KLAUSEN, Jytte (2015), “Tweeting the Jihad: Social Media Networks of Western Foreign Fighters in Syria and Iraq”, **Studies in Conflict & Terrorism**, Year: 2015, Volume: 38, Issue: 1, Lonon, pp. 1-22.

- KUTLU, Sönmez, (2016), **Selefilğin Fikri Arka Planı-İslam Düşüncesinde İlk Gelenekçiler**, Otto Yayınları, Ankara.
- LEWIS, Bernard, (1995), **Haşîşiler Ortaçağ İslâm Dünyasında Terörizm ve Siyaset**, AKTAN, Ali, (Çev.), Sebil Yayınları, 1.Baskı, İstanbul.
- LEWIS, Bernard, (2010), **Faith and Power: Religion and Politics in The Middle East**, Oxford University Press, New York.
- LINH, Pam Thu (2014), “Soft Power and The United States’ Strategic Rebalancing To The Asia-Pacific Region”, Master of International Relations, **Victoria University of Wellington**, Wellington.
- LIPMANN, Matthew (2003), “New Terrorism and International Law, The”, **Tulsa Journal of Comparative and International Law**, Year: 2003, Volume: 10, Issue: 2, Article:2, Tulsa, pp. 297-368.
- LOTAN, Gilad, GRAEFF, Erhardt, ANANNY, Mike, GAFFNEY, Devin, PEARCE, Ian, BOYD, Danah, (2011), “The Revolutions Were Tweeted: Information Flows During the 2011 Tunisian and Egyptian Revolutions”, **International Journal of Communication**, Year: 2011, Issue: 5, Los Angeles, pp. 1375–1405.
- LUİZARD, Pierre-Jean, (2016), **İŞİD Tuzağı**, Charles, Yasemin Özden, (Çev.), İletişim Yayınları, 2.Baskı, İstanbul
- MACHIAVELLI, Niccolo, (2013), **Prens**, ATAKAY, Kemal, (Çev.), Can Sanat Yayınları, 9.Baskı, İstanbul.
- MARAT, Erica, (2016), **The Tulip Revolution: Kyrgyzstan One Year After**, The Jamestown Foundation, Washington.
- MARDİN, Şerif, (2012), **İdeoloji**, İletişim Yayınları, İstanbul.
- MARINGE, Felix, FOSKETT, Nick (2010), **Globalization and Internationalization in Higher Education: Theoretical, Strategic and Management Perspectives**, Continuum International Publishing Group, New York.
- MELISSEN, Jan, (2005), **The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations**, Palgrave Macmillan, New York.

- MIRONOVA, Vera ve WHITT, (2014), “A Glimpse into the Minds of Four Foreign Fighters in Syria”, **Combating Terrorism Center at West Point**, Yıl:2014, Sayı:7, Konu:6, ss. 5-7
- MITCHELL, Amy, GOTTFRIED, Jeffrey, KILEY, Jocelyn and MATSA, Katerina Eva, (2014), **Political Polarization and Media Habits**, Pew Research Center, Washington.
- MORGENTHAU, Hans J., (1985), **Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace**, Peking University Press, Beijing.
- NAGAO, Haruka, (2016), “China’s soft power investment in African nations”, Master of Arts, **University of Kansas**, Lawrence.
- NYE, Joseph S., (2005a), **Yumuşak Güç**, AYDIN, Rayhan İnan, (Çev.), Elips Kitap, 1.Baskı, Ankara.
- Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (Karar Sayısı: KHK/675), **Resmi Gazete**, 29872, Ekim 2016.
- ORWELL, George, (2013), **Bin Dokuz Yüz Seksen Dört**, ÜSTER, Celal, (Çev.), Can Sanat Yayınları, 41.Baskı, İstanbul.
- ÖZER, Mehmet Akif, (2012), “Bir Modern Yönetim Tekniği Olarak Algılama Yönetimi ve İç Güvenlik Hizmetleri, **Karadeniz Araştırmaları**, Yıl: 2012, Sayı: 33, Ankara, ss. 147-180.
- ÖZERKMEN, Necmettin, (2004), “Terör, Terörizm ve Radikal İslamcı Terör, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2004, Sayı: 44, Ankara, ss. 247-265.
- PERLIGER, Arie and MILTON, Daniel, (2016), **From Cradle to Grave: The Lifecycle of Foreign Fighters in Iraq and Syria**, Combating Terrorism Center at West Point, New York.
- POUSHTER, Jacob (2016), **Smartphone Ownership and Internet Usage Continues to Climb in Emerging Economies**, Pew Research Center, Washington.
- Quantum Communications, (2015), **The White Papers: Understanding Jihadists in Their Own Words**, Beyrut.

- SANCAR, Gaye Aslı, (2012), “Uluslararası Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi: Türkiye İçin Bir Model Önerisi”, Doktora Tezi, **T.C Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İstanbul.
- SANCAR, Gaye Aslı, (2014), **Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler**, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- SANDIKLI, Atilla, (2015), **Terörün Geldiği Yeni Boyut: IŞİD Örneği**, Bilgesam Yayınları, İstanbul.
- SHANE, Scott ve HUBBARD, Ben, ISIS Displaying a Deft Command of Varied Media. **New York Times**. (30 Aug, 2014).
- SPENCER, Alexander, (2010), **The Tabloid Terrorist: The Predicative Construction of New Terrorism in the Media**, Palgrave Macmillan, New York.
- STERN, Jessica and BERGER, J. M., (2015), **ISIS: The State of Terror**, New York.
- STOUT, Michael J., (2011), “The Effectiveness of Nazi Propaganda During World War II”, Master of Arts, **The Department of History and Philosophy Eastern Michigan University**, Ypsilanti.
- SUN, Wanning (2010), “Mission Impossible? Soft Power, Communication Capacity, and the Globalization of Chinese Media”, **International Journal of Communication**, Year: 2010, Issue: 4, Los Angeles, pp. 54-72.
- ŞEKER, Mustafa, (2007), “Televizyon Haberciliğinde Küresel Format ve Haberciliğe Etkileri”, **Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi**, Yıl: 2007, Cilt:4, Sayı: 4, Konya, ss. 36-44.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, (2017), **2016 Türkiye Göç Raporu (No:40)**, T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- TENCH, Ralph ve YEOMANS, Liz, (2006), **Exploring Public Relations**, Pearson Education Limited, London.
- Terörle Mücadele Kanunu (3713 S.K.), **Resmi Gazete**, 20843, Nisan 1991.
- Terörün Propagandası: Daeş Terör Örgütü ve Konstantiniyye Dergisi (2016), **Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi**, Ankara.

THOMAS, Scott M., (2005), **The Global Resurgence of Religion and The Transformation of International Relations: The Struggle For The Soul of The Twenty-First Century**, Palgrave Macmillan, New York.

Türk İşbirliği Ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK/656), **Resmi Gazete**, 28103, Kasım 2011.

ULUÇ, Güliz, (2003), **Küreselleşen Medya: İktidar ve Mücadele Alanı Olanaklar-Sorunlar-Tartışmalar**, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul.

WALT, Stephen M., (2015), “ISIS as Revolutionary State: New Twist on an Old Story”, **Foreign Affairs**, Year: 2015, Volume: 94, Issue: 6, New York, pp. 42-51.

WARREN, T. Camber, (2014) “Not by the Sword Alone: Soft Power, Mass Media, and the Production of State Sovereignty”, **International Organization**, Year: 67, Volume: 68(1), Monterey, pp. 111-141

WEISS, Michael and HASSAN, Hassan, (2015), **ISIS: The State of Terror**, New York.

WELCH, David, (2007), **The Third Reich: Politics and Propaganda**, Routledge, New York.

YAYLA, Atilla, (1990), “Terör ve Terörizm Kavramlarına Genel Bakış”, **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, Yıl: 1990, Cilt:45, Sayı: 1, Ankara, ss. 335-385.

YEGİN, Abdullah, (2015), “İran’ın Yumuşak Gücü”, **Analiz Dergisi**, Yıl: 2015, Sayı: 118, İstanbul.

YILMAZ, Mustafa, (2007), “Atatürk Dönemi Emniyet Genel Müdürlüğü Raporlarında Nazi Propagandası”, **Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, Yıl: 2007, Sayı: 40, Ankara, ss. 693-705.

YOLCU, Özgü, (2008), “Küreselleşme Bağlamında İnternet Yayıncılığı ve Küresel Medya Kuruluşlarının İnternetteki Türkçe Yayınları”, Doktora Tezi, **T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı**, İstanbul.

Yunus Emre Enstitüsü- Stratejik Geliştirme Müdürlüğü, (2015), **2023 Vizyonu**, Ankara.

ZAHARNA, R.S., (2007), “The Soft Power Differential: Network Communication and Mass Communication in Public Diplomacy”, **The Hague Journal of Diplomacy**, Year:2007, Volume: 2, Leiden, pp. 213-228.

ZAHARNA, R.S., (2010), **Battles To Bridges U.S. Strategic Communication and Public Diplomacy after 9/11**, Palgrave Macmillan, New York.

ZELIN, Aaron Y., (2014), “The War Between ISIS and al-Qaeda for Supremacy of the Global Jihadist Movement”, **The Washington Institute for Near East Policy**, Year: 2014, Volume: 20, Washington.

ZIMBARDO, Philip, (2008), **The Lucifer Effect: Understanding How Good People Turn Evil**, Random House Trade Paperbacks, New York.

Elektronik Kaynaklar

ALBERT, Eleanor, (2017), **China in Africa**, <https://www.cfr.org/backgrounder/china-africa> 15 Eylül 2017 tarihinde erişildi.

ALEXANDER, Harriet, (2014), **ISIS Souvenir Gift Shops Shut Down by Facebook**, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/iraq/10925871/Isis-souvenir-gift-shops-shut-down-by-Facebook.html> 11 Ağustos 2017 tarihinde erişildi.

AYDOĞAN, Bekir, (t.y.), **Rapor: Güç Kavramı Ve Kamu Diplomasisi**, http://www.politikadergisi.com/sites/default/files/guc_kavrami_ve_kamu_diplomasisi_-_bekir_aydogan-pdf.pdf 07 Ekim 2017 tarihinde erişildi.

BECKER, Olivia, (2014), **ISIS Has a Really Slick and Sophisticated Media Department**, <https://news.vice.com/article/isis-has-a-really-slick-and-sophisticated-media-department> 19 Kasım 2017 tarihinde erişildi.

BEREZNAK, Alyssa, (2015), **Marketing the Anti-Extremism Message to Millennials**, <https://www.yahoo.com/news/marketing-the-anti-extremism-message-to-122267261971.html> 19 Kasım 2017 tarihinde erişildi.

- BOTOBKOV, Uran, (2016), **ISIS and Central Asia: A Shifting Recruiting Strategy**, <https://thediplomat.com/2016/05/isis-and-central-asia-a-shifting-recruiting-strategy/> 21 Kasım 2017 tarihinde erişildi.
- BYMAN, Daniel L., WILLIAMS, Jennifer R. (2015), **ISIS vs. Al Qaeda: Jihadism's Global Civil War**, <https://www.brookings.edu/articles/isis-vs-al-qaeda-jihadisms-global-civil-war/> 03 Eylül 2017 tarihinde erişildi.
- BYMAN, Daniel, (2015), **Terrorism in Africa: The Imminent Threat to the United States**, <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/Byman-AQ-v-IS-HSC-042315-2.pdf> 16 Haziran 2017 tarihinde erişildi.
- DAVUTOĞLU, Ahmet, (2013), **Zero Problems in a New Era**, <http://foreignpolicy.com/2013/03/21/zero-problems-in-a-new-era/> 19 Haziran 2017 tarihinde erişildi.
- DUMAN, Bilgay, (2013), Irak İslam Devleti ve El-Nusra Cephesi Birleşiyor mu?, <http://orsam.org.tr/orsam/DPAAnaliz/13463?dil=tr> 25 Ağustos 2017 tarihinde erişildi.
- FREIDLAND, Elliot, (2015), **Special Social Report: The Islamic State**, <http://clarionproject.org/wp-content/uploads/islamic-state-isis-isil-factsheet-1.pdf> 10 Haziran 2017 tarihinde erişildi.
- GAMBHİR, Harleen K., (2014), **Dabiq: The Strategic Messaging of the Islamic State**, http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Dabiq%20Backgrounder_Harleen%20Final.pdf 16 Haziran 2017 tarihinde erişildi.
- GRAHAM, John, (2017), **Who Joins ISIS and Why?**, https://www.huffingtonpost.com/john-graham/who-joins-isis-and-why_b_8881810.html 10 Eylül 2017 tarihinde erişildi.
- HAİRAN, Abdulhadi, (t.y.), **A Profile of the Taliban's Propaganda Tactics**, https://www.huffingtonpost.com/abdulhadi-hairan/a-profile-of-the-talibans_b_442857.html 28 Mayıs 2017 tarihinde erişildi.
- HALL, Matthew, (2014), **"This is Our Call of Duty": How ISIS is Using Video Games**, https://www.salon.com/2014/11/01/this_is_our_call_of_duty_how_isis_is_using_video_games/ 22 Haziran 2017 tarihinde erişildi.

<http://aa.com.tr/tr/egitim/yokun-is-garantili-ilk-yurt-disi-bursu-kesmirden-basladi/675040> 14 Mayıs 2017 tarihinde erişildi.

<http://data.worldbank.org/indicator/IS.AIR.PSGR/countries?display=graph> 06 Temmuz 2017 tarihinde erişildi.

http://english.hanban.org/node_10971.htm 17 Temmuz 2017 tarihinde erişildi.

<http://fortune.com/2017/01/20/oil-gas-isis-syria-assad/> 03 Ekim 2017 tarihinde erişildi.

http://news.bbc.co.uk/2/shared/bsp/hi/pdfs/03_09_14_is_governance.pdf 03 Eylül 2017 tarihinde erişildi.

<http://seeseeye.csu.edu.au/eastwest-2013/al-jazeera-vs-cnn/> 07 Eylül 2017 tarihinde erişildi.

<http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/1> 10 Ekim 2017 tarihinde erişildi.

<http://www.aljazeera.com.tr/haber/isid-petrolunu-kime-nasil-satiyor> 24 Kasım 2017 tarihinde erişildi.

<http://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2016/05/timeline-battle-fallujah-160531111034135.html> 03 Eylül 2017 tarihinde erişildi.

<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29052144> 03 Eylül 2017 tarihinde erişildi.

<http://www.businessinsider.com/r-islamic-state-nets-up-to-200-million-a-year-from-antiquities-russia-2016-4> 13 Eylül 2017 tarihinde erişildi.

<http://www.dailymail.co.uk/news/article-3524252/ISIS-use-images-Call-Duty-video-game-depicting-fall-Eiffel-Tower-threaten-London-Berlin-Rome-latest-propaganda-video.html> 02 Ağustos 2017 tarihinde erişildi.

<http://www.greenpeace.org/turkey/tr/about/history/basarilar/> 03 Eylül 2017 tarihinde erişildi.

<http://www.haber7.com/ortadogu/haber/1993311-iste-isidin-militan-sayisi> 11 Ekim 2017 tarihinde erişildi.

<http://www.hurriyet.com.tr/isidden-abdye-hollywood-usulu-tehdit-27222487> 12 Ekim 2017 tarihinde erişildi.

<http://www.khas.edu.tr/news/1498> 01 Ekim 2017 tarihinde erişildi.

<http://www.mfa.gov.tr/komsularla-sifir-sorun-politikamiz.tr.mfa> 16 Eylül 2017 tarihinde erişildi.

<http://www.nabeeljabbour.com/Blog/February-2015/ISIS-10-Reasons-Muslims-are-Eager-to-Join> 02 Aralık 2017 tarihinde erişildi.

<http://www.pewglobal.org/2012/06/13/chapter-2-attitudes-toward-american-culture-and-ideas/> 13 Mayıs 2017 tarihinde erişildi.

<http://www.pewresearch.org/fact-tank/2013/05/28/al-jazeera-americas-biggest-challenge-getting-people-to-show-up/> 13 Mayıs 2017 tarihinde erişildi

<http://www.pewresearch.org/fact-tank/2013/11/12/record-number-of-international-students-studying-in-u-s/> 14 Mayıs 2017 tarihinde erişildi

<http://www.sabah.com.tr/dunya/2014/10/27/isid-bilgisayar-oyunu-oldu> 07 Ekim 2017 tarihinde erişildi.

<http://www.ulke.com.tr/dunya/haber/18469-fidyecileri-muhtesem-yuzyil-yakalatti> 19 Haziran 2017 tarihinde erişildi.

<https://clarionproject.org/docs/isis-isil-islamic-state-magazine-Issue-1-the-return-of-khilafah.pdf> 23 Ağustos 2017 tarihinde erişildi.

<https://clarionproject.org/docs/isis-isil-islamic-state-magazine-Issue-2-the-flood.pdf> 06 Ağustos 2017 tarihinde erişildi.

<https://clarionproject.org/docs/isis-isil-islamic-state-magazine-Issue-3-the-call-to-hijrah.pdf> 06 Ağustos 2017 tarihinde erişildi..

<https://clarionproject.org/docs/islamic-state-isis-magazine-Issue-4-the-failed-crusade.pdf> 06 Ağustos 2017 tarihinde erişildi.

<https://tr.scribd.com/document/335781661/Rumiyah-1-Rumiyah-Dergisi-1-Say%C4%B1> 08 Ağustos 2017 tarihinde erişildi.

<https://www.amerikaninsesi.com/a/genclerin-isid-e-katilma-nedeni-horlanmak/3193499.html> 14 Eylül 2017 tarihinde erişildi.

<https://www.amerikaninsesi.com/a/isidden-turkce-dergi-konsatantinniye/2807520.html>
03 Kasım 2017 tarihinde erişildi.

<https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/central-asia/thousands-central-asia-joining-islamic-state> 01 Kasım 2017 tarihinde erişildi.

<https://www.csustan.edu/sites/default/files/OIE/documents/YEDTERDAYSINTERNATIONALSTUDENTS.pdf> 03 Haziran 2017 tarihinde erişildi.

https://www.nytimes.com/2014/07/24/world/middleeast/islamic-state-controls-raqqasyria.html?hp&action=click&pgtype=Homepage&version=LedeSum&module=first-column-region®ion=top-news&WT.nav=top-news&_r=1 05 Eylül 2017 tarihinde erişildi.

<https://www.rt.com/usa/331533-twitter-isis-account-suspensions/> 12 Ağustos 2017 tarihinde erişildi.

<https://www.sabah.com.tr/gundem/2015/11/16/obama-askerlerin-sahaya-inmesi-dusuncesi-yanlistir> 25 Haziran 2017 tarihinde erişildi.

<https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/> 23 Mayıs 2017 tarihinde erişildi.

<https://www.statista.com/statistics/321374/global-all-time-unit-sales-call-of-duty-games/> 23 Mayıs 2017 tarihinde erişildi.

<https://www.statista.com/statistics/433871/daily-social-media-usage-worldwide/> 23 Mayıs 2017 tarihinde erişildi.

<https://www.statista.com/statistics/784953/oil-production-of-isis/> 27 Mayıs 2017 tarihinde erişildi.

https://www.timeshighereducation.com/world-universityrankings/2017/world-ranking#!/page/0/length/25/sort_by/rank_label/sort_order/asc/cols/rank_only
03 Ekim 2017 tarihinde erişildi.

MIRONOVA, Vera, (2017), **Understanding the changing tactics of so-called Islamic State**, <https://www.nato.int/docu/review/2016/Also-in-2016/tactics-isis-fighters-goal/EN/index.htm> 19 Eylül 2017 tarihinde erişildi.

NYE, Joseph, (2005b), **Soft Power and Higher Education**, <https://library.educause.edu/~media/files/library/2005/1/ffp0502s-pdf.pdf> 03 Haziran 2017 tarihinde erişildi.

ÖZTÜRK, Tuğçe Ersoy, (2009), **ABD'nin "Yumuşak Güç" Kullanımı: Barack Obama İmajı Üzerinden Amerikan Dış Politikasının Yeniden İnşası**, http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/1102/barack_obama_imaji_uzerinden_amerikan_dis_politikasinin_yeniden_insasi 24 Mart 2017 tarihinde erişildi.

PORTER, Tom, (2014), **Isis Hoodies and T-Shirts For Sale Online as Islamist 'Brand' Goes Global**, <http://www.ibtimes.co.uk/isis-hoodies-t-shirts-sale-online-islamist-brand-goes-global-1453715> 13 Eylül 2017 tarihinde erişildi.

RICHARDS, Deborah, (2014), **The Twitter Jihad: ISIS Insurgents in Iraq, Syria Using Social Media to Recruit Fighters, Promote Violence**, <http://www.abc.net.au/news/2014-06-20/isis-using-social-media-to-recruit-fighters-promote-violence/5540474> 25 Mart 2017 tarihinde erişildi.

ROSE, Steve, (2014), **The ISIS Propaganda War: A Hi-Tech Media Jihad**, <https://www.theguardian.com/world/2014/oct/07/isis-media-machine-propaganda-war> 11 Ağustos 2017 tarihinde erişildi.

TASSI, Paul, (2014), **ISIS Uses 'GTA 5' In New Teen Recruitment Video**, <https://www.forbes.com/sites/insertcoin/2014/09/20/isis-uses-gta-5-in-new-teen-recruitment-video/#261c9994681f> 01 Eylül 2017 tarihinde erişildi.

TDK, Türk Dil Kurumu, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.592ab48e0ed758.14696797 22 Haziran 2017 tarihinde erişildi.

TDK, Türk Dil Kurumu, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5a154d8fa697e5.61685931 22 Haziran 2017 tarihinde erişildi.

TDK, Türk Dil Kurumu, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5a66fe2b43feb9.49560813 20 Haziran 2017 tarihinde erişildi.

The Office Of Chinese Language Council International Annual Report, (2006), http://www.hanban.edu.cn/report/pdf/2006_final.pdf 30 Ağustos 2017 tarihinde erişildi.

The Office Of Chinese Language Council International Annual Report, (2015), <http://www.hanban.org/report/2015.pdf> 30 Ağustos 2017 tarihinde erişildi.

TİKA, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, <http://www.tika.gov.tr/tr/koordinatorklukler> 28 Eylül 2017 tarihinde erişildi.

TİKA, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, <http://www.tika.gov.tr/tr/sayfa/hakkimizda-14649> 28 Eylül 2017 tarihinde erişildi

TRT, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/Gorevlerimiz.aspx> 02 Temmuz 2017 tarihinde erişildi.

TRT, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/Tarihce.aspx> 02 Temmuz 2017 tarihinde erişildi.

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, 2016, **2016 Tika İdare Faaliyet Raporu**, http://www.tika.gov.tr/upload/2017/03/2016%20IdareFaaliyetRaporu/%C4%B0dare%20Rapor_2016_WebFormati.pdf 23 Temmuz 2017 tarihinde erişildi.

United Nations, General Assembly, **Measures to Eliminate International Terrorism**, A/46/654 (9 December 1991), available from http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=a/46/49 24 Temmuz 2017 tarihinde erişildi.

WARRICK, Joby and RONDEAUX, Candace, (2009), **Taliban Using U.S. Firms to Host Web Sites**, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2009/04/08/AR2009040804378.html> 24 Mayıs 2017 tarihinde erişildi.

YAGUBZADE, Elmin, (2015), **Türkiyenin Dış Politikasında Yumuşak Güç**, <http://unec.edu.az/application/uploads/2015/05/Elmin-Yagubzade.pdf> 17 Temmuz 2017 tarihinde erişildi.

ZENKO, Micah (2017), **Bitcoin for Bombs**, <https://www.cfr.org/blog/bitcoin-bombs> 25 Kasım 2017 tarihinde erişildi.

DİZİN

A

ABD, v, xii, 2, 8, 10, 11, 12, 13, 16, 18,
20, 22, 26, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38,
39, 41, 47, 54, 56, 57, 61, 65, 68, 75,
85, 90, 92, 108
Algı yönetimi, 10, 12
Al-hayat, 75

B

Basın, 11
Bitcoin, 72, 73, 93, 109
BM, xii, 30
BMGK, xii, 20, 61

C

Call of Duty, 89, 90, 91, 104
Cihadi John, 87
Cihat, 52, 54, 56, 68, 77, 78, 82
CNN, xii, 12, 13, 35, 36

Ç

Çin, 2, 18, 22, 30, 31, 35, 36, 38, 39, 40,
41, 42, 43, 44, 45

D

Dabiq, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 96, 104
Devlet, v, 1, 5, 7, 10, 15, 16, 20, 25, 28,
29, 31, 34, 52, 56, 58, 60, 64, 65, 73,
77, 79, 80, 85, 91, 92
DİA, xii, 28

E

Ebu Bekir el-Bağdadi, 53, 57, 64, 77,
87, 92
Ebu Gureyb, 66, 68
El Kaide, 55, 56, 87

F

Finansman, 71
Fransız İhtilali, 22

G

Güç, vii, viii, v, 1, 5, 6, 7, 8, 92, 96, 97,
100, 103, 108, 109

H

Halife, 59
Hasan Sabbah, 21
Hilafet, 53, 54, 64, 66
Hitler, 23, 95
Hollywood, 37, 75

I

İŞİD, v, vi, vii, viii, v, xii, 1, 2, 51, 52,
53, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63,
64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73,
74, 75, 76, 77, 78, 80, 82, 83, 84, 85,
87, 88, 89, 90, 91, 92, 94, 95, 99, 101

İ

İdeoloji, 28, 95, 96, 99
İletişim, 10, 12, 22, 23, 31, 34, 37, 40,
41, 45, 74, 78
İmaj, 26, 48, 60
İnternet, 15, 22, 23, 74, 85, 88, 95, 102
İntikam, 68
İslam, xii, 17, 21, 29, 52, 53, 54, 55, 57,
64, 65, 67, 75, 77, 81, 82, 93, 99, 104
İsmaili, 21
İsrail, 10, 16, 20, 22, 30, 44, 65, 75

K

Kimlik çatışması, 68
Konstantiniyye, 82, 83, 101
Kültür, 1, 6, 8, 9, 15, 16, 17, 24, 29, 33,
44, 45, 49
Küreselleşme, 6, 11, 95, 102

M

Medya, v, 2, 10, 11, 13, 14, 15, 20, 26,
27, 31, 46, 57, 65, 67, 73, 74, 75, 84,
85, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 94

N

Nazi, 11, 23, 24, 25, 34, 95, 98, 101, 102
 Nye, 5, 6, 8, 15, 18, 29, 36

O

Ortadoğu, 1, 46, 47, 48, 52, 70, 75, 95, 101

P

PKK, xii, 27, 28
 Propaganda, v, vi, 11, 23, 24, 25, 26, 52, 65, 66, 70, 73, 75, 90, 93, 105, 108

R

Rumiyah, 80, 81, 106
 Rusya, 38, 39, 44, 45, 61

S

Selefi, 52, 53, 54
 Sicarii, 21, 96
 Sinema, 24, 37, 94
 Sivil Toplum Kuruluşları, 14, 98
 Soğuk savaş, 35, 38
 Sosyal Medya, 65, 84
 SSCB, xii, 35, 38, 48, 65

T

Taliban, 26, 53, 65, 92, 96, 104, 109
 Terör, vii, viii, v, 2, 19, 20, 22, 23, 25, 65, 73, 82, 83, 84, 89, 92, 95, 97, 100, 101, 102
 Terörizm, 2, 19, 95, 97, 99, 100, 102
 Türkiye, xiii, 2, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 27, 29, 38, 39, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 82, 93, 95, 98, 101, 109

U

Usame Bin Ladin, 20, 56

V

VOA, xiii, 31, 34, 35

Y

Yabancı Terörist Savaşçı, xiii, 61, 84, 88
 Yumuşak Güç, v, 1, 6, 7, 8, 9, 10, 22, 29, 46, 79, 96

Z

Zelotes, 21
 Zerkavi, 54, 56, 57, 58, 76

